

Enheten för försöksdjur och sällskapsdjur

Förslag till nya och ändrade djurskyddsföreskrifter för djurförsöksetisk prövning och hållande av försöksdjur.

Ni får härmed möjlighet att lämna synpunkter på bifogat förslag till nya och ändrade föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur. Mer information om vad förslaget innebär samt bakgrund till förslaget finns i konsekvensutredningen.

Förslaget medför förändringar av numreringar för kapitel och paragrafer. Remissen består av:

- föreskriftsförslag
- konsekvensutredning
- särskild konsekvensanalys
- införandetabell med korshänvisning av kapitel och paragrafer gentemot nu gällande föreskrift.
- Konsekvensutredning för införlivandet av direktiv 2010/6EU från år 2012 och de ändringar till Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:XX) om försöksdjur, diarienummer, 31-13678/10.

Vi önskar få in era synpunkter på förslaget i elektronisk form i bifogat svarsformulär. Skicka ert svar per e-post till jordbruksverket@jordbruksverket.se **senast kl 08:00 den 14 november 2017**. Ange: ”Remissvar 5.2.16-4102/16” i rubrikraden i e-postsvaret.

Frågor kring föreskriften:
Jessica Johansson
036-15 62 24
forsoksdjur@jordbruksverket.se

Föreskriftsförslaget kommer även finnas tillgängligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se – längst ner till höger under ”Övrigt” klicka på ”Remisser och yttranden” och sedan på ”Remisser”.

Sändlista

Active Biotech Research AB
Adlego Biomedical AB
Agrisera AB
Alligator bioscience
AniCura
Aprea AB
AstraZeneca R&D, Mölndal
Blå stjärnans djursjukhus
Borås Djurpark
Camilla Ekenstierna
Capra Science
Center för Läke-medelsstudier
Centrala djurförsöksetiska nämnden
Christer Månsson
DeLaval International AB
Djurens Rätt
Djurparksföreningen
Djurskyddet Sverige
Djurskyddsinspektörernas riksförening (DIRF)
Evidensia
Folkhälsomyndigheten
Forska utan djurförsök
Forskningsrådet Formas
Föreningen Djurens Vänner
Riksorganisation
Försvarsmakten
Försvarsmedicincentrum
Försvarsöverbeterinären, OP / SJVHKV
Gal AB
Gentekniknämnden
Grimsö forskningsstation
Göteborgs Universitet
Havs- och vattenmyndigheten
Hästnäringens nationella stiftelse
Jordbruksverkets brukarutskott
Jordbruksverkets etik- och utbildningsutskott
Karlstads Universitet
Karo Bio AB
Karolinska Development AB
Karolinska Institutet
Karolinska Universitetssjukhuset Solna
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Kristianstads högskola
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA)
Kungliga Vetenskapsakademien
Linköpings Universitet
Linnéuniversitetet
Livsmedelsverket
Lunds universitet
Läkemedelsindustriföreningen (LIF)
Läkemedelsverket
Medicon Village
Medins havs- och vattenkonsulter
Medivir AB
Michael Sparrenius
Mittuniversitetet
Nationella kommittén
Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW)
Nationellt forensiskt centrum
Naturhistoriska riksmuseet
Naturvårdsverket
NeuroNova AB
Nordens Ark
Nordic Poultry
Näringslivets regelnämnd
Orexo AB
OVA Production AB
Pronexus
Regelrådet
Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Samtliga regionala djurförsöksetiska nämnder
Samtliga länsstyrelser
Scanbur BK AB
Skånes LabDjursFörening
Sobi
Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA)
Stockholms Universitet

Sweden Bio
Swetox
Sven Lovén Centrum för marin vetenskap
Svensk Djursjukvård
Svenska Djurparksföreningen
Svenska Djurskyddsföreningen
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)
Sveriges Veterinärförbund (SVF)
Södertörns Högskola
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
Toxicon AB
Umeå Universitet
Uppsala Universitet
Vetenskapsrådet
Veterinärer i Sverige
Västfarm
Örebro universitet

För kännedom:
Näringsdepartementet

Regelrådet Regelrådet <regelradet@regelradet.se>

Remiss för Statens jordbruksverks föreskrifter (2017:xx) om försöksdjur

Jessica Johansson <Jessica.Johansson@jordbruksverket.se>

2 oktober 2017 16:05

Till: "helen.tu vesson@activebiotech.com" <helen.tu vesson@activebiotech.com>, "info@adlego.se" <info@adlego.se>, "info@agrisera.com" <info@agrisera.com>, "info@aprea.com" <info@aprea.com>, "kontakt@astrazeneca.com" <kontakt@astrazeneca.com>, "info@sobi.com" <info@sobi.com>, "info@caprascience.com" <info@caprascience.com>, "info@clsm.se" <info@clsm.se>, "sverige.info@delaval.com" <sverige.info@delaval.com>, "info@djurenst.se" <info@djurenst.se>, "styrelsen@dirf.se" <styrelsen@dirf.se>, "info@forskautandjurforsok.se" <info@forskautandjurforsok.se>, "registrator@formas.se" <registrator@formas.se>, "exp-fomedc@mil.se" <exp-fomedc@mil.se>, "exp-GL@mil.se" <exp-GL@mil.se>, "siegfrid.joussineau@mil.se" <siegfrid.joussineau@mil.se>, "genteknik@genteknik.se" <genteknik@genteknik.se>, "Henrik.Andren@slu.se" <Henrik.Andren@slu.se>, "registrator@gu.se" <registrator@gu.se>, "havochvatten@havochvatten.se" <havochvatten@havochvatten.se>, "registrator@kau.se" <registrator@kau.se>, "info@karobio.se" <info@karobio.se>, "info@karolinskadevelopment.com" <info@karolinskadevelopment.com>, "registrator@ki.se" <registrator@ki.se>, "kommerskollegium@kommers.se" <kommerskollegium@kommers.se>, "info@hkr.se" <info@hkr.se>, "akademien@ksla.se" <akademien@ksla.se>, "info@kva.se" <info@kva.se>, "registrator@liu.se" <registrator@liu.se>, "registrator@lnu.se" <registrator@lnu.se>, "livsmedelsverket@slv.se" <livsmedelsverket@slv.se>, "lu@lu.se" <lu@lu.se>, "info@lif.se" <info@lif.se>, "registrator@mpa.se" <registrator@mpa.se>, "info@medivir.com" <info@medivir.com>, "michael.sparrenius@med.lu.se" <michael.sparrenius@med.lu.se>, "registrator@miun.se" <registrator@miun.se>, "scaw@slu.se" <scaw@slu.se>, "registrator@nrm.se" <registrator@nrm.se>, "registrator@naturvardsverket.se" <registrator@naturvardsverket.se>, "info@neuronova.com" <info@neuronova.com>, "info@nnr.se" <info@nnr.se>, "info@orexo.com" <info@orexo.com>, "regelradet@regelradet.se" <regelradet@regelradet.se>, "sahlgrenska.universitetssjukhuset@vgregion.se" <sahlgrenska.universitetssjukhuset@vgregion.se>, "kontakt@lansstyrelsen.se" <kontakt@lansstyrelsen.se>, "info-se@scanbur.eu" <info-se@scanbur.eu>, "info@folkhalsomyndigheten.se" <info@folkhalsomyndigheten.se>, "registrator.nfc@polisen.se" <registrator.nfc@polisen.se>, "sva@sva.se" <sva@sva.se>, "registrator@su.se" <registrator@su.se>, "info@swedenbio.com" <info@swedenbio.com>, "info@swetox.se" <info@swetox.se>, "Gunilla.Johansson@loven.gu.se" <Gunilla.Johansson@loven.gu.se>, "info@svenskjdursjukvard.se" <info@svenskjdursjukvard.se>, "djurparksforeningen@skansen.se" <djurparksforeningen@skansen.se>, "info@djurskydd.org" <info@djurskydd.org>, "registrator@slu.se" <registrator@slu.se>, "kansli@svf.se" <kansli@svf.se>, "registrator@foi.se" <registrator@foi.se>, "umea.universitet@umu.se" <umea.universitet@umu.se>, "registrator@uu.se" <registrator@uu.se>, "registrator@vr.se" <registrator@vr.se>, "registrator@oru.se" <registrator@oru.se>, "naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se" <naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se>, "Anders.Forslid@med.lu.se" <Anders.Forslid@med.lu.se>, "anne.waldemarson@neuro.uu.se" <anne.waldemarson@neuro.uu.se>, "Brun.Ulfhake@ki.se" <Brun.Ulfhake@ki.se>, "Charloth.Johansson@outlook.com" <Charloth.Johansson@outlook.com>, "elin.spangenberg@slu.se" <elin.spangenberg@slu.se>, "erik.goransson@telia.com" <erik.goransson@telia.com>, "jan-erik.stromberg@telia.com" <jan-erik.stromberg@telia.com>, "karin@forskautandjurforsok.se" <karin@forskautandjurforsok.se>, "karin.tegerstedt@vr.se" <karin.tegerstedt@vr.se>, "Katarina.Cvek@slu.se" <Katarina.Cvek@slu.se>, "kurt.ek@dom.se" <kurt.ek@dom.se>, "Lars_Magnus.Bjursten@med.lu.se" <Lars_Magnus.Bjursten@med.lu.se>, "Lena.Hellmer@kemi.se" <Lena.Hellmer@kemi.se>, "maria.bjorkqvist@med.lu.se" <maria.bjorkqvist@med.lu.se>, "marie.hornfelt@astrazeneca.com" <marie.hornfelt@astrazeneca.com>, "marie.steen@ilco.nu" <marie.steen@ilco.nu>, "Mats.Sjoquist@slu.se" <Mats.Sjoquist@slu.se>, "Olof.Leander@lansstyrelsen.se" <Olof.Leander@lansstyrelsen.se>, "patricia.hedenqvist@slu.se" <patricia.hedenqvist@slu.se>, "Staffan.Persson@djurenst.se" <Staffan.Persson@djurenst.se>, "viveka.hillegaard@ki.se" <viveka.hillegaard@ki.se>, "michael.axelsson@bioenv.gu.se" <michael.axelsson@bioenv.gu.se>, "leif.carlsson@umu.se" <leif.carlsson@umu.se>, "carina.mallard@neuro.gu.se" <carina.mallard@neuro.gu.se>, "Stefan.Leander@mediconvillage.se" <Stefan.Leander@mediconvillage.se>, "jordi.altimiras@liu.se" <jordi.altimiras@liu.se>, "Elisabet.Andersson@ki.se" <Elisabet.Andersson@ki.se>, "Ann-Christine.Eklof@ki.se" <Ann-

Christine.Eklof@ki.se>, "anna-maria.svedberg@hotmail.com" <anna-maria.svedberg@hotmail.com>, "Therese.edstrom@astrazeneca.com" <Therese.edstrom@astrazeneca.com>, "Helena.Rocklinsberg@slu.se" <Helena.Rocklinsberg@slu.se>, "anders.thornell@umu.se" <anders.thornell@umu.se>, "lars.ewaldsson@sahlgrenska.gu.se" <lars.ewaldsson@sahlgrenska.gu.se>, "anna.lantz@dom.se" <anna.lantz@dom.se>, "marianne.jensen-Waern@slu.se" <marianne.jensen-Waern@slu.se>, "jano.johans@gmail.com" <jano.johans@gmail.com>, "siv.nilsson2@comhem.se" <siv.nilsson2@comhem.se>, "mats.sjoquist@slu.se" <mats.sjoquist@slu.se>, "brun.ulfhake@ki.se" <brun.ulfhake@ki.se>, "mattias.almqvist@dom.se" <mattias.almqvist@dom.se>, "rogerpettersson@worldanimalprotection.se" <rogerpettersson@worldanimalprotection.se>, "maria.graner2012@gmail.com" <maria.graner2012@gmail.com>, "Eva.Ekblad@med.lu.se" <Eva.Ekblad@med.lu.se>, Veronika Lundström <veronika.lundstrom@rdn.jordbruksverket.se>, Stockholms djurförsöksetiska nämnd <stockholm@rdn.jordbruksverket.se>, Linköpings djurförsöksetiska nämnd <linkoping@rdn.jordbruksverket.se>, Umeå djurförsöksetiska nämnd <umea@rdn.jordbruksverket.se>, Malmö-Lunds djurförsöksetiska nämnd <malmö-lund@rdn.jordbruksverket.se>, Göteborgs djurförsöksetiska nämnd <goteborg@rdn.jordbruksverket.se>, Uppsala djurförsöksetiska nämnd < uppsala@rdn.jordbruksverket.se>, "kemi@kemi.se" <kemi@kemi.se>, "exp-hkv@mil.se" <exp-hkv@mil.se>, "info@pronexus.se" <info@pronexus.se>, "info@boraszoo.se" <info@boraszoo.se>, "nordensark@nordensark.se" <nordensark@nordensark.se>, "info@blastjarnan.se" <info@blastjarnan.se>, "info@medinsab.se" <info@medinsab.se>, "info@alligatorbioscience.com" <info@alligatorbioscience.com>, "info@nshorse.se" <info@nshorse.se>, "registrator@sh.se" <registrator@sh.se>, "info@mediconvillage.se" <info@mediconvillage.se>, "toxicon@toxicon.com" <toxicon@toxicon.com>, "solveig.tjader@neuro.uu.se" <'solveig.tjader@neuro.uu.se'>
Kopia: "naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se" <naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se>

Hej,

Bifogat finner ni förslag till ändring av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2017:XX) om försöksdjur.

Bifogat finner ni även en remissvarsblankett. **Vi tar emot era svar senast 14 november 2017.**

Med vänliga hälsningar,

Jessica Johansson

Jessica Johansson

Handläggare

Enheten för försöksdjur och sällskapsdjur

Jordbruksverket

Besöksadress: Vallgatan 8, 551 82 Jönköping

Tfn

Jessica.Johansson@jordbruksverket.se

www.jordbruksverket.se

---

7 bilagor

- **föreskriftsförslag_L150_2017_remiss_20171002.pdf**
897K
- **konsekvensutredning_L150_2017_remiss_20171002.pdf**
691K
- **missiv_L150_2017_remiss_20171002.pdf**
311K
- **OLD_L150_Konsekvensutredning vid införlivande av direktivet_2012.pdf**
463K
- **Bilaga_1_L1502017_remiss_20171002.pdf**
952K
- **konsekvensanalys_L150_2017_remiss_20171002.pdf**
244K
- **Remissvarsblankett_L150_20171002.docx**
47K

Konverteringstabell

Nedan tabeller innehåller förslagens numreringar till vänster, i mitten anges nu gällande regleringar och längst till höger anges en kort förklaring till typen av ändring.

Kap 1 Grundläggande bestämmelser

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	1 kap. 1 §	<i>Ingen ändring.</i>
2 §	1 kap. 2 §	<i>Uppdaterad.</i>
3 §	1 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	1 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	1 kap. 5 §	<i>Uppdaterad.</i>
6 §	1 kap. 6 §	<i>Ingen ändring.</i>
7 §	1 kap. 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 § definitioner	1 kap. 8 § Definitioner	<i>Ändringar anges nedan.</i>
3 R-principen	-	<i>NY.</i>
Behandlingsförbud	-	<i>NY.</i>
Djurhållare		<i>Redaktionell. Samma betydelse som i SJVFS 2013:41.</i>
Djurskyddsorgan	-	<i>Redaktionell.</i>
Expert	expert	<i>Redaktionell.</i>
Formell kompetens	-	<i>NY. Samma betydelse som i SJVFS 2013:41.</i>
föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel	föreståndare	<i>Ändrat från "föreståndare" till att de tre föreståndarrollerna definieras.</i>
föreståndare för information	föreståndare	<i>Ändrat från "föreståndare" till att de tre föreståndarrollerna definieras.</i>
föreståndare för utbildning och kompetens	föreståndare	<i>Ändrat från "föreståndare" till att de tre föreståndarrollerna definieras.</i>
försöksdjursveterinär	Försöksdjursveterinär	<i>Uppdaterad med hänvisning till djurskyddslagen.</i>
försöksledare	Försöksledare	<i>Uppdaterad med hänvisning till djurskyddslagen.</i>

reell kompetens	-	Redaktionell. Samma betydelse som i SJVFS 2013:41.
-----------------	---	--

Kap 2 – Verksamhetstillstånd, godkännande av försöksdjursanläggningar och etiskt godkännande av djurförsök (nytt namn på kapitel)

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	2 kap. 1 §	<i>Ingen ändring.</i>
2 §	2 kap. 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	2 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	2 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	2 kap. 5 §	<i>Redaktionell.</i>
6 §	2 kap. 6 § 1 st.	<i>Redaktionell.</i>
7 §	2 kap. 8 §	<i>Omnumrerad och omformulerad. Hänvisning till blankett är borttagen. Anger de krav på uppgifter som ska anges vid ansökan för verksamhetstillstånd. Se konsekvensanalys.</i>
8 §	2 kap. 6 § 2 st.	<i>Redaktionell. 2 st 1 men. med hänvisning till lag stryks.</i>
9 §	2 kap. 7 §	<i>Ändrad till anmälan vid ändring. Se konsekvensanalys.</i>
10 §	2 kap. 11 §	<i>Ingen ändring.</i>
11 §	2 kap. 12 §	<i>Omnumrerad och omformulerad. Hänvisning till blankett är borttagen. Anger de krav på uppgifter som ska anges vid ansökan för förhandsgodkännande. Se konsekvensanalys.</i>
12 §	2 kap. 13 §	<i>Ändrad till ändring inom 3 år och anmälan om besiktning. Se konsekvensanalys.</i>
13 §	2 kap. 14 §	<i>Redaktionell. Besiktning framgår av 12 §.</i>
14 §	2 kap. 9 §	<i>Föreståndarens kontroll struken i föreskrift men möjligheten för kontroll</i>

		<i>kvarstår som granskande i e-tjänsten. Utökad med hänvisning till 5 kap. för ändringar till det djurförsöksetiska godkännandet. Se konsekvensanalys.</i>
15 §		<i>Ny. Anger de krav på uppgifter som ska anges vid ansökan för djurförsöksetisk prövning.</i>
16 §	2 kap. 10 §	<i>Ingen ändring.</i>
17 §	2 kap. 15 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. råd 17§	Allm. råd 15§	<i>Redaktionell.</i>
18 §	2 kap. 16 §	<i>Redaktionell.</i>
19 §	2 kap. 17 §	<i>Redaktionell. Förtydligad med förvildade tamdjur.</i>
20 §	2 kap. 18 §	<i>Redaktionell.</i>
21 §	2 kap. 19 §	<i>Redaktionell. Förtydliganden av undantag från försök med människoapor och gibboner.</i>
22 §	2 kap. 19 §	<i>Redaktionell. Förtydligande av undantag för andra arter än de som anges i 21 §.</i>
23 §	2 kap. 20 §	<i>Redaktionell.</i>
24 §		<i>Ny. Undantag för vaccinationer. Se konsekvensanalys.</i>
25 §	2 kap. 21 §	<i>Redaktionell.</i>
26 §	2 kap. 20 §	<i>Redaktionell.</i>

Kap 3 Tillståndshavarens ansvar (Nytt namn på kapitel, var tidigare kap 4)

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	4 kap. 1 st.	<i>2 st flyttat till 3 §.</i>
2 §	4 kap. 2 §, 4 kap. 5 §	<i>Redaktionell.</i>
3 §	4 kap. 1 § 2 st,	<i>Redaktionell.</i>
4 §	-	<i>Ansvar förtydligat för arbetsuppgiften att samråd genomförs mellan verksamhetens olika kompetenser innan ansökan om djurförsöksetisk</i>

		<i>prövning skickas in. Se konsekvensanalys.</i>
	4 kap 3 § flyttad till 11 kap. 3 §.	<i>Se konsekvensanalys.</i>
	4 kap. 4	<i>Omformulerad och täcks inom 3 §.</i>
5 §	5 kap. 6 §.	<i>Redaktionell.</i>
6 §	6 kap. 2 §.	<i>Redaktionell.</i>
7 §		<i>Förtydligande av att verksamheter ska föra journaler samt lämna in statistik till Jordbruksverket. Jordbruksverket rapporterar till EU.</i>
8 §	16 kap. 6-7 §§	<i>Omformulerade med det yttersta ansvaret för tillståndshavaren</i>
9 §		<i>Ny. Det yttersta ansvaret för tillståndshavaren för verksamhetens berikningsplaner. Se konsekvensanalys.</i>
	Försöksdjursveterinär	<i>Stryks. Hänvisning till paragrafer med veterinärens arbetsområde.</i>
	4 kap. 6 §	<i>Upplysningsparagraf om var arbetsuppgifter finns i föreskriften.</i>
	4 kap. 7 §.	<i>Flyttad till 16 kap. 5 §.</i>
	4 kap. 8 §.	<i>Flyttad till 16 kap. 6 §.</i>
	4 kap. 9 §	<i>Flyttad till 16 kap. 7 §.</i>
	4 kap. 10	<i>Stryks. Hänvisning till annan föreskrift.</i>

Kapitel 4 (var tidigare kapitel 3)

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	3 kap. 1 §	<i>Redaktionell. Tidigare punkt 7 är delad i 2 punkter. En för djur och en för människor.</i>
Allmänt råd	Allmänt råd	<i>Redaktionell.</i>

2 §	3 kap 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	3 kap. 3 §	<i>Ändrad från enskilt djur till djuren, enligt 3R principen. Se konsekvensanalys.</i>
4 §	3 kap. 4 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. Råd	Allm. Råd	<i>Ny. Ändrat från litterära grunder till att kompetens för om 3R bör ingå.</i>
5 §	3 kap. 5 §	<i>Redaktionell.</i>
	Allm. Råd till 5§.	<i>Stryks.</i>
6 §	3 kap. 6 §	<i>Redaktionell.</i>
7 §	3 kap. 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	3 kap. 8 §	<i>Redaktionell.</i>

Kap 5 Djurskyddsorgan

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	5 kap. 1 §	<i>Redaktionell.</i>
2 §	5 kap 2 §	<i>Djurskyddsorganets sammansättning. Se konsekvensanalys.</i>
3 §	5 kap. 3 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. Råd	Allm. råd	<i>Redaktionell. Korshänvisning mot ny numrering.</i>
4 §	5 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	5 kap. 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
	5 kap. 6 §	<i>Omformulerad och flyttad till 3 kap. Se konsekvensanalys.</i>
6 §	-	<i>Ny. Beslut om ändring. Se konsekvensanalys.</i>
7 §	-	<i>Ny. Innehåll av ändringsbeslut. Se konsekvensanalys.</i>
8 §	5 kap 7 §	<i>Förtydligande samt Korrekt föreståndare angiven.</i>

Kapitel 6 Utbildning

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	6 kap. 3 §	<i>Korrekt hänvisning till föreståndaren för utbildning och kompetens.</i>
2 §	6 kap. 1 §	<i>Redaktionell.</i>

3 §		<i>Ny. Anger hur kraven för utbildning för de arbetsuppgifter som anges i 2 §. Se konsekvensanalys.</i>
4 §	6 kap. 14 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	6 kap. 14 §	<i>Redaktionell. Tidigare 14 § 3 st. ingår i 1 §.</i>
6 §	6 kap. 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Redaktionell.</i>
7 §	6 kap. 6 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
8 §	6 kap. 7 §	<i>Redaktionell.</i>
9 §	6 kap. 8 §	<i>Redaktionell. Korrekt korshänvisning.</i>
10 §	6 kap. 9 §	<i>Ingen ändring.</i>
11 §	6 kap. 10 §	<i>Strukit utbildningstitel. Examenskravet kvarstår. Se konsekvensanalys.</i>
12 §	6 kap. 11 §	<i>Förtydligande. Omformulerad.</i>
13 §	6 kap. 12 §	<i>Sista stycket omformulerat och inkluderar kompetensen för avlivar djur”.</i>
Allm. råd 13§	Allm. råd 13 §	<i>Ny hänvisning. Se konsekvensanalys.</i>
Tabell 1	Tabell 1	<i>Ändrad ordning i tabell och kompetensen för ”avlivar djur” finn2 med. Se konsekvensanalys.</i>
-	6 kap. 13 §	<i>Strukits. Nu i tabell.</i>
-	6 kap. 14 §	<i>Strukits. Nu i 6 kap. 2 §</i>
-	6 kap 15 §	<i>Strukits. Framgår av kapitel 2.</i>

Kap 7

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	
1 §	7 kap. 1 §	<i>Redaktionell.</i>
2 §	7 kap. 2 §	<i>Hänvisningsbestämmelse</i>
3 §	7 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	7 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	7 kap. 14 §	<i>Ingen ändring.</i>
Allm. råd 5 §	Allm. råd 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 § 1 st 1p.	7 kap. 15 §	<i>Ingen ändring.</i>
7 §	7 kap. 16 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	7 kap. 17 §	<i>Ingen ändring.</i>

9 §	7 kap. 10 §	Redaktionell.
10 §	7 kap. 11 §	Ingen ändring.
Allm Råd 10 §	Allm. råd 10 §	Ingen ändring.
11 §	7 kap. 12 §	Ingen ändring.
12 §	7 kap. 13 §	Antalet mottagare av kopior ändrat från 7 till 4.
13 §	7 kap. 25 §	Ingen ändring.
Allm. råd 13 §	Allm. råd 13 §	Ingen ändring.
14 §	7 kap. 26 §	Redaktionell.
15 §	7 kap. 27 §	Ingen ändring.
16 §	7 kap. 28 §	Redaktionell.
17 § 1st	7 kap. 29 § 1 st.	Övergripande stycke om undantag på efterföljande punkter i bestämmelsen. 4 undantag stryks till följd av att dessa inte längre kräver undantag och tidigare hänvisningar som inte haft hänvisning förs in.
17 § 2 st 1p.	29 § 1st 1p.	Ingen ändring.
17 § 2 st 2p.	29 § 1st 2p.	Ingen ändring.
17 § 2 st 3p.	29 § 1st 3p.	Ingen ändring.
17 § 2 st 4p.	10 kap. 6 §	Redaktionell.
17 § 2 st 5p.	29 § 1st 4p.	Redaktionell.
17 § 2 st 6p.	29 § 1st 5p.	Redaktionell.
17 § 2 st 7p.	29 § 1st 6p.	Ingen ändring.
17 § 2 st 8p.	29 § 1st 7p.	Ingen ändring.
17 § 2 st 9p.	29 § 1st 8p.	Redaktionell. Hänvisning till undantag som inte längre krävs strukna.
17 § 2 st 10p.	29 § 1st 8p.	Hänvisning till undantag som inte längre krävs strukna.
17 § 2 st 11p.	29 § 1st 8p.	Redaktionell.
17 § 2 st 12p.		Ny. Undantagen i 15 kap. 28 § gällande anläggning.
17 § 2 st 13p.	29 § 1st 9p.	Ingen ändring.
18 §	7 kap. 36 §	Ingen ändring.
19 §	7 kap. 37 §	Ingen ändring.
Allm. råd	7 kap. 43 §	Innehåller fotnot och rådet är en hänvisning till exemplifieringar av regeluppfyllelse.
20 §	7 kap. 38 §	Ingen ändring.
21 §	7 kap. 39 §	Ingen ändring.

22 §	7 kap. 40 §	Ingen ändring.
23 §	7 kap. 41 §	Ingen ändring.
24 §	7 kap. 42 §	Ingen ändring.
25 §	7 kap. 20 §	Ingen ändring.
26 §	7 kap. 18 §	Omformulerad.
27 §	7 kap. 19 §	Omformulerad. <i>Antalet mottagare av kopior ändrat från 5 till 3.</i>
28 §	7 kap. 22 §	Omformulerad. <i>Se konsekvensanalys.</i>
29 §	7 kap. 22a §	Ingen ändring.
30 §	7 kap. 22b §	Ingen ändring.
31 §	7 kap. 22c §	Ingen ändring.
32 §	7 kap. 30 §	Ingen ändring.
33 §	7 kap. 31 §	Ingen ändring.
34 §	7 kap. 32 §	Ingen ändring.
35 §	7 kap. 33 §	Ingen ändring.
		Utgår: 5-9 §§, 21 §, 23-24 §§ och 34-35 §§.

Kapitel 8

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	-	<i>Se konsekvensanalys. Att journalen förs inom försök ligger inom försöksledarens arbetsområde och föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel vid hållande som inte är försök.</i>
2 §	-	<i>Samma som ovan. Se konsekvensanalys.</i>
3 §	8 kap. 3 §	<i>Redaktionell. Korrekt föreståndare angiven.</i>
4 §	8 kap. 6 §	<i>Ingen ändring.</i>
-	8 kap. 5 §	<i>Ingår i tillståndshavarens ansvar och de två föreståndarna i 1-2 §§ arbetsområde. Se konsekvensanalys.</i>
5 §	8 kap. 7 §	<i>Redaktionell.</i>
6 §	8 kap. 8 §	<i>Ingen ändring.</i>
7 §	8 kap. 9 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	8 kap. 10 §	<i>Ingen ändring.</i>
9 §	8 kap. 11 §	<i>Redaktionell.</i>
	Allm. råd 11 §	<i>Strukits.</i>

10 §	8 kap. 4 §	<i>Redaktionell.</i>
11 §	8 kap. 12 §	<i>Ingen ändring.</i>
	8 kap 13 §	<i>Strukits. Hänvisade till undantaget i 2 kap 26 §.</i>

Kapitel 9 Identitetsmärkning

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	9 kap. 1 §	<i>Omformulerad. Korrekt föreståndare angiven</i>
2 §	9 kap. 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	9 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	9 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	9 kap. 5 §	<i>Ingen ändring</i>
6 §	9 kap. 6 §	<i>Omformulerad. Kompetenskraven uttrycks.</i>
	Allm. råd till 6 §	<i>Strukits. Huvudregeln är att en tydlig märkning med minsta möjliga inverkan på djuret ska väljas.</i>
7 §	9 kap. 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	9 kap. 8 §	<i>Korshänvisning uppdaterad. Ingen ändring.</i>
9 §	9 kap. 9 §	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 10 – bestämmelser för vissa djur i försök

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	10 kap. 1 §	<i>Ingen ändring.</i>
2 §	10 kap. 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	10 kap. 3 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. råd 3	Allm. råd	<i>Redaktionell.</i>
4 §	10 kap. 4 §	<i>Redaktionell. Ny hänvisning.</i>
5 §	10 kap. 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 §	10 kap. 6 §	<i>Förtydligad. Ingen ändring.</i>
7 §	10 kap. 7 §	<i>Korrekt korshänvisning.</i>
8 §	10 kap. 9 §	<i>Redaktionell. Förtydligad.</i>
9 §	10 kap. 8 §	<i>Redaktionell. Förtydligad.</i>

Tabell 1	Tabell 1	<i>Ingen ändring.</i>
10 §	10 kap. 10 §	<i>Ingen ändring.</i>
11 §	10 kap. 11 §	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 11 – Åtgärder i samband med försök

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	11 kap. 1 §	<i>Redaktionell.</i>
2 §	11 kap. 2 §	<i>Hänvisning till korrekt föreståndare.</i>
3 §	11 kap 3 §	<i>Hänvisning till korrekt föreståndare.</i>
4 §	11 kap. 4 §	<i>Förtydligande. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	11 kap 5 §	<i>Veterinärens närvaroplikt struken och närvaro ska framgå på det djurförsöksetiska beslutet. Se konsekvensanalys.</i>
	Allm. råd	<i>Strukits.</i>
6 §	11 kap 6 §	<i>Ingen ändring.</i>
7 §	11 kap. 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	11 kap 8 §	<i>Ingen ändring.</i>
9 §	11 kap. 9 § 1st	<i>Redaktionell.</i>
10 §	11 kap. 9 § 2st.	<i>Redaktionell.</i>
11 §	11 kap. 11 §	<i>Redaktionell.</i>
12 §	11 kap. 10 §	<i>Se konsekvensanalys.</i>
13 §	11 kap. 12 §	<i>Ingen ändring.</i>
14 §	11 kap. 13 §	<i>Omformulerad enligt direktivets lydelse. Se konsekvensanalys.</i>
15 §	11 kap. 14 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd		<i>Ny. Hänvisning sker till Eus framtagna arbetsdokument som är gemensamt framarbetad av alla medlemsstater.</i>
16 §	11 kap. 13 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
17 §	11 kap. 15 §	<i>Redaktionell.</i>
18 §	11 kap. 16 §	<i>Redaktionell.</i>
19 §	11 kap. 17 §	<i>Redaktionell.</i>
20 §	11 kap. 18 §	<i>Redaktionell.</i>

Kap 12 avlivning

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	12 kap. 1 §	<i>Redaktionell.</i>
2 §	12 kap. 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	12 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	12 kap. 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	12 kap. 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 §	12 kap. 6 §	<i>Redaktionell.</i>
7 §	12 kap. 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	12 kap. 8 §	<i>Redaktionell.</i>
Tabell 1	Tabell 1	<i>Redaktionell.</i>
9 §	12 kap. 9	<i>Förtydligad. Korrekt hänvisning till de allmänna bestämmelserna i 7-8 §§.</i>
10 §	12 kap. 10 §	<i>Ingen ändring.</i>
11 §	12 kap. 11 §	<i>Ingen ändring.</i>
12 §	12 kap. 12 §	<i>Redaktionell. 3 st. flyttat till tabell.</i>
	Allm. råd	<i>Strukits.</i>
13 §	12 kap. 13 §	<i>Ingen ändring.</i>
14 §	12 kap. 14 §	<i>Redaktionell.</i>
15 §	12 kap. 15 § 1st.	<i>Redaktionell. 1 st. framgår i tabell.</i>
16 §	12 kap. 15 § 2 st.	<i>Redaktionell.</i>
17 §	12 kap. 16 §	<i>Ingen ändring.</i>
18 §	12 kap. 17 §	<i>Redaktionell.</i>
19 §	12 kap. 18 § 1 st.	<i>Redaktionell.</i>
20 §	12 kap. 18 § 2st.	<i>Redaktionell.</i>
21 §	12 kap. 18 § 3 st.	<i>Redaktionell.</i>
22 §	12 kap. 19 §	<i>Ingen ändring.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Ingen ändring.</i>
23 §	12 kap. 20 § 2 st.	<i>Redaktionell.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Ingen ändring.</i>
24 §	12 kap. 20 § 3 st.	<i>Redaktionell.</i>
25 §	12 kap. 21 §	<i>Ingen ändring.</i>
26 §	12 kap. 22 § 2 st.	<i>Redaktionell.</i>

27 §	12 kap. 22 § 3 st.	<i>Redaktionell.</i>
28 §	12 kap. 23 §	<i>Redaktionell.</i>
29 §	12 kap. 24 §	<i>Redaktionell.</i>
Tabell 2	Tabell 2	<i>Redaktionell.</i>
30 §	12 kap. 25 §	<i>Ingen ändring.</i>
-	12 kap. 26 §	<i>Strukits. Framgår av tabell.</i>
31 §	12 kap. 27 §	<i>Ingen ändring.</i>
32 §	12 kap. 28 §	<i>Redaktionell.</i>
33 §	12 kap. 29 §	<i>Ingen ändring.</i>
34 §	12 kap. 30 §	<i>Redaktionell.</i>
35 §	12 kap. 31 §	<i>Redaktionell.</i>

Kapitel 13 Statistik

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	13 kap. 3 §	<i>Omnumrerad, förtydligad och ändrad till tillståndshavaren. Se konsekvensanalys.</i>
2 §	13 kap. 2 §	<i>Omformulerad, omnumrerad och förtydligad. Se konsekvensanalys.</i>
3 §	13 kap. 1 §	<i>Omformulerad, omnumrerad och förtydligad. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd 3 §		<i>Ny. Se konsekvensanalys.</i>

Kapitel 14

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	
Underrubrik	Underrubrik	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
1 §	14 kap. 1 § 1st	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
2 §	14 kap. 2 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
	14 kap. 3 §	<i>Strukits. Se konsekvensanalys.</i>
	14 kap. 4 §	<i>Strukits. Se konsekvensanalys.</i>
	14 kap. 5 §	<i>Strukits. Se konsekvensanalys.</i>

3 §	14 kap. 11 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
4 §	14 kap. 6 §	<i>Omformulerad. Se konsekvensanalys.</i>
5 §	14 kap. 8 §	<i>Förtydligad.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Redaktionell.</i>
6 §	14 kap. 9 -10 §§	<i>Redaktionell.</i>
7 §	14 kap. 16 §	<i>Redaktionell.</i>
8 §	14 kap. 17 §	<i>Redaktionell.</i>
9 §	14 kap. 18 §	<i>Redaktionell.</i>
10 §	14 kap. 19 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Redaktionell.</i>
11 §	14 kap. 20 §	<i>Redaktionell.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Redaktionell.</i>
12 §	14 kap. 22§	<i>Omnumrerad. Ingen ändring.</i>
-	14 kap. 7 §	Strukit. Se konsekvensanalys.
-	14 kap. 12-15 §§	<i>Strukna. Se konsekvensanalys.</i>
-	14 kap. 23 §	<i>Strukit. Se konsekvensanalys.</i>

Kapitel 15 (var tidigare kap 16)

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	16 kap. 1 §	<i>Förtydligande. Se konsekvensanalys.</i>
2 §	16 kap. 2 §	<i>Förtydligande. Se konsekvensanalys.</i>
3 §	16 kap. 3 §	<i>Redaktionell.</i>
4 §	16 kap. 4 §	<i>Uppdaterad korshänvisning. Ingen ändring</i>
5 §	16 kap. 5 §	<i>Ingen ändring</i>
6 §	16 kap. 6 §	<i>Korrekt föreståndaren utpekad. Aktuella tillagt.</i>
Allm. Råd till 6 §	Allm. Råd till 6 §	<i>Ingen ändring</i>
7 §	16 kap. 7 §	<i>Ändrat till föreståndaren för djurens välbefinnande</i>
8 §	16 kap. 8 §	<i>Första meningen struken, hänvisning till lag. Ingen ändring i sak.</i>
9 §	16 kap. 9 §	<i>Förtydligande, Rengörings och dekontamineringsmetoder</i>

10 §	16 kap. 10 §	<i>Ingen ändring</i>
11 §	16 kap. 11 §	<i>Ingen ändring</i>
12 §	16 kap. 12 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd till 12 §	Allmänt råd till 16 kap. 12 §	<i>Ingen ändring</i>
13 §	16 kap. 13 §	<i>Ingen ändring</i>
14 §	16 kap. 14 §	<i>Ingen ändring</i>
15 §	16 kap. 15 §	<i>Ingen ändring</i>
16 §	16 kap. 16 §	<i>Ingen ändring</i>
17 §	16 kap. 17 §	<i>Ingen ändring</i>
-	Allmänt råd till 17 §	<i>Stryks. Täcks inom beredning i nya 16 kap. 25 §.</i>
18 §	16 kap. 18 §	<i>Redaktionell.</i>
19 §	16 kap. 19 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd	Allmänt råd	<i>Ingen ändring</i>
20 §	16 kap. 20 §	<i>Ingen ändring</i>
21 §	16 kap. 21 §	<i>Ingen ändring</i>
22 §	16 kap. 22 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd	Allmänt råd	<i>Ingen ändring</i>
23 §	16 kap. 23 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd	Allmänt råd	<i>Strukits.</i>
24 §	16 kap. 24 §	<i>Ingen ändring</i>
25 §	16 kap. 25, 27-28 §§	<i>Omformulerad.</i>
26 §	16 kap. 26 §	<i>Ingen ändring</i>
27 §	16 kap. 27-28 §§	<i>Omformulerad.</i>
28 §		<i>Ny. Redovisar nämndens undantag.</i>

16 kapitlet (var tidigare 15 kap)

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	15 kap 1 §	<i>Redaktionell.</i>
2 §	15 kap 2 §	<i>Ändrad hänvisning, 16-26</i>
3 §	15. kap 3 §, 15 kap. 10 § 3st.	<i>Se konsekvensanalys.</i>
4 §	15 kap. 4 §	<i>Redaktionell. Se konsekvensanalys.</i>
5 §	4 kap. 7 §	<i>Redaktionell. Förebyggande djurhälsovård. Se konsekvensanalys.</i>

6 §	4 kap. 8 §	<i>Redaktionell. Se konsekvensanalys.</i>
7 §	4 kap. 9 §	<i>Ingen ändring.</i>
8 §	15 kap. 5 §	<i>Förtydligande, bruksbesättning eller liknande</i>
Allmänt råd till 8 §	Allmänt råd till 15 kap. 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
9 §	15 kap. 6 §	<i>Ingen ändring.</i>
10 §	15 kap. 7 §	<i>Redaktionell. Redovisade undantag. Se konsekvensanalys</i>
11 §	15 kap. 8 §	<i>Redaktionell.</i>
12 §	15 kap. 9 §	<i>Redaktionell.</i>
13 §	15 kap. 10 §	<i>Tillsyn. Se konsekvensanalys</i>
Allmänt råd till 13 §	-	<i>Se konsekvensanalys</i>
14 §	15 kap. 12 §	<i>Ingen ändring</i>
15 §	15 kap. 13 §	<i>Grupphållning. Se konsekvensanalys</i>
Allmänt råd till 15 §	Allmänt råd till 15 kap. 13 §	<i>Redaktionell.</i>
16 §	15 kap. 14 §	<i>Ingen ändring</i>
-	15 kap. 15 §	<i>Stryks. Framgår av 10 § om grupphållande.</i>
17 §	15 kap. 16 §	<i>Ingen ändring.</i>
18 §	15 kap. 17 § 1 st.	<i>Redaktionell. Gäller alla arter.</i>
19 §	15 kap. 17 § 2 st.	<i>Redaktionell. Gäller alla arter.</i>
Allmänt råd till 18 och 19 §§	Allmänt råd till 15 kap. 17 §	<i>Redaktionell.</i>
Berikningsplan	-	<i>Ny rubrik, Se konsekvensanalys</i>
20 §	15 kap. 18 §	<i>Se konsekvensanalys</i>
Inkompatibla arter		<i>Ny rubrik. Redaktionell.</i>
21 §	15 kap. 19 §	<i>Ingen ändring</i>
Rovdjur och bytesdjur		<i>Ny rubrik.</i>
22 §	15 kap. 9 § 2st.	<i>Redaktionell.</i>
23 §	-	<i>Uppfödning. Se konsekvensanalys</i>
24 §	15 kap. 20 §	<i>Ingen ändring</i>
25 §	15 kap. 21 §	<i>Ingen ändring</i>
26 §	15 kap. 22 §	<i>Ingen ändring</i>

17 kapitlet

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	17 kap. 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys</i>
Allm. Råd	Allm. råd till 5 §	<i>Flyttat.</i>
2 §	17 kap. 2 §	<i>Första meningen täcks inom 16 kap. 15 §.</i>
3 §	17 kap. 3 § 1 st.	<i>Redaktionell. Berikningen täcks i nya 16 kap.</i>
4 §	17 kap. 3 § 2 st.	<i>Redaktionell. Ändrad till att bobyggnadsmaterial alltid ska finnas tillgängligt (även utanför fortplantningsperioden indikerar att det är alltid). Berikningen täcks i nya 16 kap.</i>
-	Allmänt råd till 3 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
5 §	17 kap. 4 §	<i>Ingen ändring</i>
-	17 kap. 5 §	<i>Uppfödning stryks. Täcks inom nya 16 kap. 23 §.</i>
-	Allmänt råd till 5 §	<i>Rådet är flyttat till under 1 §.</i>
6 §	17 kap. 6 §	<i>Redaktionell.</i>
-	Allmänt råd till 6 §	<i>Stryks. Täcks inom miljö och klimatreglering i nya 15 kap. 19 §.</i>
7 §	17 kap. 7 §	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 1 Mus	Tabell 1 Mus	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 2 Mus, Uppfödning	Tabell 2 Mus, Uppfödning	<i>Förtydligad. Ingen ändring.</i>
Tabell 3 Mus - avvanda möss	Tabell 3 Mus , avvanda möss	<i>Ingen ändring</i>

Tabell 4 råtta	Tabell 4, råtta	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 5 Råtta, Uppfödning	Tabell 5 Råtta, Uppfödning	<i>Redaktionell.</i>
Tabell 6 Råtta, uppfödning – avvanda ungar	Tabell 6 Råtta, uppfödning – avvanda ungar	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 7 Gerbil	Tabell 7 Gerbil	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 8 Hamster	Tabell 8 Hamster	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 9 Marsvin	Tabell 9 Marsvin	<i>Ingen ändring</i>

Kapitel 18 Kanin

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	18 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
Allmänna råd till 2 §	Allmänt råd till 2 §	<i>Omformulerat och råd inflyttad från tidigare 2 och 9 §§.</i>
Inredning	Inredning och berikning	<i>Omformulerad.</i>
2 §	18 kap 3 §	<i>Utbyte av ord. Korshänvisning uppdaterad.</i>
3 §	18 kap 4 §	<i>Omformulerad.</i>
4 §	18 kap 5 §	<i>Korshänvisning uppdaterad.</i>
-	18 kap 6 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
Foder	Foder och vatten	<i>Bestämmelser under rubriken hanterar endast foder.</i>
5 §	18 kap 7 §	<i>Ingen ändring</i>
6 §	18 kap 8 §	<i>Ingen ändring</i>
-	18 kap 9 §	<i>Uppfödning stryks. Täcks inom nya 16 kap. 23 §.</i>

-	Allmänt råd till 9 §	<i>Rådet flyttat till allmänna råds för 1 §.</i>
7 §	18 kap 10 §	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 1 Ungar upp till 10 veckor	Tabell 1 Ungar upp till 10 veckor	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 2 Kaniner över 10 veckor	Tabell 2 Kaniner över 10 veckor	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 3 Avelshona med kull	Tabell 3 Avelshona med kull	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 4 Storlek på upphöjt område	Tabell 4 Storlek på upphöjt område	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 19 Katt

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	19 kap. 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd	Allm. råd 10 §	<i>Flyttad.</i>
2 §	19 kap. 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	19 kap. 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	19 kap. 4 §	<i>Uppdaterad korshänvisning.</i>
5 §	19 kap. 5 §	<i>Ingen ändring</i>
6 §	19 kap. 6 §	<i>Ingen ändring</i>
7 §	19 kap. 7 §	<i>2 men stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
	Allmänt råd till 7 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
8 §	19 kap. 8 §	<i>Ingen ändring</i>
9 §	19 kap. 9 §	<i>Ingen ändring</i>
-	19 kap. 10 §	<i>Uppfödning stryks. Täcks inom nya 16 kap. 23 §.</i>
	Allmänt råd till 10 §	<i>Rådet flyttat till 19 kap. 1 §.</i>
10 §	19 kap. 11 §	<i>Hänvisning till tabell 1 och 2.</i>

Tabell 1 Katter	Tabell 1 Katter	<i>Förtydligande att ett utrymme ska ökas gradvis till utrymmet uppnår samma utrymme som för ett vuxet djur.</i>
Tabell 2 Utrymme hylla	Tabell 2 Utrymme hylla	
Allm. råd till 10 §		<i>Nytt råd för att förtydliga tabellen. Kommer från direktivets formulering.</i>

Kapitel 20 Hund

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	20 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd	Allm. råd	<i>Tidigare allm. råd för 7 §.</i>
-	20 kap 2 §	<i>Stryks. Täcks inom grupphållning i 16 kap. 15 §.</i>
Inredning	Inredning och berikning	<i>Bestämmelserna under rubriken berör endast inredning</i>
2 §	20 kap 3 §	<i>Ingen ändring</i>
3 §	20 kap 4 §	<i>Redaktionell.</i>
-	20 kap 5 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
	Allmänt råd till 5 §	<i>Stryks. Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
4 §	20 kap 6 §	<i>Ingen ändring</i>
	20 kap 7 §	<i>Uppfödning stryks. Täcks inom nya 16 kap. 23 §.</i>
	Allmänt råd till 7 §	<i>Rådet flyttat till 20 kap. 1 §.</i>
5 §	20 kap 8 §	<i>Redaktionell.</i>
Allmänt råd till 5 §	Allmänt råd till 8 §	<i>Redaktionell.</i>
6 §	20 kap 9 §	<i>Redaktionell.</i>
7 §	20 kap 10 §	<i>Redaktionell.</i>

8 §	20 kap 11 §	<i>Redaktionell. Omformulerad. Kommer från första meningen från Bilaga III A 4.1 2 st 1 men.</i>
Tabell 1 Hund	Tabell 1 Hund	<i>Ingen ändring.</i>
9 §	20 kap 12 §	<i>Uppdaterad korshänvisning. Ingen ändring.</i>

Kapitel 21 Iller

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	21 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd till	Allm. råd till 7 §.	<i>Utgjorde tidigare allm. råd till 7 §.</i>
	21 kap 2 §	<i>Stryks. Ingår i grupphållning i 16 kap. 15 §.</i>
Inredning	Inredning och berikning	<i>Redaktionell. Paragraf om berikning struken.</i>
2 §	21 kap 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	21 kap 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
	21 kap 5 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
	Allmänt råd till 5 §	<i>Stryks. Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
4 §	21 kap 6 §	<i>Ingen ändring</i>
	21 kap 7 §	<i>Uppfödning stryks. Täcks inom nya 16 kap. 23 §.</i>
	Allmänt råd till 7 §	<i>Rådet flyttat till kap 21 1 §.</i>
5 §	21 kap 8 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 §	21 kap 9 §	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 1 Iller	Tabell 1 Iller	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 22 Primater

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
------------------------	---------------------------------	---------------------------

1 §	22 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
2 §	22 kap 2 §	<i>Ingen ändring.</i>
3 §	22 kap 3 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	22 kap 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
Allmänt råd till 4 §	Allmänt råd till 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	22 kap 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
Allmänt råd till 5 §	Allmänt råd till 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 §	22 kap 6 §	<i>Redaktionell.</i>
7 §	22 kap 7 §	<i>Redaktionell.</i>
8 §	22 kap 8 §	<i>Ingen ändring.</i>
9 §	22 kap 9 §	<i>Ingen ändring.</i>
10 §	22 kap 10 §	<i>Ingen ändring.</i>
11 §	22 kap 11 §	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 1 Makaker och markattor	Tabell 1 Makaker och markattor	<i>Redaktionell.</i>
Tabell 2 Silkesapor, tamariner och dödsalleapor	Tabell 2 Silkesapor, tamariner och dödsalleapor	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 3 Babianer	Tabell 3 Babianer	<i>Redaktionell.</i>

Kapitel 23 Nöt, får, get, gris och hästdjur

Förslag Ny L150	Nuvarande L150	Föreslagen ändring
1 §	23 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
Allm. råd	Allm råd 3 och 11 §§.	<i>Tidigare allm. råd till 3 och 11§. Paragraf 11 stryks och rådet flyttas till första paragrafen.</i>
2 §	23 kap 2 §	<i>Huvudregel om grupphållning och solitärt hållande i nya 16 kap. 15 §. Endast avvikande krav för häst anges.</i>

-	23 kap 3 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
3 §	23 kap 4 §	<i>Omnumrerad och omformulerad. Artfrände täcks inom grupphållning i 16 kap.</i>
	Allmänt råd till 4 §	<i>Första meningen stryks. Andra meningen utgör punkt 5 i allmänt råd till djurskyddslagen under 1 §.</i>
-	23 kap 5 §	<i>Stryks. Hänvisade till djurskyddsförordningen.</i>
	Allmänt råd till 11 § djurskyddsförordningen (1988:535)	<i>Flyttat till 23 kap. 1 §.</i>
4 §	23 kap 6 §	<i>Omnumrerad. Ingen ändring.</i>
Tabell 1 Nötkreatur	Tabell 1 Nötkreatur	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 2 Får och Get	Tabell 2 Får och Get	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 3 Utfodringsutrymme för får och get	Tabell 3 Utfodringsutrymme för får och get	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 4 Gris	Tabell 4 Gris	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	23 kap 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 5 Hästdjur	Tabell 5 Hästdjur	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 24

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	24 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
	24 kap 2 §	<i>Stryks. Ingår i grupphållning i 16 kap. 15 §.</i>
2 §	24 kap 3 §	<i>Ingen ändring</i>
3 §	24 kap 4 §	<i>Ingen ändring</i>

-	Allmänt råd till 4 §	<i>Stryks. Uppfödningssystem.</i>
4 §	24 kap 5 §	<i>Ingen ändring</i>
-	24 kap 6 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
-	Allmänt råd till 6 §	<i>Stryks. Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17 -19 §§.</i>
5 §	24 kap 7 §	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 1 Zebrafinkar	Tabell 1 Zebrafinkar	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 2 Duvor	Tabell 2 Duvor	<i>Asterix på 0,18 för minsta yta som inte var förklarande utan missledande/feltryckt stryks. Minsta utrymme per fågel framgår av titeln på den sektionen i tabellen.</i>
Tabell 3 Tamhöns	Tabell 4 Tamhöns	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 4 Kalkon	Tabell 4 Kalkon	<i>Redaktionell.</i>
Tabell 5 Ankor	Tabell 5 Ankor	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 6 Gäss	Tabell 6 Gäss	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 7 Ankor och gäss, minsta dammstorlek	Tabell 7 Ankor och gäss, minsta dammstorlek	<i>Ingen ändring</i>
Tabell 8 vaktlar	Tabell 8 vaktlar	<i>Ingen ändring</i>
6 §	24 kap 8 §	<i>Korshänvisningar uppdaterade</i>

Kapitel 25 Groddjur och kräddjur

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	25 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
	25 kap 2 §	<i>Stryks. Huvudregel om gruppställning och solitärt hållande i nya 16 kap.</i>

2 §	25 kap 3 §	<i>Ingen ändring</i>
	Allmänt råd till 25 kap. 3 §	<i>Stryks. Täcks inom 16 kap hållande.</i>
3 §	25 kap 4 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd till 25 kap. 3 §	Allmänt råd till 25 kap. 4 §	Redaktionell.Sista stycket utgör första stycket i tidigare allmänt råd till 25 kap 4 §.
-	25 kap 5 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
	Vattenförsörjning	<i>Stryks. Underrubrik till miljö och klimatreglering som nu specifikt inte lyfter fram endast vatten.</i>
	Allmänt råd till 5 §	<i>Delat. Första stycket tillhör allmänt råd för gömställen och andra stycket miljö.</i>
4 §	25 kap 6 §	<i>Bestämmelsen förtydligas med temperatur och ljus enligt direktivet III A 3.5. Se konsekvensanalys.</i>
Allmänt råd till 4 § Nytt	Allmänt råd till 6 §	<i>Var tidigare stycke 2 till det allmänna rådet för 5 §.</i>
5 §	25 kap 7 §	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 1 groddjur av helakvatiska arter	Tabell 1 groddjur av helakvatiska arter	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 2 groddjur av halvkvatiska arter	Tabell 2 groddjur av halvkvatiska arter	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 3 Groddjur av trädlevande och marklevande arter	Tabell 3 Groddjur av trädlevande och marklevande arter	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 4 marklevande ormar	Tabell 4 marklevande ormar	<i>Ingen ändring.</i>
Tabell 5 Vattenlevande sköldpaddor	Tabell 5 Vattenlevande sköldpaddor	<i>Ingen ändring.</i>

Kapitel 26 Fisk

Förslag Ny L150	Nuvarande L150 (2012:26)	Föreslagen ändring
1 §	26 kap 1 §	<i>Inledande text i första meningen om att bestämmelserna gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. Se konsekvensanalys.</i>
2 §	26 kap 2 §	<i>Ingen ändring</i>
Allmänt råd till 2 §	Allmänt råd till 2 §	<i>Ingen ändring</i>
-	26 kap 3 §	<i>Stryks. Se konsekvensanalys.</i>
3 §	26 kap 4 §	<i>Ingen ändring.</i>
4 §	26 kap 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
	Allmänt råd till 5 §	<i>Ingen ändring.</i>
5 §	26 kap 6 §	<i>Ingen ändring.</i>
6 §	26 kap 7 §	<i>Ingen ändring</i>
	26 kap 8 §	<i>Stryks. Täcks inom berikning i nya 16 kap. 17-19 §§.</i>
	Allmänt råd till 8 §	<i>Stryks. Berikning täcks inom berikning i 16 kap. 17-19 §§.</i>
7 §	26 kap 9 §	<i>1 st. stryks. 3 § utgår och även hänvisningen till denna.</i>
8 §	26 kap 10 §	<i>Förtydligande. Övergången av foder för fisk ska enligt direktivet B III 11.5 2 men övervakas särskilt noga.</i>
9 §	26 kap 11 §	<i>Ingen ändring</i>
10 §	26 kap 12 §	<i>Ingen ändring</i>
11 §	26 kap 13 §	<i>Ingen ändring</i>
12 §	26 kap 14 §	<i>Ingen ändring</i>
13 §	26 kap 15 §	<i>Ingen ändring</i>

SJVFS 2017:xx

**Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd
om försöksdjur;**

Utkom från trycket
Välj datum.

beslutade 2017XX.

Statens jordbruksverk föreskriver¹, med stöd av 26, 29, 32, 40–41, 41 b, 41c, 47, 50-52, 54 a, 55, 57 och 75 §§ djurskyddsförordningen (1988:539), följande.

Dessutom beslutar Jordbruksverket om följande allmänna råd.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 KAP. GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER	5
Definitioner	6
2 KAP. VERKSAMHETSTILLSTÅND, GODKÄNNANDE AV FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR OCH ETISKT GODKÄNNANDE AV DJURFÖRSÖK	10
Verksamhetstillstånd	11
Godkännande av försöksdjursanläggningar	12
Etiskt godkännande av djurförsök	12
Undantag från kravet på verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök	13
Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av statistik... ..	16
3 KAP. TILLSTÅNDSHAVARENS ANSVAR	16
4 KAP. FÖRSÖKSPLANERING M.M	17
5 KAP. DJURSKYDDSORGAN	19
Djurskyddsorganets syfte och sammansättning	19
Djurskyddsorganets uppgifter	19
6 KAP. UTBILDNING OCH KOMPETENS	20
Utbildningens innehåll	22
7 KAP. DJURFÖRSÖKSETISK PRÖVNING	23
De regionala djurförsöksetiska nämnderna	23
Djurförsöksetisk prövning	25
Klassificering av försökens svårhetsgrad	26

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (EUT L 276, 20.10.2010, s. 33, Celex 32010L0063).

Djurförsöksetiska nämndens beslut.....	27
Ansökan om ändring av ett befintligt djurförsöksetiskt godkännande.....	28
Utvärdering i efterhand	28
8 KAP. JOURNALER M.M.	29
Allmänt.....	29
Journalföring	29
Journalens innehåll.....	30
Individuell dokumentation om primater, hundar och katter.....	30
Bevarande av journaler.....	31
9 KAP. IDENTITETSMÄRKNING AV FÖRSÖKSDJUR	31
Allmänt.....	31
Identitetsmärkning av primater, hundar, katter och kaniner	31
Märkningsmetoder	31
10 KAP. BESTÄMMELSER OM VISSA DJUR SOM ANVÄNDS I DJURFÖRSÖK	32
Destinationsuppfödning	32
Herrelösa och förvildade tamdjur.....	33
Infångande och frisläppande av vilda djur	33
<i>Tabell 1 Tillåtna syften med försöken</i>	34
11 KAP. ÅTGÄRDER I SAMBAND MED DJURFÖRSÖK	35
Allmänt.....	35
Tillsyn under djurförsök.....	35
Bedövning	36
Åtgärder i samband med avslutandet av ett djurförsök.....	36
Återanvändning	37
Utplacering och frisläppning efter djurförsök.....	37
12 KAP. AVLIVNING AV FÖRSÖKSDJUR.....	38
Allmänt om avlivning.....	38
Utbildning och kompetens vid avlivning	38
Avlivningsmetoder	38
Bedövningsmetoder inför avlivning.....	42
13 KAP. RAPPORTERING AV STATISTIK.....	43
14 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA DJURFÖRSÖK	44
Immunisering, produktion av antikroppar och ledsjukdomar samt autoimmuna sjukdomsmodeller	44
Framställning av genetiskt modifierade djur.....	45
Tester för att fastställa akut toxicitet	46

15 KAP. ALLMÄNT OM FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR	46
Allmän utformning	46
Utrymmen där försöksdjur vistas	47
Lokaler där djurförsök utförs	48
Serviceutrymmen	48
Miljö och klimatreglering.....	48
Undantag	49
16 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR SKÖTSEL OCH HÅLLANDE	50
Allmänt.....	50
Undantag	51
Tillsyn.....	52
Grupphållning.....	52
Inredning och berikning	53
Berikningsplan	53
Inkompatibla arter	53
Rovdjur och bytesdjur	54
Uppfödning.....	54
Foder och vatten	54
17 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR MUS, RÅTTA, GERBIL, HAMSTER OCH MARSVIN	54
Undantag till grupphållning	54
Inredning och berikning	54
Foder.....	54
Miljö och klimatreglering.....	55
Utrymmeskrav	55
18 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KANIN.....	57
Inredning	57
Foder.....	58
Uppfödning.....	58
Utrymmeskrav	58
19 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KATT	58
Tillsyn.....	59
Grupphållning.....	59
Inredning och berikning	59
Uppfödning.....	59
Utrymmeskrav	59

20 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HUND	60
Inredning	60
Uppfödning.....	60
Utomhusutrymme.....	60
Utrymmeskrav	60
Undantag från utrymmeskrav vid försök	61
21 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ILLER	61
Inredning	61
Uppfödning.....	61
Miljö och klimatreglering.....	61
Utrymmeskrav	61
22 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR PRIMATER	62
Tillsyn.....	62
Grupphållning.....	62
Inredning och berikning	62
Uppfödning.....	62
Utomhusutrymme.....	63
Undantag för utomhusutrymme	63
Utrymmeskrav	63
23 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR NÖTKREATUR, FÅR, GET, GRIS OCH HÄSTDJUR	64
Undantag från grupphållning	64
Utomhusutrymme.....	64
Utrymmeskrav	64
24 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FÅGLAR.....	66
Inredning och berikning	66
Utrymmeskrav	66
Undantag från utrymmeskrav vid försök	69
25 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR GRODDJUR OCH KRÄLDJUR	69
Inredning och berikning	69
Miljö och klimatreglering.....	69
Utrymmeskrav	70
26 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FISK	71
Allmänt.....	71
Grupphållning.....	72
Inredning	72
Uppfödning.....	72

Miljö och klimatreglering.....	72
27 KAP. ÖVRIGA BESTÄMMELSER	73
Undantag	73
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	73

1 KAP. GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER

1 § Denna författning innehåller föreskrifter om villkor för skydd av försöksdjur, samt villkor för skydd av andra djur som hålls på försöksdjursanläggningar.

2 § Grundläggande bestämmelser om försöksdjur finns i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539).

Ytterligare bestämmelser om djurskydd finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter²,
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:67) om offentlig djurskydds-kontroll,
3. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur och rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97³,
4. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:19) om avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen (1988:539), samt
5. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2006:6) om djur i undervisning.

3 § Bestämmelser om innesluten användning av genetiskt modifierade djur finns i

1. 2 och 13 kap. miljöbalken (1998:808),
2. förordning (2000:271) om innesluten användning av genetiskt modifierade org-anismer, samt
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:33) om användning av genetiskt modifierade djur.

4 § Bestämmelser om införsel av försöksdjur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:24) om införsel av vissa djur samt sperma, ägg och embryon från vissa djur.

5 § Bestämmelser om kommersiella aktiviteter med hotade djur finns i

1. rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁴,
2. kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁵,
3. artskyddsförordningen (2007:845), samt

² EUT L 342, 22.12.2009, s. 59 (Celex 32009R1223).

³ EUT L 3, 5.1.2005, s. 1 (Celex 32005R0001).

⁴ EGT L 61, 3.3.1997, s. 1 (Celex 31997R0338).

⁵ EUT L 166, 19.6.2006, s. 1 (Celex 32006R0865).

4. Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2009:10) om artskydd.

6 § Bestämmelser om hållande av vilt finns i

1. jaktlagen (1987:259),
2. jaktförordningen (1987:905), samt
3. Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare.

7 § Bestämmelser om animaliska biprodukter finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002⁶, samt
2. kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen⁷.

Definitioner

8 § I dessa föreskrifter betyder:

<i>3R-principen</i>	Principen för att ersätta (replace), minska (reduce) och förfina (refine) inom försöksdjursanvändning.
<i>Adjuvans</i>	Medel som förstärker effekten av annan behandling eller motsvarande.
<i>Anka</i>	Djur tillhörande arten <i>Anas platyrhynchos domesticus</i> .
<i>Avbrytningspunkt</i>	Den i förväg satta gränsen för ett djurs lidande då djuret av djurskyddsskäl ska tas ur ett djurförsök oavsett om försökets slutpunkt har uppnåtts.
<i>Behandlingsförbud</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter betydelsen att den personal som inte tillhör djurhälsopersonalen inte får utföra sådana arbetsuppgifter som anges i 4 kap. 1 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

⁶ EUT L 300, 14.11.2009, s. 1 (Celex 32009R1069).

⁷ EUT L 54, 26.2.2011, s. 1 (Celex 32011R0142).

<i>Destinationsuppfödning</i>	Uppfödning av försöksdjur.
<i>Djurförsök</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 1 c § djurskyddslagen (1988:534).
<i>Djurhållare</i>	Fysiska eller juridiska personer som enligt avtal eller lag ansvarar för eller handhar försöksdjur, oavsett om detta sker stadigvarande eller tillfälligt.
<i>Djurhälsopersonal</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma en betydelse som i 1 kap. 4 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.
<i>Djurskyddsorgan</i>	Organ som enligt 20 § första stycket 4 djurskyddslagen (1988:534) ska finnas vid verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i 5 kap. dessa föreskrifter.
<i>Duva</i>	Djur som tillhör arten <i>Columba livia domesticus</i> .
<i>Etiskt godkännande av djurförsök</i>	Godkännande av ett djurförsök från etisk synpunkt av en regional djurförsöksetisk nämnd enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534).
<i>Expert</i>	Sådan person med särskild kompetens som avses i 20 § första stycket 2 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Fjäderfä</i>	Domesticerade fåglar av grupperna kalkoner (<i>Meleagridae</i>), ankor (<i>Anatinae</i>), gäss (<i>Anser</i>), vaktlar (<i>Coturnix</i>) och pärlhöns (<i>Numididae</i>), samt höns (<i>Gallus gallus</i>).
<i>Formell kompetens</i>	Legitimation eller godkännande som djurhälsopersonal, inklusive vidareutbildning inom det egna yrket.
<i>Får</i>	Djur tillhörande arten <i>Ovis aries</i> .
<i>Föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel</i>	Sådan föreståndare som avses i 20 § första stycket 1 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som

	avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Föreståndare för information</i>	Sådan föreståndare som avses i 20 § första stycket 1 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Föreståndare för utbildning och kompetens</i>	Sådan föreståndare som avses i 20 § första stycket 1 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Försöksdjur</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 1 b § djurskyddslagen (1988:534).
<i>Försöksdjursanläggning</i>	En anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler för försöksdjursverksamhet, inbegripet laboratorielokaler och andra utrymmen där djurförsök utförs. Även utrymmen som inte är helt slutna eller under tak samt flyttbara anläggningar omfattas av definitionen.
<i>Försöksdjursveterinär</i>	Sådan veterinär som avses i 20 § första stycket 2 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Försöksledare</i>	Den forskare som ska anges som sökande på ett etiskt godkännande för djurförsök och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § djurskyddslagen (1988:534) för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
<i>Förvaring</i>	Hållande av försöksdjur där försöksdjuren varken föds upp, används i djurförsök eller tillhandahålls.
<i>Gerbil</i>	Djur tillhörande arten <i>Meriones unguiculatus</i> .
<i>Get</i>	Djur tillhörande arten <i>Capra aegagrus hircus</i> .
<i>Gris</i>	Djur tillhörande arten <i>Sus scrofa domesticus</i> .

<i>Guldhamster</i>	Djur tillhörande arten <i>Mesocricetus auratus</i> .
<i>Gås</i>	Djur tillhörande arten <i>Anser anser domesticus</i> .
<i>Hotade arter</i>	De arter som anges i bilaga A till rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem och som inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 7.1 i den förordningen.
<i>Hund</i>	Djur tillhörande arten <i>Canis familiaris</i> .
<i>Hästdjur</i>	De domesticerade formerna av djur tillhörande <i>Equus sp.</i> (dvs. häst, åsna, mula och mulåsna).
<i>Iller</i>	Djur tillhörande arten <i>Mustela putorius furo</i> .
<i>Immunisering</i>	Tillförsel av ett immunogent ämne d.v.s. ett ämne som förmår inducera ett immunsvaret och som ges i syfte att aktivera immunsystemet.
<i>Kalkon</i>	Djur tillhörande arten <i>Meleagris gallopavo</i> .
<i>Kanin</i>	Djur tillhörande arten <i>Oryctolagus cuniculus</i> .
<i>Katt</i>	Djur tillhörande arten <i>Felis catus</i> .
<i>Kinesisk dvärghamster</i>	Djur tillhörande arten <i>Cricetulus griseus</i> .
<i>Lidande</i>	Fysiskt eller psykiskt lidande orsakat av t.ex. smärta, obehag, ångest, rädsla, bestående skada eller förhindrande av att uttrycka naturligt beteende.
<i>Marsvin</i>	Djur tillhörande arten <i>Cavia porcellus</i> .
<i>Mus</i>	Djur tillhörande arten <i>Mus musculus</i> .
<i>Nötkreatur</i>	Djur tillhörande arten <i>Bos taurus</i> .
<i>Populärvetenskaplig sammanfattning</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 41 a § djurskyddsförordningen (1988:539).
<i>Primat</i>	Djur tillhörande ordningen <i>Primates</i> undantaget människor.
<i>Privatägda djur</i>	Djur som tillfälligt används i djurförsök men som huvudsakligen hålls för annat syfte än

	försöksdjursverksamhet och som företrädelsetvis ägs av enskilda privatpersoner.
<i>Reell kompetens</i>	Det man har praktisk kunskap och förmåga att självständigt utföra på ett säkert sätt.
<i>Råtta</i>	Djur tillhörande arten <i>Rattus norvegicus</i> .
<i>Sedera</i>	Att ge läkemedel med lugnande effekt.
<i>Slutpunkt</i>	Det planerade tillfället för avslutning av ett djurförsök när inga ytterligare observationer ska göras för försöket i fråga eller, när det gäller nya genetiskt modifierade djurstammar, när man inte längre kan observera eller förvänta sig att avkomman upplever lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick.
<i>Tamhöns</i>	Djur tillhörande arten <i>Gallus gallus domesticus</i> .
<i>Tillhandahållande</i>	Försäljning eller annan leverans av försöksdjur från någon annan än den som har fött upp djuren.
<i>Tillståndshavare</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 19 a § andra stycket 1 djurskyddslagen (1988:534).
<i>Vaktel</i>	Djur tillhörande arten <i>Coturnix coturnix</i> .
<i>Verksamhetstillstånd</i>	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som de tillstånd som anges i 19 a § djurskyddslagen (1988:534).
<i>Zebrafink</i>	Djur tillhörande arten <i>Taeniopygia guttata</i> .
<i>Zebrafisk</i>	Djur tillhörande arten <i>Danio rerio</i> .

2 KAP. VERKSAMHETSTILLSTÅND, GODKÄNNANDE AV FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR OCH ETISKT GODKÄNNANDE AV DJURFÖRSÖK

1 § Bestämmelser om verksamhetstillstånd finns även i 19 a–20 §§ djurskyddslagen (1988:534).

2 § Bestämmelser om förhandsgodkännande av försöksdjursanläggningar finns även i 55 § djurskyddsförordningen (1988:539).

3 § Bestämmelser om etiskt godkännande av djurförsök finns även i 21 § djurskyddslagen (1988:534), 41–41 a och 41 c §§ djurskyddsförordningen (1988:539) samt i 7 kap. dessa föreskrifter.

4 § Bestämmelser om avgifter för verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:19) om avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen (1988:539).

5 § Utöver det som anges i 40 och 41 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) krävs verksamhetstillstånd enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534) och etiskt godkännande av djurförsök enligt 21 § första stycket djurskyddslagen (1988:534) från en regional djurförsöksetisk nämnd för försök med

1. däggdjursfoster och fågelfoster från och med den sista tredjedelen av deras normala utveckling, samt
2. yngel som själva intar föda.

Tillstånd enligt första stycket krävs även för alla tidigare utvecklingsstadier av ryggradsdjur och bläckfisk om de riskerar att orsakas lidande i ett senare skede.

Verksamhetstillstånd

6 § Ett verksamhetstillstånd är giltigt i maximalt fem år.

7 § En ansökan om verksamhetstillstånd enligt 19 a § djurskyddslagen ska skickas till Jordbruksverket och innehålla följande uppgifter:

1. Sökandens namn och personnummer samt kontaktuppgifter. Om sökanden är en juridisk person ska anges den juridiska personens organisationsnummer och ställföreträdarens kontaktuppgifter.
2. Typ av verksamhet eller vilka verksamheter som ansökan avser.
3. Beskrivning av den eller de verksamheter som ansökan avser.
4. De djurarter som avses användas och hållas inom verksamheten.
5. Godkända anläggningar för de försöksdjur som avses användas och hållas.
6. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel. Därutöver ska anges information om föreståndarens utbildning och kompetens.
7. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd föreståndare för information.
8. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd föreståndare för personalens utbildning och kompetens.
9. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd försöksdjursveterinär, eller i tillämpliga fall expert. Därutöver ska anges information om veterinärens, eller i tillämpliga fall expertens, utbildning och kompetens.
10. Sökandens, eller i tillämpliga fall ställföreträdarens, underskrift.

8 § Jordbruksverket bedömer i varje enskilt fall om det är lämpligare med en expert än en försöksdjursveterinär.

9 § Vid byte av tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinär eller i förekommande fall expert ska detta anmälas till Jordbruksverket och länsstyrelsen i det eller de län där verksamheten bedrivs inom fyra veckor. Anmälan ska göras skriftligen och innehålla den nya tillståndshavarens underskrift.

En ny ansökan om verksamhetstillstånd ska skickas till Jordbruksverket om verket efter anmälan enligt första stycket bedömer att tillståndet behöver förnyas.

Godkännande av försöksdjursanläggningar

10 § Ett djurförsök ska utföras på en godkänd försöksdjursanläggning. Om det finns vetenskapliga skäl för det får en regional djurförsöksetisk nämnd besluta att ett djurförsök får utföras utanför en försöksdjursanläggning.

Förhandsgodkännande

11 § En ansökan om förhandsgodkännande av en försöksdjursanläggning enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska skickas till Jordbruksverket och innehålla följande uppgifter:

1. Sökandens namn och personnummer samt kontaktuppgifter. Om sökanden är en juridisk person ska anges den juridiska personens organisationsnummer och ställföreträdarens kontaktuppgifter.
2. Typ av verksamhet eller verksamheter.
3. Djurarter som avses hållas på anläggningen.
4. Beskrivning av anläggningen inklusive ritningar.
5. Beskrivning av anläggningens automatiska system.
6. Beskrivningar av hur försöksdjuren på anläggningen ska skötas och utfodras.

12 § Ett förhandsgodkännande är giltigt i tre år och byggnationen eller ändringen ska ha påbörjats inom denna tid. Jordbruksverket kan besluta om en kortare tid.

När byggnationen eller ändringen är genomförd ska anmälan om besiktning ske till Jordbruksverket.

Besiktning och godkännande

13 § Efter besiktning enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska Jordbruksverket fatta beslut om godkännande av försöksdjursanläggningen. Ansökan om godkännande ska göras hos Jordbruksverket.

Etiskt godkännande av djurförsök

14 § En ansökan om etiskt godkännande av djurförsök ska göras av försöksledaren via e-tjänsten *Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök* som tillhandahålls på Jordbruksverkets webbplats⁸ och skickas till den regionala djurförsöksetiska nämnd som framgår av beslutet enligt 7 kap. 3 § dessa föreskrifter.

Bestämmelser om ändring av ett befintligt etiskt godkännande av djurförsök finns i 5 kap. 6 § och 7 kap. 28–31 §§.

15 § Den elektroniska ansökan för etiskt godkännande ska innehålla relevanta och i tillämpliga fall motiverade uppgifter om:

1. Sökandens identitet, behörighet att bedriva försök och verksamhetstillstånd.
2. Försökets syfte, nytta och föreslagen svårhetsgrad.

---

⁸ www.jordbruksverket.se.

3. Kompetens och personal som krävs för att försöket ska kunna genomföras på ett korrekt sätt.
4. Behovet av att i försöket använda djur. Här ska även anges antalet försöksdjur och deras ursprung samt beräknat antal försöksdjur och deras utvecklingsstadium.
5. Tillämpning av metoder för 3R i samband med användning av försöksdjur i det planerade djurförsöket.
6. På vilket sätt omotiverad dubblering av djurförsök ska undvikas.
7. Strategi för att erhålla kvalificerade resultat och statistik med lägst antal använda försöksdjur med lägsta möjliga nivå av lidande för försöksdjuren.
8. Planerad användning av smärtlindring, bedövning och andra metoder för att minska försöksdjurens lidande under hela deras levnad.
9. Redogörelse för hur försöksdjuren ska hållas och skötas inför, under och i relevanta fall efter djurförsöket.
10. Redogörelse för eventuell återanvändning av försöksdjur och dess sammantagna effekt på försöksdjuren.
11. Tillämplig användning av humana slutpunkter och för djurförsöket planerade avlivningsmetoder.

16 § Till ansökan om etiskt godkännande av djurförsök ska det bifogas en populärvetenskaplig sammanfattning. Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska

1. informera om djurförsökets syfte och nytta,
2. informera om försöksdjurens lidande,
3. innehålla information om antal och typ av försöksdjur som ska användas, samt
4. visa hur kraven på 3R i 19 § djurskyddslagen (1988:534) uppfylls.

Den regionala djurförsöksetiska nämnden ska skicka de populärvetenskapliga sammanfattningarna för godkända djurförsök inklusive eventuella tillägg till Jordbruksverket för publicering.

Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska vara anonym och får därför inte innehålla namn eller adress till sökanden eller dess personal.

Undantag från kravet på verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök

Privatägda djur

17 § När privatägda djur används enligt 18 och 22–25 §§ ska, förutom de villkor som anges i de nämnda paragraferna, följande villkor vara uppfyllda:

1. Djurägaren ska ha informerats om vad djurförsöket innebär.
2. Djurägaren ska ha lämnat sitt medgivande till att djuren får användas.
3. Djurägaren har fått information om att han eller hon kan återkalla sitt medgivande när som helst utan att behöva motivera detta.
4. Ersättning för mer än faktiska omkostnader får inte utgå till djurägaren.

Allmänt råd till 17 § 2

Medgivande kan ske skriftligt på ett separat dokument eller genom ett muntligt medgivande som noteras i djurets journal.

Privatägda djur som hålls i sin vanliga miljö

18 § Djurförsök där privatägda djur hålls i sin vanliga miljö får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök. Djur i sådana djurförsök är dessutom undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Undantagen i första stycket gäller under förutsättning att djuren inte på grund av djurförsöket

1. avlivas,
2. utsätts för kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna,
3. fixeras på något sätt utöver vad som är tillåtet vid hållande av arten när den inte omfattas av djurförsök, eller
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller alla privatägda djur i fångenskap inklusive tamdjur som rör sig fritt i naturen men som inte är förvildade tamdjur samt djur i hägn, men inte djur i anläggning för offentlig förevisning.

Fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur

19 § Observationsstudier på fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur får utföras utan etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att djuren inte

1. fångas,
2. avlivas,
3. drivs, eller
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

Djur som omfattas av första stycket är undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

20 § Ringmärkning av vilda fåglar får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att

1. märkningen inte omfattar andra moment än att fåglarna fångas, mäts, vägs, ringmärks med fotringar och därefter släpps fria, samt
2. ringmärkningen sker med ringmärkarlicens utfärdad av Ringmärkningscentralen, Naturhistoriska riksmuseet.

Djur som omfattas av första stycket är undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Djurparksdjur

21 § Observationsstudier på människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) i en anläggning som är godkänd för offentlig förevisning enligt 37 § djurskydds-förordningen (1988:539) får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att djuren inte på grund av försöket:

1. avlivas,
2. utsätts för kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna,
3. fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet vid hållande av arten då den inte omfattas av djurförsök,
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret, samt

5. att djurens miljö inte ändras på ett sätt som går utöver vad som är tillåtet vid hållande av arten när den inte omfattas av djurförsök.

22 § Djurförsök på djur i en anläggning som är godkänd för offentlig förevisning enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539) får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om försöket innebär:

1. observationsstudier,
2. forskning som syftar till att förbättra djurens välfärd, eller
3. forskning som syftar till artskydd.

Undantagen för verksamhetstillstånd eller godkännande från en djurförsöksetisk nämnd enligt första stycket gäller under förutsättning att djuren inte

1. avlivas,
2. utsätts för kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna,
3. fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet vid hållande av dessa arter då de inte omfattas av djurförsök, eller
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

Vid djurförsök enligt första stycket får djurens miljö inte ändras på ett sätt som är av negativ betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt.

Djurförsök enligt första stycket får inte innebära utsättning av försöksdjur.

Djur som omfattas av första stycket är undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Djur i undervisning

23 § Vid undervisning av personal som utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård behövs inte något verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om:

1. endast privatägda djur används,
2. djuren endast utsätts för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå,
3. de praktiska momenten genomförs på veterinärens ansvar.
4. undervisningen antingen
  1. sker inom den formella kompetensen för djurhälsopersonal,
  2. sker i samband med delegering enligt 3 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård, eller
  3. utgör den praktiska delen av en grundkurs i läkemedelshantering eller grundläggande utbildning i anestesi och smärtlindring enligt 4 kap. 10e eller 10f §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Djur som omfattas av första stycket är undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

24 § Vid undervisning av personal som yrkesmässigt vaccinerar djur utan att tillhöra djurhälsopersonalen eller av djurhållare som använder sig av villkorad läkemedelshantering behövs inte något verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om

1. endast privatägda djur används,

2. djuren endast utsätts för sådana injektioner som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå,
  3. de praktiska momenten genomförs på en veterinärs ansvar, samt
  4. undervisningen antingen
1. utgör den praktiska delen av en kurs i vaccination och läkemedelshantering enligt 4 kap. 19 eller 20 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård, eller
  2. utgör den praktiska delen av en utbildning i villkorad läkemedelsanvändning enligt 5 kap. 8 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård.

25 § Undervisning av elever på gymnasienivå, högskolenivå, yrkeshögskolenivå eller motsvarande får utföras utan etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att

1. endast privatägda djur används,
2. djuren endast utsätts för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå,
3. utbildningen avser framtida arbete med djur och syftar till att förvärva, upprätthålla eller utveckla elevernas yrkesfärdigheter,
4. användningen framgår av utbildningens kursplaner samt är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen,
5. djurhälsopersonal är närvarande vid undervisningen och behandlingen av djuren sker på djurhälsopersonalens ansvar.

Djur som omfattas av första stycket är undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av statistik

26 § Verksamheter enligt 17-25 §§ är undantagna från kraven på

1. utbildning enligt 6 kap. i dessa föreskrifter,
2. journalföring enligt 8 kap. i dessa föreskrifter,
3. rapportering av statistik enligt 13 kap. i dessa föreskrifter, samt
4. att djurförsök ska utföras på en godkänd försöksdjursanläggning enligt 10 §.

3 KAP. TILLSTÅNDSHAVARENS ANSVAR

1 § Bestämmelser om tillståndshavarens ansvar att se till att verksamheten bedrivs enligt djurskyddslagen (1988:534), de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen finns i 19 b § djurskyddslagen (1988:534).

2 § Tillståndshavaren ska kunna visa att det finns tillräckligt med personal och resurser för försöksdjursverksamheten så att arbetsuppgifterna enligt dessa föreskrifter kan utföras.

På en försöksdjursanläggning med primater ska det finnas tillgång till en etolog i tillräcklig omfattning.

3 § Tillståndshavaren ska ge den eller de föreståndare som anges i verksamhetstillståndet, försöksdjursveterinären, experten, etologen och försöksledaren behörighet och befogenhet att utföra sina uppgifter.

4 § Tillståndshavaren ska se till att samråd vid planeringen av djurförsök genomförs enligt kraven i 4 kap. 4§.

5 § Tillståndshavaren ska se till att det inom verksamheten finns ett djurskyddsorgan i enlighet med 20 § 4 djurskyddslagen (1988:534). Tillståndshavaren får ge djurskyddsorganet ytterligare uppgifter utöver vad som krävs i dessa föreskrifter.

6 § Tillståndshavaren ansvarar för att personalen har utbildning enligt 6 kap. i dessa föreskrifter, samt ska för länsstyrelsen kunna redogöra för de utbildningsinsatser som har genomförts och vilken utbildning och kompetens varje person har. Tillståndshavaren ansvarar även för att utbildning och kompetens hos personal som är yrkesverksam före den 1 januari 2013 uppfyller kraven i 6 kap i dessa föreskrifter.

7 § Tillståndshavaren ansvarar för att verksamheten för journal enligt 9 kap. i dessa föreskrifter och lämnar statistik till Jordbruksverket enligt 13 kap. i dessa föreskrifter.

8 § Tillståndshavaren ansvarar för att de arbetsinstruktioner för anläggningen som anges i 15 kap. 6 och 7 §§ finns tillgängliga.

9 § Tillståndshavaren ansvarar för att det finns berikningsplaner enligt 16 kap. 20 § för de arter som hålls på anläggningen och att dessa planer genomförs samt uppdateras vid behov.

Tillståndshavaren ansvarar för att det finns planer som är relevanta för verksamheten enligt 16 kap. 5 och 6 §§ och att dessa genomförs och uppdateras vid behov.

4 KAP. FÖRSÖKSPLANERING M.M

Syfte med försöket

1 § Djurförsök får endast genomföras i något av följande syften:

1. Grundforskning.
2. Forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annat avvikande tillstånd har på människor, djur eller växter samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnostiseras eller behandlas.
3. Forskning som innebär utvärdering, påvisande, reglering eller modifiering av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.
4. Forskning som syftar till förbättring av djurens välfärd.
5. Utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter. Detta gäller endast i de syften som avses i punkt 2–4.
6. Forskning som syftar till artskydd.
7. Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors hälsa eller välfärd.
8. Skydd av den naturliga miljön för att bevara djurs hälsa eller välfärd.
9. Rättsmedicinska undersökningar.
10. Användning i högskoleutbildning eller i utbildning som syftar till att förvärva, upprätthålla eller utveckla yrkesfärdigheter under förutsättning att användningen framgår av utbildningens kursplaner och är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen.

Allmänt råd till 1 § 10

Innan djurförsöket bör studenterna eller eleverna få tillfälle att diskutera djurskydd och etik vid försöksdjursverksamhet, inklusive djur i undervisning. De bör dessutom få information om det aktuella etiska godkännandet.

Eleverna bör förbereda sig inför ingreppet genom att t.ex. använda djur som har avlivats av andra skäl, attrapper, film eller studiebesök.

2 § Djurförsök som sannolikt inte orsakar lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick som utförs enligt god veterinärmedicinsk praxis får utföras även i andra syften än de som anges i 1 §.

Försöksplanering

3 § Utöver det som anges i 19 § djurskyddslagen (1988:534) ska djurförsök utformas så att

1. de leder till det minsta lidandet och den lägsta graden av bestående skada för försöksdjuren,
2. djurarter med den minsta förmågan att uppleva lidande används, samt
3. de följer god vetenskaplig praxis.

4 § Vid planeringen av djurförsök ska försöksledaren särskilt överväga, motivera och beskriva

1. djurförsökets slutpunkt,
2. djurförsökets avbrytningspunkt,
3. hur försöksdjurens smärta, obehag eller annat lidande ska bedömas, samt
4. behovet av tillsyn enligt 11 kap. 4–5 §§.

Försöksledaren, föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel, försöksdjursveterinären eller i tillämpliga fall experten eller etologen, samt representanterna för den personal som utför djurförsök eller sköter försöksdjur med anknytning till djurförsök ska samråda i planeringen av djurförsöket. Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att kraven i första stycket är uppfyllda.

Allmänt råd till 4 § andra stycket

Ytterligare personal med erfarenhet eller kunskap om 3R-principerna för djurförsök bör ingå i dessa samråd.

5 § Djurförsöken ska ha så tidig och skonsam avbrytningspunkt som möjligt. Avbrytningspunkten ska ha tydliga bedömningskriterier.

6 § Slutpunkten i ett djurförsök ska vara så tidigt som möjligt och så skonsamt för försöksdjuret som möjligt. Om ett försöksdjurs död är oundviklig som slutpunkt för ett djurförsök ska djurförsöket utformas så att

1. så få försöksdjur som möjligt självdör,
2. varaktigheten och intensiteten i försöksdjurets lidande minimeras, samt att
3. försöksdjuret i möjligaste mån får en smärtfri död.

7 § Ett djurförsök får inte utföras om det finns en metod eller teststrategi för att uppnå samma resultat och denna metod eller teststrategi inte innebär användning av levande försöksdjur och är godkänd enligt EU:s lagstiftning.

8 § Resultat som är framtagna i en annan medlemsstat genom djurförsök som erkänns av EU:s lagstiftning ska godtas om det inte krävs ytterligare djurförsök när det gäller dessa resultat för att skydda folkhälsa, allmän säkerhet eller miljön.

5 KAP. DJURSKYDDSORGAN

Djurskyddsorganets syfte och sammansättning

1 § Bestämmelser om djurskyddsorganets övergripande uppgifter finns i 20 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

2 § Djurskyddsorganet ska minst bestå av

1. föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel,
2. veterinär eller expert,
3. i förekommande fall en etolog,
4. en forskare, samt
5. en representant för den personal som sköter djuren.

Vid uppfödning, tillhandahållande eller förvaring av försöksdjur behöver inte någon forskare ingå.

För att fatta beslut enligt 6 § ska alla kompetenser enligt första stycket vara delaktiga i röstningen. Beslut fattas med enkel majoritet av de kompetenser som anges i första stycket.

Djurskyddsorganets uppgifter

3 § Djurskyddsorganet ska ge den personal som hanterar försöksdjur råd i djurskyddsfrågor i samband med inskaffande, hållande, skötsel och användning av försöksdjur.

Djurskyddsorganet ska ta fram respektive granska interna rutinbeskrivningar för övervakning, rapportering och uppföljning av försöksdjurens välfärd samt för det övergripande djurskyddsarbetet i verksamheten.

Allmänt råd till 3 § andra stycket

Djurskyddsorganet bör granska de planer som avses i 16 kap. 5-7 och 20 §§.

4 § Djurskyddsorganet ska aktivt verka för att god djuromsorg prioriteras inom verksamheten.

Djurskyddsorganet ska ge personalen råd om hur de ska tillämpa 3R-principen samt informera om den tekniska och vetenskapliga utvecklingen på detta område.

Djurskyddsorganet ska följa utvecklingen och resultatet av de djurförsök som bedrivs inom verksamheten avseende djurskyddseffekterna för de försöksdjur som används. I samband med detta ska djurskyddsorganet identifiera och ge råd om de faktorer som ytterligare bidrar till 3R-principerna.

5 § Djurskyddsorganet ska ge råd vid utplacering av försöksdjur i hem, inklusive lämpliga metoder för socialisering av de försöksdjuren.

6 § Djurskyddsorganet får efter ansökan från försöksledaren, besluta om ändringar av ett befintligt etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att ändringen

1. inte riskerar att inverka negativt på försöksdjurens välfärd,
2. inte har någon påverkan på syftet, nyttan eller svårhetsgrad av djurförsöket, samt
3. inte berör

1. slut- eller avbrytningspunkt,
2. försökstider,
3. försöksdjurens övervakning under djurförsöket, samt
4. inhysning, skötsel eller märkning som kräver godkännande av en djurförsöksetisk nämnd.

Om djurskyddsorganet bedömer att ändringen av det etiska godkännandet inte uppfyller förutsättningarna i första stycket ska djurskyddsorganet avslå ärendet.

7 § Djurskyddsorganets beslut enligt 6 § ska innehålla minst följande uppgifter:

1. Kontaktuppgifter till djurskyddsorganet.
2. Diarienumret på beslutet om etiskt godkännande av djurförsök som ändringsansökan avser.
3. Datum för djurskyddsorganets beslut och vem som har deltagit i beslutet,
4. Vad djurskyddsorganet har beslutat.
5. Motivering av beslutet.

I de fall djurskyddsorganet fattar beslut om en ändring av ett etiskt godkännande av djurförsök ska en kopia av beslutet skickas till den berörda regionala djurförsöksetiska nämnden och den berörda länsstyrelsen.

8 § Djurskyddsorganet ska föra journal om de råd som djurskyddsorganet ger och de beslut som fattas i anslutning till råden. Föreståndaren för dokumentation och information ska se till att journalerna sparas i minst tre år och på begäran görs tillgängliga för Jordbruksverket, de regionala djurförsöksetiska nämnderna, den centrala djurförsöksetiska nämnden och länsstyrelsen.

6 KAP. UTBILDNING OCH KOMPETENS

Allmänt

1 § Den som enligt verksamhetstillståndet är ansvarig föreståndare för utbildning och kompetens ska se till att kraven om utbildning och kompetens i detta kapitel följs.

2 § Personalen hos den som använder, föder upp, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur ska ha utbildning enligt detta kapitel innan de får:

1. utföra djurförsök,
2. utforma djurförsök,
3. sköta försöksdjur, eller
4. avliva försöksdjur.

3 § Med utbildning enligt 2 § avses:

1. en utbildning som är specifikt inriktad på de krav som anges i detta kapitel, eller
2. relevant sakkunskap och färdighet för kraven som anges i 2 och 5–13 §§ och som har förvärvats genom annan utbildning och kan styrkas genom intyg eller läroplan där innehåll på utbildningen framgår, eller
3. relevant sakkunskap och reell kompetens som har förvärvats genom arbete med de djurslag och uppgifter som krävet avser och som kan styrkas genom intyg eller likvärdig bedömning av kompetensen.

4 § Djurskötare på en anläggning som inte är en godkänd försöksdjursanläggning enligt 2 kap. i dessa föreskrifter behöver inte gå utbildning enligt detta kapitel även om försöksdjuren på anläggningen tillfälligt ingår i djurförsök.

5 § Personalen ska, efter att de har gått utbildning enligt detta kapitel, arbeta under handledning när de utför arbetsuppgifter enligt 2 § och till dess att de har visat att de har erhållit reell kompetens för uppgiften.

Personalen ska fortlöpande vidareutbildas.

6 § Den som utformar djurförsök ska ha en relevant vetenskaplig utbildning och dessutom ha kunskap om de djurarter som ska användas.

Allmänt råd till 6 §

Den som utformar djurförsök inom biomedicinsk forskning bör ha någon av följande grundutbildningar

- 1. läkarutbildning,*
- 2. biologutbildning med zoologisk eller biomedicinsk inriktning,*
- 3. veterinärutbildning, eller*
- 4. annan högskole- eller universitetsutbildning med likvärdig utbildning i zoologi, anatomi och fysiologi som de utbildningar som anges i punkterna 1-3.*

7 § Den som enligt verksamhetstillståndet är ansvarig föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel ska ha utbildning minst motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt tabell 1 i 13 §.

Den som enligt verksamhetstillståndet är ansvarig föreståndare för information ska ha utbildning minst motsvarande de grundläggande kraven för den som sköter försöksdjur enligt tabell 1 i 13 §.

Den som enligt verksamhetstillståndet är ansvarig föreståndare för utbildning och kompetens ska ha utbildning minst motsvarande den som sköter försöksdjur enligt tabell 1 i 13 §.

8 § En försöksdjurveterinär ska ha behörighet att utöva veterinäryrket i Sverige samt ha utbildning minst motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt tabell 1 i 13 §.

9 § Inom verksamheter med biomedicinsk inriktning, läkemedelsutveckling eller motsvarande ska den försöksdjursveterinär som anges i verksamhetstillståndet, förutom den utbildning som anges i 8 §, ha särskild kunskap inom försöksdjursmedicin.

Om försöksdjursveterinären inte har den särskilda kunskap om försöksdjursmedicin som krävs enligt första stycket, ska tillståndshavaren tillsammans med försöksdjursveterinären ta fram en utbildningsplan för hur försöksdjursveterinären ska tillägna sig den kunskapen.

10 § En expert ska ha utbildning minst motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt tabell 1 i 13 § och den erfarenhet och kompetens som krävs för verksamheten.

11 § En etolog enligt 3 kap. 1 § dessa föreskrifter ska ha en examen inom zoologi eller husdjursvetenskap med etologisk inriktning. Etologen ska dessutom ha erfarenhet av primatetologiskt arbete samt utbildning minst motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt tabell 1 i 13 §.

12 § Den som fångar försöksdjur som är viltlevande enligt 22 a § djurskyddslagen (1988:534) ska ha en utbildning som innehåller följande moment:

1. Hantering av försöksdjuren.
2. Olika fångstmetoder inklusive immobilisering och hantering av eventuell bifångst.
3. Minimering av stress och lidande för försöksdjuret.
4. Metoder för frisläppande.
5. Tillämplig lagstiftning inom artskydd och jakt.

Den som fångar försöksdjur enligt första stycket ska också ha utbildning som är relevant för arten och som minst motsvarar kraven för den som utför djurförsök enligt tabell 1 i 13 §.

Utbildningens innehåll

13 § Den som utformar djurförsök, utför djurförsök, sköter försöksdjur eller avlivar försöksdjur enligt 1 § ska ha utbildning inom de områden som anges i tabell 1. Utbildning i praktiska moment behöver endast innebära användning av försöksdjur om den som går utbildningen kan komma att behöva utföra sådana moment själv i sin yrkesutövning. Del av utbildningen i praktiska moment får ske genom arbete under handledning enligt 5 §.

Innehållet i de olika momenten enligt tabell 1 får anpassas efter vilka djurarter den som utbildas kommer att arbeta med och om den som utbildas kommer att utföra djurförsök, utforma djurförsök, sköta försöksdjur eller avliva försöksdjur.

Allmänna råd till 13 §

Utbildning enligt 13 § bör i tillämpliga delar ske enligt europeiska kommissionens dokument "djurskydd – Målet med bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål – Utbildningsram. Arbetsdokument om utarbetandet av en gemensam utbildningsram för att uppfylla kraven i direktivet, Bryssel den 19–20 februari 2014"⁹.

Tabell 1

	Utför försök	Utformar försök	Sköter försöksdjur	Avlivar försöksdjur
Grundläggande krav för utbildning				
Nationell lagstiftning om införskaffande av försöksdjur, djurhållning, skötsel och användning av försöksdjur	X	X	X	X
Grundläggande och lämplig artspecifik biologi i fråga om anatomi, fysiologiska egenskaper, uppfödning, genetik och genetiska förändringar	X	X	X	X
Etik i samband med förhållandet människor och djur, djurens välfärd och 3R-principen	X	X	X	X

⁹ www.jordbruksverket.se

Djurbeteende, djurhållning och berikning	X	X	X	X
Metoder för 3R-principen	X	X	X	X
Förebyggande smittskydd, djurhälsokunskap och hygien	X	X	X	X
Igenkännande av artspecifik ångest, smärta och lidande	X	X	X	X
Humana avlivningsmetoder (teori)	X	X	X	X
Uppgiftsspecifika krav för utbildning				
Slutpunkt och avbrytningspunkt	X	X	X	X
Bedövning, smärtlindring och avlivning	X	X		X
Artspecifik djurexperimentell metodik när det gäller hantering av försöksdjur och djurförsök	X	X		
Humana avlivningsmetoder (färdighet)				X
Utformning av djurförsök och projekt		X		

7 KAP. DJURFÖRSÖKSETISK PRÖVNING

Grundläggande bestämmelser

1 § Bestämmelser om etisk prövning finns även i 21 § djurskyddslagen (1988:534) och 41, 41 a, 41 c, 41 d, 45 och 46 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) samt i 2 kap. 15-16 §§ dessa föreskrifter.

2 § I 2 kap. 17-25 §§ finns bestämmelser om vilka djurförsök som är undantagna från kravet på etiskt godkännande.

De regionala djurförsöksetiska nämnderna

3 § Jordbruksverket har i ett särskilt beslut¹⁰ meddelat hur många regionala djurförsöksetiska nämnder det ska finnas, vad som krävs för att nämnden ska vara beslutsför, lokalisering av nämnderna och fördelning av ansökningar mellan nämnderna.

4 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska sammanträda så ofta det behövs för att uppfylla kraven i detta kapitel.

¹⁰ 20150512.Beslut om de regionala djurförsöksetiska nämndernas antal, placering, ärendefördelning samt antal ledamöter, Dnr 5.2.18-4703/15. www.jordbruksverket.se.

Hantering av ärenden

5 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska fatta beslut i ärendet senast 40 arbetsdagar efter att en fullständig och korrekt ansökan har kommit in till nämnden.

Nämnden får förlänga tiden i första stycket med ytterligare 15 arbetsdagar om ärendet är så komplext att det behövs. Nämnden ska meddela och motivera skälen för förlängningen till den sökande inom de första 40 arbetsdagarna.

Allmänt råd till 5 § första stycket

En ansökan bör anses vara fullständig när nämnden har fått tillräckligt underlag för att kunna göra den etiska prövningen.

6 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska så snart som möjligt meddela sökande

1. att den har mottagit ansökan om etiskt godkännande, samt
2. när beslutet senast kommer att fattas under förutsättning att ansökan är fullständig.

7 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska kontrollera att ansökan om etiskt godkännande innehåller de uppgifter som efterfrågas och att det finns ett relevant verksamhetstillstånd.

Om ansökan är ofullständig eller felaktig ska nämnden så snart som möjligt underrätta sökande om att det behövs kompletterande uppgifter. Nämnden ska samtidigt meddela om detta innebär att beslutet kommer att fattas vid ett senare tillfälle.

8 § En regionala djurförsöksetisk nämnd ska kontrollera att de populärvetenskapliga sammanfattningarna som sökande skickar in enligt 2 kap. 16 §, innehåller de uppgifter som efterfrågas och vid behov begära komplettering från sökanden.

Nämnden ska komplettera de populärvetenskapliga sammanfattningarna med

1. den av nämnden fastställda svårhetsgraden,
2. eventuella tillägg eller ändringar som har beslutats, samt
3. eventuellt beslut om utvärdering i efterhand, inklusive vilka delar och ur vilken aspekt.

Andra stycket 2 gäller endast om ändringarna innebär att de populärvetenskapliga sammanfattningarna annars skulle bli felaktiga.

9 § En regional djurförsöksetisk nämnd får kalla sökande till beredningsmöte och nämndens sammanträde för att inhämta upplysningar i ärendet. Sökande får delta vid mötet på distans.

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska meddela berörda länsstyrelser om tid och plats för nämndens sammanträden. Tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinärer, experter som ansökan rör samt representanter för länsstyrelser får närvara vid nämndens sammanträden och har rätt att yttra sig.

Allmänt råd till 10 §

Tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinärer, experter och representanter för länsstyrelser som har anmält att de avser att delta vid nämndens sammanträde bör få ta del av komplett beslutsunderlag.

11 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska föra protokoll vid sina nämndsammanträden. Av protokollet ska det framgå vilka ärenden som har behandlats och vilka beslut som har fattats.

12 § En kopia av protokollet enligt 11 § ska skickas till

1. ledamöter i aktuell regional djurförsöksetisk nämnd,
2. Jordbruksverket,
3. berörd länsstyrelse, samt
4. berörd tillståndshavare.

Djurförsöksetisk prövning

13 § Av 21 § djurskyddslagen (1988:534) framgår att ett djurförsök ska prövas av en regional djurförsöksetisk nämnd (djurförsöksetisk prövning). Nämnden ska vid prövningen göra en lidande- och nyttoanalys av försöket från etisk synpunkt där försöksdjurets lidande ska vägas mot den förväntade nytta som djurförsöket kan komma att resultera i för människor, djur eller miljö.

Av samma paragraf framgår även att den regionala djurförsöksetiska nämnden ska pröva om förutsättningarna i 19 § 1–3 djurskyddslagen (1988:534) är uppfyllda.

Nämnden ska fastställa försökets svårhetsgrad enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534).

Allmänt råd till 13 §

I de fall osäkerheten om konsekvenserna av ett djurförsök är stor bör nämnden endast godkänna att djurförsöket utförs med ett mindre antal försöksdjur eller på annat sätt i begränsad omfattning (pilotförsök).

14 § Den djurförsöksetiska prövningen ska säkerställa att försökets syften motiverar användningen av försöksdjur, samt att

1. djurförsöket är motiverat av vetenskapliga skäl,
2. djurförsöket sker av utbildningsskäl, eller
3. djurförsöket är lagstadgat.

15 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska vid bedömningen av försöket ta hänsyn till sakkunskap särskilt inom

1. för försöket relevanta vetenskapliga områden, inklusive frågor om 3R,
2. utformning av djurförsök inklusive den statistiska utformningen,
3. veterinärmedicinskt arbete inom försöksdjursvetenskap eller annat veterinärmedicinskt kompetensområde, samt
4. hållning och skötsel av de arter som avses att användas.

16 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska säkerställa att försöket är utformat så att det kan utföras på ett så skonsamt sätt för försöksdjuren som möjligt.

17 § Vid ansökan om undantag från nedanstående bestämmelser ska den regionala djurförsöksetiska nämnden göra en bedömning om det finns vetenskapliga skäl för att medge sådana undantag:

1. 10 kap. 2 §, att icke-destinationsuppfödda försöksdjur av arter som ska vara destinationsuppfödda får användas i djurförsök.
2. 10 kap. 4 §, att herrelösa och förvildade tamdjur får användas i djurförsök.
3. 10 kap. 5 §, att djur som har fångats i naturen får användas i djurförsök.
4. 10 kap. 6 §, att vidta åtgärder för att minimera lidande vid infångandet av vilda djur.
5. 10 kap. 8 §, att människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får användas i djurförsök.

6. 10 kap. 9 §, att hotade arter och primater får användas i djurförsök.
7. 11 kap. 8 §, att ett försöksdjur som kan uppleva smärta när bedövningen har avklingat, inte behöver behandlas med smärtstillande metoder eller avlivas.
8. 12 kap. 10 §, att använda andra avlivningsmetoder än de som anges i dessa föreskrifter.
9. 14 kap. 6 §, att försöket får använda ascitesmetoden.
10. 14 kap. 9 §, att genbestämningen får utföras genom vävnadsprov på annat sätt än att skador på brosk- och skelettdelar undviks så långt det är möjligt.
11. 14 kap. 10 §, att vissa djurförsök får genomföras.
12. 15 kap. 28 §, att försöksdjursanläggningen får avvika från krav på anläggningen utförande.
13. 16 kap. 10 §, att försöksdjur får hållas och skötas på annat sätt än vad som framgår av dessa föreskrifter.

Klassificering av försökens svårhetsgrad

18 § Vid klassificeringen i svårhetsgrader enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534) ska alla ingrepp på eller behandlingar av försöksdjur inom ett definierat djurförsök beaktas.

Klassificeringen ska göras på grundval av de mest allvarliga effekter som det kan förväntas att ett enskilt försöksdjur kommer att uppleva efter att all lämplig förfiningsteknik har tillämpats.

19 § Vid klassificeringen ska en regional djurförsöksetisk nämnd ta hänsyn till typen av försök, samt från fall till fall bedöma följande faktorer:

1. Typ av åtgärder och hantering av försöksdjuret.
2. Typ, intensitet, varaktighet, frekvens och eventuell kumulativ effekt av det lidande som försöksdjuret orsakas i djurförsöket.
3. Mängden och arten av ingrepp som försöksdjuret kommer att utsättas för.
4. Förhindrande av möjlighet att uttrycka naturligt beteende inbegripet begränsningar i standarden för inhysning, hållande och skötsel av försöksdjuret.

Allmänt råd till 19 §

Exempel på hur djurförsök ska klassificeras om hänsyn endast tas till typ av djurförsök finns i bilaga VIII avsnitt III, Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål¹¹ och i europeiska kommissionens dokument "djurskydd – Målet om bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål- Projektbedömning och utvärdering i efterhand. Arbetsdokument om projektbedömning och utvärdering i efterhand, Bryssel den 18-19 september 2013"¹² samt i europeiska kommissionens dokument "djurskydd – Målet om bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål – Ram för bedömning av svårhetsgrad. Arbetsdokument för bedömning av svårhetsgrad, Bryssel, den 11-12 Juli 2012"¹³.

¹¹ EUT L 276, 20.10.2010, s. 33 (Celex 32010L0063).

¹² www.jordbruksverket.se.

¹³ www.jordbruksverket.se.

20 § I syfte att komma fram till en slutlig klassificering för försöket ska följande faktorer beaktas:

1. Djurets art och genotyp.
2. Djurets utvecklingsgrad, ålder och kön.
3. Djurets erfarenhet av träning inför försöket.
4. Den faktiska svårheten i de tidigare djurförsöken om djuret har använts tidigare.
5. Vilka metoder som har använts för att minska eller eliminera lidande inklusive förfining av inhysning, hållande och skötsel.
6. Djurförsökets avbrytnings- och slutpunkt.

21 § Djurförsök som utförs helt under allmän bedövning, från vilken försöksdjuret inte ska återfå medvetandet, ska klassificeras i kategorin terminal.

Djurförsök där försöksdjuret avlivs enbart i syfte att använda organ eller vävnader, utan föregående användning, ska klassificeras i kategorin terminal med tillägget "organ". Ett genetiskt modifierat försöksdjur med avsedd och uppvisad skadlig fenotyp ska dock klassificeras enligt den svårhetsgrad dess genetiska förändring förväntas ge upphov till.

22 § Följande djurförsök ska klassificeras i kategorin ringa

1. djurförsök som förväntas orsaka försöksdjuret en kort period av ringa lidande, samt
2. djurförsök som inte innebär någon påtaglig försämring av försöksdjurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

23 § Följande djurförsök ska klassificeras i kategorin måttlig

1. försök som förväntas orsaka djuret en kort period av måttligt lidande,
2. försök som förväntas orsaka djuret en lång eller flera korta perioder av ringa lidande, samt
3. försök som innebär en måttlig försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

24 § Följande djurförsök ska klassificeras i kategorin avsevärd

1. djurförsök som förväntas orsaka försöksdjuret en kort period av svårt lidande,
2. djurförsök som förväntas orsaka försöksdjuret en lång eller flera korta perioder av måttligt lidande, samt
3. djurförsök som innebär en avsevärd försämring av försöksdjurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

25 § En regional djurförsöksetisk nämnd får godkänna flera djurförsök i grupp under förutsättning att försöken är av arten generiska djurförsök som genomförs av samma sökande om djurförsöken är avsedda att uppfylla lagstiftningskrav eller innebär användning av försöksdjur för produktion eller diagnostik med etablerade metoder. Med generiska djurförsök avses en serie standardiserade försök.

Djurförsöksetiska nämndens beslut

26 § Beslut från den regionala djurförsöksetiska nämnden ska innehålla:

1. Försöksledarens namn.
2. Uppgift om det verksamhetstillstånd som djurförsöket genomförs inom.
3. Uppgift om den anläggning eller plats där djurförsöket ska genomföras.

4. Eventuella särskilda villkor, inklusive om djurförsöket ska utvärderas i efterhand och i så fall när utvärderingen ska göras.
5. Eventuell avvikande mening enligt 19 § förvaltningslagen (1986:223).

27 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska skicka en kopia av beslutet enligt 26 § samt en kopia på tillhörande ansökan till:

1. Berörd länsstyrelse.
2. Tillståndshavaren.
3. Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel.

Ansökan om ändring av ett befintligt djurförsöksetiskt godkännande

28 § Vid ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534) som riskerar att inverka negativt på försöksdjurens välfärd ska den regionala djurförsöksetiska nämnden pröva ansökan med beaktande av innehållet i det befintliga godkännandet.

Allmänt råd till 28 §

Om en ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande innebär att ärendet blir svåröverskådligt bör den regionala djurförsöksetiska nämnden begära in en ny ansökan om etiskt godkännande.

29 § Om ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 28 § påverkar innehållet i den populärvetenskapliga sammanfattning som sökanden har skickat in enligt 2 kap. 16 §, ska sökanden komplettera sammanfattningen och bifoga den till sin ansökan om ändring.

30 § I samband med ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 28 § ska den regionala djurförsöksetiska nämnden vid behov även ändra klassificeringen av försökets svårhetsgrad enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534).

31 § I samband med ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 28 § ska den regionala djurförsöksetiska nämnden vid behov även besluta att försöket ska utvärderas i efterhand enligt 7 kap. 32–35 §§.

Utvärdering i efterhand

32 § I 21 § fjärde stycket djurskyddslagen (1988:534) anges att det vid prövningen av ärendet även ska beslutas om djurförsöket ska utvärderas i efterhand. Bestämmelser om att det är den centrala djurförsöksetiska nämnden som ska göra utvärderingen finns i 21 b § 2 samma lag. Ytterligare bestämmelser om utvärderingen i efterhand finns i 49 d och e §§ djurskyddsförordningen.

33 § Följande djurförsök ska utvärderas i efterhand:

1. Alla djurförsök där primater används.
2. Alla djurförsök som klassificeras i svårhetsgraden ”avsevärd”.
3. Övriga djurförsök som den regionala djurförsöksetiska nämnden har beslutat ska utvärderas.

Allmänt råd till 33 § 3

Djurförsök enligt 33§ 3 kan vara sådana där det finns behov av att få ytterligare kunskap om hur de metoder som har använts har inverkat på försöksdjuren. Även val av djurart kan vara skäl för att utvärdera djurförsöket i efterhand.

Djurförsök där undantag från 14 kap. 10 § har medgetts bör utvärderas i efterhand om detta kan bidra till kunskapsutveckling.

34 § Vid bedömningen av djurförsök enligt 33 § 3 ska den regionala djurförsöksetiska nämnden specificera och motivera vilka frågeställningar utvärderingen ska avgränsas till och, när det är lämpligt, vilken dokumentation som ska samlas in enligt 35 §.

35 § Försöksledaren ska se till att den dokumentation som krävs för att djurförsöket ska kunna utvärderas i efterhand samlas in och tillhandahålls den centrala djurförsöksetiska nämnden.

Allmänt råd till 35 §

Försöksdjursveterinär eller expert samt i förekommande fall etolog bör vara delaktiga i tillsynen av försöksdjuren i de djurförsök som ska utvärderas i efterhand så att deras sakkunskap kan användas i den dokumentation som utvärderingen ska grundas på.

8 KAP. JOURNALER M.M.

Allmänt

1 § Föreståndaren för information ska se till att följande dokumentation i tillämpliga delar finns lätt tillgänglig för de som arbetar med de försöksdjur som finns på försöksdjursanläggningen:

1. Beslut om verksamhetstillstånd enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).
2. Beslut om förhandsgodkännande av försöksdjuranläggning enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) och godkännande av försöksdjursanläggning enligt 2 kap. 13 § dessa föreskrifter.
3. Sådana journaler som anges i 4–6, 8 och 9 §§.
4. Dokumentation om etiskt godkännande av djurförsök enligt 10 §.
5. Planer enligt 11 kap. 18-20 §§, 15 kap. 6 § och 16 kap. 5-7 och 20 §§.

Föreståndaren för information ska se till att dokumentationen enligt 1–5 bevaras enligt 10–11 §§ i detta kapitel samt 5 kap. 8 §.

2 § Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att journaler förs enligt 4–9 §§ i detta kapitel och att följande dokumentation i tillämpliga delar finns lätt tillgänglig för de som arbetar med de försöksdjur som finns på försöksdjursanläggningen:

1. Sådana journaler som anges i 7 §.
2. Kompletta beslut om etiskt godkännande av djurförsök inklusive ansökan.

3 § Den föreståndare som avses i 2 § ska se till att det på varje bur, box, rum eller motsvarande utrymme där det finns försöksdjur finns information om försöksledarens namn samt diarienumret för beslutet om etiskt godkännande av djurförsök.

Journalföring

4 § Journal ska föras individuellt för alla försöksdjur som används i djurförsök. Journal får, dock föras för en grupp av försöksdjur under förutsättning att

1. försöksdjuren omfattas av samma etiska godkännande av djurförsök och utsätts för samma försöksåtgärder,
2. försöksdjuren hålls i samma bur, box, rum eller motsvarande, samt
3. det gäller andra djur än primater, hundar, katter eller kaniner.

Journalens innehåll

5 § När nya försöksdjur kommer till en försöksdjursanläggning ska följande uppgifter journalföras:

1. Ankomstdatum.
2. Från vem försöksdjuren kommer samt för primater, hund och katt även födelseort, om uppgift finns.
3. Försöksdjurens ursprung, inklusive om de är destinationsuppfödda samt när det gäller primater om de är avkommor till fångenskapsuppfödda primater.
4. Identitet enligt märkning om sådan finns.
5. Om en primat, hund eller katt har kommit till försöksdjursanläggningen före avvänjningen och det inte har varit möjligt att identitetsmärka djuret ska istället moderdjurets identitet journalföras.
6. Art och i tillämpliga delar ras- eller stambeteckning.
7. Kön när detta är lämpligt.
8. Födelsedatum eller avvänjningsdatum om dessa är kända.
9. Vid journalföring i grupp även antalet djur.

6 § För alla försöksdjur som hålls på en försöksdjursanläggning ska följande uppgifter journalföras löpande:

1. Relevanta uppgifter om hållande, skötsel och tillsyn.
2. Uppgifter om sjukdomar och skador samt vilka åtgärder som därför har vidtagits.
3. Datum för dödsfall eller avlivning som inte är en del av ett djurförsök. Orsak för avlivning ska anges liksom orsak till dödsfall om den är känd.

7 § För försöksdjur som används i djurförsök ska utförda försöksåtgärder inklusive tidpunkt för dessa journalföras löpande. För försöksdjur som används i djurförsök ska dessutom följande uppgifter finnas med i journalen:

1. Diarienummer på det etiska godkännandet av djurförsök.
2. Diarienummer på verksamhetstillståndet.
3. Försöksledarens instruktion och övrig dokumentation som framgår av 11 kap. 1 §.
4. Om försöksdjuret har använts i tidigare, enligt 11 kap. 15 och 16 §§ och i så fall i vilka djurförsök.

8 § När försöksdjur säljs, släpps fria eller utplaceras i hem ska följande uppgifter journalföras:

1. Datum när försöksdjuren såldes, släpptes fria eller utplacerades i hem.
2. I förekommande fall, mottagarens namn och adress.

Individuell dokumentation om primater, hundar och katter

9 § Varje destinationsuppfödd primat, hund och katt ska så länge djuret hålls som försöksdjur åtföljas av en individuell dokumentation med djurets levnadshistoria. När djuret föds eller snarast möjligt därefter ska dokumentationen påbörjas och innehålla all relevant information

om reproduktion, veterinärmedicinska och sociala förhållanden för det enskilda djuret samt de djurförsök det har använts i.

Bevarande av journaler

10 § Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök, inklusive beslut, ska bevaras i minst tre år från och med den dag godkännandet löper ut. Om ansökan har resulterat i avslag ska dokumentationen bevaras i minst tre år och fyrtio arbetsdagar efter det att den fullständiga och korrekta ansökan har kommit in till den regionala djurförsöksetiska nämnden.

För djurförsök som ska utvärderas i efterhand enligt 7 kap. 32–35 §§ i dessa föreskrifter ska dokumentationen enligt första stycket bevaras till dess att utvärderingen i efterhand har slutförts.

11 § Journaler enligt detta kapitel och dokumentationen enligt 9 § ska bevaras i minst fem år från dagen för de sist införda uppgifterna.

9 KAP. IDENTITETSMÄRKNING AV FÖRSÖKSDJUR

Allmänt

1 § Den som enligt verksamhetstillståndet är ansvarig föreståndare för utbildning och kompetens ska se till att kraven om utbildning och kompetens i detta kapitel följs.

Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att märkning av alla försöksdjur utförs enligt detta kapitel.

Identitetsmärkning av primater, hundar, katter och kaniner

2 § En primat, hund, katt eller kanin som finns på en försöksdjursanläggning ska ha en individuell permanent identitetsmärkning. Djuret ska märkas senast i samband med avvänjningen. Märkningen ska göras på det sätt som är mest skonsamt för djuret.

3 § En omärkt primat, hund, katt eller kanin som har köpts in endast för att användas i uppfödning ska identitetsmärkas så snart som möjligt.

4 § Den som har omärkta primater, hundar och katter ska på begäran från länsstyrelsen ange skälen till varför försöksdjuren inte har märkts.

Märkningsmetoder

5 § Försöksdjur får märkas med de metoder som framgår av detta kapitel av den som

1. har utbildning lägst som för den som sköter försöksdjur och där märkningen för djurslaget och metoden i fråga har ingått både som teoretiskt och praktiskt moment, eller
2. uppfyller kraven för ingreppet enligt 5 kap. 3 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård samt kraven för djurslaget i fråga enligt 5 kap. 4 § 3-7 och 9 samma föreskrifter

6 § Följande invasiva märkningsmetoder är tillåtna på försöksdjur av samtliga arter under förutsättning att metoden är lämplig för djurets art och storlek:

1. Tatuering.

2. Frysmärkning.
3. Applicering av öronbrickor.
4. Inplantering av mikrochip.

7 § Mus, råtta, guldhamster, kinesisk dvärghamster, sork, gerbil och marsvin får utöver det som anges i 6 § märkas med klippta hål eller hack i öronen.

8 § Fiskar får i samband med djurförsök märkas med andra invasiva märkningsmetoder än de som anges i 5 § om det sker under bedövning och märkningen har godkänts av en regional djurförsöksetisk nämnd.

9 § Ytterligare bestämmelser om märkning av häst, nötkreatur, får och get, svin samt hundar finns i

1. Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur¹⁴,
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:12) om märkning och registrering av nötkreatur,
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:14) om märkning och registrering av får och getter,
4. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:13) om märkning och registrering av svin, samt
5. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:41) om märkning och registrering av hundar.

10 KAP. BESTÄMMELSER OM VISSA DJUR SOM ANVÄNDS I DJURFÖRSÖK

Destinationsuppfödning

1 § Bestämmelser om destinationsuppfödning finns även i 19 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

2 § Följande arter och grupper av arter ska vara destinationsuppfödda:

1. Samtliga arter av genetiskt modifierade ryggradsdjur.
2. Groda av arterna *Xenopus laevis*, *X. tropicalis*, *Rana temporaria* och *R. pipiens*.
3. Zebrafisk.
4. Vaktel.
5. Mus.
6. Råtta.
7. Marsvin.
8. Guldhamster.
9. Kinesisk dvärghamster.
10. Gerbil.
11. Kanin.
12. Iller.
13. Hund.

---

¹⁴ EUT L 59, 3.3 2015, s 1-53.

14. Katt.

15. Primater.

Djurarter som inte anges i första stycket är undantagna kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från kravet på destinationsuppfödning enligt första stycket om det finns vetenskapliga skäl.

3 § Djur av de arter som anges i 2 § första stycket får användas i djurförsök även om de inte är destinationsuppfödda under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

1. Syftet med djurförsöket inte kan uppnås genom användning av destinationsuppfödda försöksdjur av samma eller annan djurart.
2. Den som bedriver verksamheten inte äger försöksdjuret.
3. Djurägaren informeras om vad försöket innebär och lämnar skriftligt medgivande till att djuret används.
4. Djurägaren inte får ersättning för mer än faktiska omkostnader.
5. Försöksdjuret under försöket inte hålls på en försöksdjursanläggning.
6. Försöksdjuret inte utsätts för kirurgiska ingrepp enbart beroende på djurförsöket, förutom enklare ingrepp.
7. En regional djurförsöksetisk nämnd har medgett undantag från kravet på destinationsuppfödning enligt 2 § tredje stycket.

För användning av herrelösa och förvildade tamdjur samt fritt levande vilda djur av arter som ska vara destinationsuppfödda enligt 2 § första stycket, gäller endast första stycket 1 och 7.

Allmänt råd till 3 § 6

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

Herrelösa och förvildade tamdjur

4 § Herrelösa och förvildade tamdjur får inte användas i djurförsök.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från förbudet i första stycket om det finns vetenskapliga skäl och då endast under förutsättning att

1. det finns ett väsentligt behov av studier om sådana djurs hälsa och välbefinnande, eller
2. sådana djur kan utgöra allvarliga hot mot miljön eller mot andra djurs eller människors hälsa.

Förbudet enligt första stycket gäller inte för djurförsök som är undantagna kravet på verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök enligt 2 kap. 19 § i dessa föreskrifter.

Infångande och frisläppande av vilda djur

5 § Fritt levande vilda djur som har fångats in får inte användas i djurförsök.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från förbudet i första stycket om det finns vetenskapliga skäl.

Vid användning av sådana djur som avses i första stycket ska särskild hänsyn tas till acklimatisering, karantän, djurhållning och skötsel av djuren.

6 § Bestämmelser om infångande av fritt levande vilda djur finns i 22 a § djurskyddslagen (1988:534), artskyddsförordningen (2007:845), jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Om ett försöksdjur i samband med eller efter infångandet konstateras vara sjukt eller skadat ska det undersökas av veterinär eller annan kompetent person och åtgärder ska vidtas för att minimera djurets lidande. Vid fångstplatser ska det finnas lämpliga och tillräckliga transportbehållare och transportmedel som ett försöksdjur måste flyttas för undersökning eller behandling.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från kravet på att vidta åtgärder för att minimera djurets lidande i samband med infångandet om det finns vetenskapliga skäl.

7 § Bestämmelser om frisläppande av vilda djur finns i 11 kap. 17 och 20 §§.

Primater och andra hotade djur

8 § Människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får inte användas i djurförsök.

Förbudet i första stycket gäller inte vid sådana försök där försöken sker vid anläggningar som är godkända för offentlig förevisning av djur enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539) och

1. djuren inte utsätts något som kan medföra lidande för djuret, eller
2. det är observationsstudier som får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök enligt 2 kap 22 § dessa föreskrifter.

9 § Hotade arter och samtliga primatarter förutom människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får endast användas i djurförsök under förutsättning att

1. det finns vetenskapliga skäl som innebär att syftet med djurförsöket inte kan uppnås om man använder andra arter än hotade arter eller primater,
2. djuren endast används i djurförsök med de syften som anges i tabell 1 nedan, samt
3. en regional djurförsöksetisk nämnd har beviljat att så får ske.

Tabell 1 Tillåtna syften med försöken

	Primater	Hotade primater	Övriga hotade arter
1. Grundforskning	X		
2. Forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annan avvikelser har på människor, djur eller växter samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnosticeras eller behandlas	X*	X*	X
3. Utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter. Detta gäller endast i de syften som avses i 2.	X*	X*	X
4. Forskning som syftar till artens överlevnad.	X	X	X

* Gäller endast för djurförsök som genomförs för att undvika, förebygga, diagnostisera eller behandla funktionsnedsättande eller potentiellt livshotande kliniska tillstånd hos människor. Med ”funktionsnedsättande kliniskt tillstånd” menas en minskning av en individs normala fysiska eller psykologiska funktionsförmåga.

10 § Den som föder upp primater ska ha en strategi för att öka andelen försöksdjur som är avkomma till fångenskapsuppfödda primater.

11 § Vitörad silkesapa (*Callithrix jacchus*) får endast användas i djurförsök om de är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier. Med ”självförsörjande koloni” menas en avskild population i fångenskap där djuren föds och föds upp endast inom kolonin, eller hämtas från andra självförsörjande kolonier, men inte fångas i naturen, och där djuren hålls så att de är vana vid människor.

11 KAP. ÅTGÄRDER I SAMBAND MED DJURFÖRSÖK

Allmänt

1 § Försöksledaren ska se till att den personal som ska utföra ett djurförsök eller sköta försöksdjur i samband med djurförsöket får ta del av ansökan om ett etiskt godkännande och beslutet om etiskt godkännande för djurförsök.

Försöksledaren ska se till att personal enligt första stycket får skriftlig instruktion om

1. slutpunkt och avbrytningspunkt för djurförsöket,
2. hur bedömningen av försöksdjurens lidande ska göras och fortlöpande dokumenteras, samt
3. hur tillsynen av försöksdjuren före, under och efter åtgärder inom djurförsöket ska utföras.

2 § Försöksledaren ska se till att allt onödigt lidande inom ramen för ett djurförsök förhindras och i förekommande fall stoppas. Försöksledaren ska även se till att åtgärder enligt 9–11 §§ vidtas.

Föreståndaren som är ansvarig för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att försöksledaren förhindrar och stoppar lidande enligt första stycket.

Om det finns oklarheter i bedömningen om försöksdjuret utsätts för ett onödigt lidande enligt första stycket ska försöksdjursveterinären eller experten tillfrågas. Om försöksdjursveterinären eller experten har en annan åsikt än försöksledaren eller föreståndaren ska detta noteras i journalen.

3 § Försöksledaren ska se till att djurförsöket genomförs enligt det etiska godkännandet.

Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska dokumentera eventuell bristande efterlevnad och vilka åtgärder som har vidtagits för att rätta till bristande efterlevnad av det etiska godkännandet.

Tillsyn under djurförsök

4 § Tillsyn av försöksdjuren under djurförsök ska ske i sådan utsträckning att det kan garanteras att försöksdjuren inte utsätts för större lidande än vad som är nödvändigt. Vid behov ska tillsyn ske även nattetid. Det ska finnas skriftliga planer för hur den som utövar tillsynen ska agera vid både väntade och oväntade effekter.

Allmänt råd till 4 §

Om det saknas information om förväntat förlopp bör tillsynen ske med så täta intervaller att försöksdjuren inte riskerar att utsättas för större lidande än nödvändigt.

5 § En försöksdjursveterinär eller expert ska delta i tillsynen av försöksdjuren vid

1. samtliga djurförsök av avsevärd svårhetsgrad,
2. djurförsök där den regionala djurförsöksetiska nämnden har beslutat det, samt
3. i andra djurförsök där veterinären eller experten har bedömt att det är lämpligt.

Försöksledaren ska informera försöksdjursveterinären eller experten om när djurförsök enligt första stycket kommer att påbörjas.

Bedövning

6 § Bestämmelser om bedövning av försöksdjur finns även i 53 § djurskyddsförordningen (1988:539).

7 § Försöksdjur får inte ges läkemedel som hindrar dem från eller begränsar deras möjlighet att uttrycka smärta, om de inte samtidigt får tillräcklig bedövning eller smärtlindring. I dessa fall ska en vetenskaplig motivering ges, åtföljd av uppgifter om bedövningen eller smärtlindringen.

8 § Ett försöksdjur som kan förväntas uppleva smärta när bedövningen har avklingat, ska behandlas med förebyggande och postoperativa smärtstillande medel eller andra lämpliga smärtstillande metoder. Om detta inte är möjligt ska försöksdjuret omedelbart avlivas.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket under förutsättning att

1. det är nödvändigt med tanke på syftet med djurförsöket,
2. försöksdjuren inte utsätts för svårt lidande, samt
3. försöksdjurens lidande begränsas med lugnande medel i den utsträckning det är möjligt.

Åtgärder i samband med avslutandet av ett djurförsök

9 § Ett djurförsök ska avslutas så snart slutpunkten enligt det etiska godkännandet för djurförsöket har uppnåtts.

10 § Ett försöksdjur ska tas ur djurförsöket innan slutpunkten har uppnåtts om

1. avbrytningspunkten enligt det etiska godkännandet inträffar, eller
2. det utsätts för oförutsett lidande som inte kan hävas.

11 § Ett försöksdjur ska avlivas efter att det har tagits ur djurförsök eller när slutpunkten har uppnåtts.

Trots första stycket får ett försöksdjur hållas vid liv om det inte är troligt att försöksdjuret kommer att fortsätta uppleva måttlig eller avsevärd smärta, lidande, ångest eller bestående men och

1. en försöksdjursveterinär eller expert har bestämt att försöksdjuret ska fortsätta att leva, eller
2. det framgår inte av det etiska godkännandet för djurförsök att försöksdjuret ska avlivas.

12 § Om ett försöksdjur inte avlivas efter att det har tagits ur djurförsök och det riskerar att uppleva lidande ska lämpliga åtgärder omedelbart vidtas för att minimera lidandet.

13 § Ett försöksdjur som inte längre används i djurförsök ska skötas och hållas enligt dessa föreskrifter så länge det hålls på en försöksdjursanläggning. Skötsel och hållande ska anpassas efter försöksdjurets hälsotillstånd.

Om kraven i första stycket inte kan uppfyllas ska försöksdjuret snarast avlivas.

Återanvändning

14 § Försöksdjur får inte användas i mer än ett djurförsök som orsakar smärta, lidande, ångest eller bestående men i lika stor utsträckning som, eller i större utsträckning än, ett nålstick.

15 § Trots det som anges i 14 § får ett försöksdjur utsättas för flera åtgärder inom ett och samma djurförsök om det är nödvändigt för att uppnå ett specifikt vetenskapligt syfte.

Allmänt råd till 15 §

För bedömningen av om flera åtgärder ryms inom ett och samma djurförsök så kan europeiska kommissionens dokument ”djurskydd – Målet om bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål – Ram för bedömning av svårhetsgrad. Arbetsdokument för bedömning av svårhetsgrad, Bryssel, den 11-12 Juli 2012”¹⁵ användas.

16 § Ett försöksdjur som har använts i ett eller flera djurförsök som orsakat försöksdjuret smärta, lidande, ångest eller bestående men i lika stor utsträckning som, eller i större utsträckning än, ett nålstick får användas i ett nytt djurförsök, där ett annat försöksdjur som inte utsatts för några åtgärder tidigare även kunde ha använts, enbart under förutsättning att

1. en regional djurförsöksetisk nämnd inte har beslutat annat,
2. en försöksdjursveterinär eller expert har bedömt att det är lämpligt ur djurskyddssynpunkt för det enskilda försöksdjuret, med hänsyn till vad försöksdjuret tidigare har utsatts för,
3. den faktiska svårhetsgraden för det enskilda försöksdjuret i de tidigare djurförsöken var ”ringa” eller ”måttlig”,
4. försöksdjurets allmänna hälsotillstånd och välbefinnande helt har återställts, samt
5. det nya försöket klassificeras som ”terminal”, ”ringa svårhet” eller ”måttlig svårhet”.

Utplacering och frisläppning efter djurförsök

17 § Ett försöksdjur får utplaceras i hem, återutsättas eller återföras till annat djurhållningssystem som lämpar sig för arten under förutsättning att

1. försöksdjurets hälsotillstånd tillåter det,
2. största möjliga ansträngning har gjorts för att värna om försöksdjurets välbefinnande, samt
3. det inte innebär någon fara för folkhälsan, djurhälsan eller miljön.

18 § Vid utplacering i hem ska det finnas en plan för socialisering av försöksdjuren.

---

¹⁵ www.jordbruksverket.se

19 § Om en primat, hund eller katt utplaceras ska den individuella dokumentationen enligt 8 kap. 9 § följa med försöksdjuret.

20 § Vid behov ska det finnas ett rehabiliteringsprogram innan vilda försöksdjur återförs till sin livsmiljö.

12 KAP. AVLIVNING AV FÖRSÖKSDJUR

Allmänt om avlivning

1 § Försöksdjur får endast avlivas i en försöksdjursanläggning så länge inte Jordbruksverket i verksamhetstillståndet har beviljat att djurförsök får genomföras utanför en försöksdjursanläggning.

2 § Vid händelse av en nödsituation och ett försöksdjur omedelbart måste avlivas av djurskyddsskäl, djur- eller folkhälsoskäl, för den allmänna säkerheten eller av miljöskäl får andra metoder än de som anges i dessa föreskrifter användas. I sådana fall gäller inte kraven i 1 och 6 §§.

3 § Bestämmelser om förskrivning av läkemedel för avlivning av djur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2013:42) om läkemedel och läkemedelsanvändning.

4 § Bestämmelser om tillstånd för vapeninnehav och rätt att använda skjutvapen vid avlivning av djur finns i vapenlagen (1996:67) samt i vapenförordningen (1996:70).

5 § Ytterligare bestämmelser om avlivning av vilt finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NSF 2002:18) om jakt och statens vilt.

Utbildning och kompetens vid avlivning

6 § Den som ska avliva, bedöva eller sedera ett försöksdjur inför avlivning ska vara väl förtrogen med den avlivnings-, bedövnings- eller sederingsmetod som ska användas och ha utbildning enligt 6 kap.

Avlivningsmetoder

Allmänna bestämmelser

7 § Efter genomförd avlivning ska det kontrolleras att försöksdjuret är dött innan vidare åtgärder företas med kroppen. En sådan kontroll ska göras på samtliga försöksdjur.

Kontrollen ska ske genom bekräftelse av att cirkulationen har upphört permanent eller, när det inte finns någon risk att försöksdjuren kan utsättas för lidande, att rigor mortis har inträtt. I de fall detta inte är möjligt ska döden säkerställas genom destruktion av hjärnan, avblodning eller halsdislokation.

Vid misstanke om att ett försöksdjur inte är dött ska förnyade avlivningsåtgärder omedelbart vidtas.

8 § Försöksdjur av djurslagen fisk, groddjur, kräldjur, fågel, gnagare, kanin, hund, katt, iller, nötkreatur, får, gett, hästdjur, gris, primater och övriga stora däggdjur ska avlivas med någon av de metoder som anges i tabell 1 och på sätt som i övrigt framgår av detta kapitel.

Tabell 1 Avlivningsmetoder

	Överdos av narkosmedel ¹	Injektion av kemiska preparat på medvetslösa djur	Koldioxid	Halsdislokation	Kraftigt slag mot huvudet	De-kapitering	Inertgaser (Ar, N ₂)	Skott med skarp ammunition	Avblodning av medvetslösa djur	Hjärnstamsstick av medvetslösa djur
Fisk	X	X			X	X*			X	X
Grod-djur	X	X			X ^Δ	X*				X
Kräldjur	X	X			X ^Δ	X*		X [□]		X
Fåglar	X	X	X [♦]	X ^Δ	X ^Δ	X ^Δ	X		X	
Gnagare	X	X	X ^Δ	X ^Δ	X ^Δ	(X) ^Δ	X		X	
Kaniner	X	X		X ^Δ	X ^Δ				X	
Hundar, katter, illrar	X	X			X ^Δ			(X) [□]	X	
Nötkreatur, får, getter	X	X						X [□]	X	
Hästdjur	X	X						X [□]	X	
Grisar	X	X					X	X [□]	X	
Primater	X	X								
Övriga stora däggdjur	X	X						X [□]	X	

¹ Med överdos av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt, dock inte eter och kloroform.

Δ = ålders- eller viktbe-gränsat

* = endast på medvetslösa djur

♦ = endast höns, kalkon, vaktlar och dagsgamla fjäderfäkycklingar

□ = endast under fältbetingelser

(X) = får endast användas om andra metoder inte är möjliga att använda.

9 § Trots det som anges i 8 § ska försöksdjur avlivas enligt rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning¹⁶ och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur, i följande fall:

1. Försöksdjur som ska användas som livsmedel.
2. Djurslag som inte anges i 8 §.
3. Försöksdjur där syftet med djurförsöket kräver att de hålls och avlivas enligt de föreskrifter som gäller för motsvarande art som inte omfattas av djurförsök.

Första stycket 2 gäller endast under förutsättning att det finns detaljerade bestämmelser för avlivning för aktuellt djurslag i ovan nämnda författningar. I annat fall ska de avlivas enligt 7-8 §§.

¹⁶ EUT L303, 18.11.2009, s. 1, (Celex 32009R1099).

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd får godkänna att en annan avlivningsmetod används i ett djurförsök om det finns vetenskapliga skäl som gör att syftet med försöket inte kan uppnås om en avlivningsmetod som anges i dessa föreskrifter används.

11 § Om en avlivningsmetod enligt dessa föreskrifter endast får användas på medvetslösa försöksdjur enligt 8 § tabell 1 ska djuret bedövas enligt något av följande alternativ:

1. Enligt tabell 2 i 27 §.
2. Enligt rådets förordning (EG) nr 1099/2009¹⁷.
3. Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur.
4. Enligt andra djurskyddsmässigt acceptabla metoder.

Narkosmedel och andra avlivningspreparat

12 § Samtliga djurslag får avlivas genom en överdos av narkosmedel som ska tillföras försöksdjuret på lämpligt sätt. Även andra kemiska preparat som är specifikt avsedda för ändamålet och som leder till att försöksdjuren somnar och därefter dör får användas.

I samband med avlivning enligt första stycket ska vid behov försöksdjuren sederas innan narkosmedlet tillförs.

13 § Samtliga djurslag får avlivas genom injektion av kemiska preparat utan sövande effekt. Preparaten ska vara specifikt avsedda för ändamålet och för det aktuella djurslaget. Vid tillförseln av preparatet ska försöksdjuret vara medvetslöst.

Koldioxid

14 § Gnagare som är äldre än 10 dagar får avlivas med koldioxid.

Vid avlivning enligt första stycket ska utrymmet där försöksdjuret exponeras för gasen vara konstruerat så att försöksdjuren inte skadas. Försöksdjuren ska kunna inspekteras visuellt under avlivningen.

Vid avlivning enligt första stycket ska utrymmet där försöksdjuret hålls fyllas på med koldioxid gradvis och försöksdjuret ska utsättas för en koldioxidhalt om minst 80 volymprocent. Avlivningen ska ske på ett sådant sätt att samtliga försöksdjur i utrymmet snabbt blir medvetslösa och kort därefter dör. Försöksdjuren ska hållas kvar i utrymmet till dess att de har dött.

15 § Vid avlivning av höns och kalkoner genom exponering för koldioxid i stall eller i tunnel ska avlivningen ske enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur.

16 § Vid avlivning av vaktlar och dagsgamla fjäderfäkycklingar ska försöksdjuren föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid. Gasen ska tillföras i ren form. Försöksdjuren ska hållas kvar i utrymmet till dess att de har dött.

Halsdislokation

17 § Gnagare, kaniner och fåglar som väger mindre än 1 kg får avlivas genom halsdislokation. Gnagare och kaniner som väger mer än 150 g och fåglar som väger mer än 250 g ska vara medvetslösa när de avlivas.

---

¹⁷ EUT L303, 18.11.2009, s 1, (Celex 32009R1099).

Slag mot huvudet

18 § Slag mot bakhuvudet ska utföras med en sådan kraft och precision att det medför omedelbar medvetslöshet och död. Slag mot bakhuvudet får användas för att avliva ett mindre antal

1. nyfödda hundvalpar, kattungar och illervalpar,
2. fåglar som väger mindre än 5 kg, samt
3. kaniner, gnagare, kräldjur och groddjur som väger mindre än 1 kg.

Dekapitering

19 § Fåglar som väger mindre än 250 g får avlivas genom dekapitering.

20 § Gnagare får avlivas genom dekapitering endast om andra metoder inte är möjliga att använda och de väger mindre än 1 kg. Om försöksdjuret väger mer än 250 g ska det vara medvetlöst när det avlivas.

21 § Vid avlivning av fiskar, kräldjur och groddjur ska hjärnan förstöras omgående efter dekapitering.

Inerta gaser (Ar, N₂)

22 § Fåglar, gnagare och grisar får avlivas med inerta gaser såsom argon och kvävegaser.

Allmänna råd till 22 §

Utrymmet där försöksdjuren exponeras för gasen bör vara konstruerat så att försöksdjuren inte skadas. Försöksdjuren bör kunna inspekteras visuellt under avlivningen.

Avlivning med gas bör ske på ett sådant sätt att alla försöksdjur snabbt blir medvetlösa och därefter dör. Försöksdjuren bör stanna i utrymmet till dess de har dött.

Avlivning med skjutvapen

23 § Nötkreatur, får, getter, hästar, grisar och övriga stora däggdjur samt kräldjur får endast avlivas med skjutvapen på distans om det inte är möjligt att fånga in försöksdjuren utan att försöksdjuren utsätts för ett större lidande än vad avlivningen kan innebära. Vid avlivning med skjutvapen på distans ska nötkreatur, hästdjur, får, getter, hundar, katter och illrar skjutas i bröstet och kräldjur i huvudet.

Allmänt råd till 23 §

Avlivning genom bröstskott bör kompletteras med avblodning. Detta gäller dock inte vid avlivning av hund och katt.

24 § Hundar och katter får avlivas genom huvudskott om de har fångats i fälla, har skadat sig eller av annan anledning har en kraftigt inskränkt rörelsefrihet. Vid sådan avlivning ska försöksdjuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas på ett sådant sätt att försöksdjuret omedelbart förlorar medvetandet och inte återfår medvetandet innan försöksdjuret dött.

25 § Avlivning med skjutvapen ska göras av erfarna skyttar och med enhandsvapen eller gevär som är avsedda för jakt- eller avlivningsändamål. Skjutvapnets laddning respektive ammunition ska anpassas till djurarten och försöksdjurets storlek.

Avblodning

26 § Avblodningen ska utföras genom att man öppnar båda halspulsådromna, det gemensamma blodkärl som dessa ådror utgår ifrån eller ett annat centralt blodkärl.

27 § Avblodning av nötkreatur, får, get, renar, hjortar, övriga idisslare, gris, hästdjur, fjäderfän, strutsfåglar och kaniner ska ske enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur.

Hjärnstamsstick

28 § Hjärnstamsstick ska utföras på så sätt att ett smalt, vasst instrument sticks in och roteras i försöksdjurets hjärna genom öppningen mellan skallen och halskotpelaren. Instrumentet ska först föras in framåt mot hjärnstammen och därefter bakåt mot ryggmärgen.

Bedövningsmetoder inför avlivning

29 § Fisk, groddjur, kräldjur, fåglar, gnagare, kaniner, hundar, katter, illrar, nötkreatur, får, getter, hästdjur, grisar, primater och övriga stora däggdjur får bedövas med de metoder som anges i tabell 2 och på sätt som i övrigt framgår av detta kapitel.

Tabell 2 Bedövningsmetoder inför avlivning

	<i>Narkosmedel</i>	<i>Bultpistol</i>	<i>Kraftigt slag mot huvudet</i>	<i>Elektrisk bedövning</i>
Fiskar	X		X	X
Groddjur	X			X
Kräldjur	X	X*		
Fåglar	X		X ^o	X
Gnagare	X			
Kaniner	X	X	X ^Δ	X
Hundar, katter, illrar	X			X
Nötkreatur	X	X		
Får och getter	X	X		X
Hästdjur	X	X		
Grisar	X	X		X
Primater	X			
Övriga stora däggdjur	X	X		X

Δ= ålders- eller viktbegränsat

o= endast fjäderfä

*= endast stora kräldjur

Narkosmedel

30 § Samtliga djurslag får bedövas med narkosmedel som är avsett för ändamålet och som tillförs försöksdjuret på lämpligt sätt.

I samband med bedövning enligt första stycket ska vid behov försöksdjuret sederas innan narkosmedlet tillförs.

Eter eller kloroform får inte användas vid bedövning av försöksdjur enligt första stycket.

Bultpistol

31 § När bultpistol används för att bedöva försöksdjur ska försöksdjuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas och djuret därmed omedelbart förlorar medvetandet.

32 § En bultpistol ska placeras och användas på det sätt som anges i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av försöksdjur i de fall det finns anvisningar om detta.

33 § Efter bedövning med bultpistol ska försöksdjuret omedelbart avlivas.

Slag mot huvudet

34 § Slag mot huvudet får användas för att bedöva enstaka kaniner och fjäderfä som väger mindre än 5 kilo samt enstaka fiskar. På kaniner och fjäderfä ska slaget träffa bakhuvudet. Slaget ska utföras på ett sådant sätt att försöksdjuret omedelbart förlorar medvetandet. Efter slaget ska försöksdjuren omedelbart avblodas eller avlivas på annat lämpligt sätt.

Vid användning av mekaniska system får fler än enstaka fiskar bedövas genom slag mot huvudet.

Elektrisk bedövning

35 § Fisk, groddjur, fåglar, kaniner, hundar, katter, iller, får, getter och grisar får bedövas med hjälp av elektrisk ström.

Vid bedövning enligt första stycket ska specialutrustning för ändamålet användas. Utrustningen ska garantera att föreskriven strömstyrka uppnås, tydligt ange att strömkretsen är sluten samt ha en mätare som visar spänningen och strömstyrkan i den slutna kretsen. Vid individuell bedövning ska utrustningen ha en anordning som mäter motståndet och som förhindrar att apparaten kan användas om inte minsta tillåtna strömstyrka kan uppnås. Elektroden ska vara väl underhållna och rena.

Elektrisk bedövning enligt första och andra stycket ska omedelbart (inom 20 sekunder) följas av avblodning eller någon annan lämplig avlivningsmetod. Bedövning med elektricitet ska genomföras enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur.

13 KAP. RAPPORTERING AV STATISTIK

1 § Tillståndshavaren ansvarar för att lämna statistik enligt 3 § lämnas till Jordbruksverket via formulär som tillhandahålls på Jordbruksverkets webbplats.

2 § För djurförsök som genomförs inom ett och samma kalenderår ska uppgifterna ha kommit in till Jordbruksverket senast den 1 mars efterföljande kalenderår. Förutsatt att djurförsök som genomförs under två kalenderår avslutas i tid kan uppgifterna rapporteras till Jordbruksverket senast den 1 mars det år som försöket avslutas. För djurförsök som genomförs under mer än två kalenderår ska uppgifter rapporteras till Jordbruksverket senast den 1 mars året efter att försöksdjuren avlivats, dött eller tagits ur djurförsök.

3 § Den verksamhet som använder försöksdjur ska årligen rapportera följande statistik i formuläret:

1. Användarinformation.
2. Region eller sektor.
3. Föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel.
4. Organisation eller motsvarande.
5. Försöksdjursstatistik som innehåller djurslag, antal försöksdjur, återanvändning av försöksdjur, födelseplats/ursprung, källa och generation för icke-mänskliga primater, genetisk status samt framställande av ny genetiskt modifierad stam.
6. Försöksinformation som innehåller EU statistik.
7. Försöksinformation med nationell statistik.
8. Syfte med djurförsöket.
9. Test enligt lagstiftning.
10. Lagstadgade krav med lagstiftningens ursprung.
11. Försökets svårhetsgrad.

Allmänt råd 3 §

För att fylla i formuläret för statistik kan kommissionens genomförandebeslut av den 14 november 2012 om fastställande av ett gemensamt format för överlämnande av information i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål¹⁸ eller Jordbruksverkets vägledning¹⁹ användas.

14 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA DJURFÖRSÖK

Immunisering, produktion av antikroppar och ledsjukdomar samt autoimmuna sjukdomsmodeller

1 § Immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans får inte ske genom injektion i försöksdjurets blodbana eller bukhåla.

Förbudet enligt första stycket gäller inte för framkallning av autoimmuna sjukdomar på mus och råtta genom immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans i djurets bukhåla.

2 § Immunisering får inte ske genom injektion i tass eller trampdyna på kanin.

3 § Följande injektionsvägar hos försöksdjuret får inte användas för att framkalla ledinflammation:

1. Injektion i trampdyna på mus och råtta.
2. Injektion i muskulaturen på mus.

4 § Om det krävs adjuvans för immunisering ska injektionsvolymen vara den minsta möjliga samt anpassas till djurart och injektionsställe.

Höggradigt irriterande adjuvans får endast användas om det är absolut nödvändigt.

---

¹⁸ EUT L 320, 17.11.2012, s. 33.

¹⁹ www.jordbruksverket.se.

5 § Vid blodtappning för framställning av polyklonala antikroppar får endast så mycket blod tappas att det inte sker mer än en lindrig och kortvarig negativ påverkan på försöksdjuret. Blodtappning får inte ske i tätare intervaller än att blodvolymen är återställd innan en ny tappning genomförs. Vid planering av blodtappning ska hänsyn tas till djurartens känslighet för blodförlust.

Sista samlingen av blod eller serum från ett enskilt försöksdjur i samband med avlivning (sluttappning) får göras utan begränsning av blodvolym men endast på medvetlösa djur.

Allmänna råd till 5 §

1. Tappning av mer än 10 % av den totala blodvolymen bör inte heller ske vid andra djurförsök än de som avses i 5 §.

2. Vid blodtappning bör volymsubstitution övervägas med hänsyn till artens känslighet för blodförlust.

6 § Det är inte tillåtet att odla monoklonala antikroppar från hybridom i bukålan på ett försöksdjur, så kallad ascitesmetod. Med hybridom menas en cellkultur som är framställd genom sammansmältning av en specifik antikroppsbildande lymfocyt och en tumörcell och som har förmåga till ständig förökning under samtidig bildning av monoklonala antikroppar.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från bestämmelserna i första stycket om ascitesmetoden är det enda sättet att häva en infektion i en in vitro-kultur, eller upprepade djurförsök att mångfaldiga antikroppen med in vitro-teknik har misslyckats.

Framställning av genetiskt modifierade djur

7 § Försöksledaren ska i ansökan om etiskt godkännande av djurförsök för framställning av försöksdjur med förändrad arvs massa med gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder särskilt motivera och beskriva

1. metod för framställning, inklusive behandling av föräldradjuren,
2. hur försöksdjurens genotyp ska kontrolleras,
3. hur försöksdjurens fenotyp ska karaktäriseras med avseende på eventuella avvikelser och funktionsnedsättningar,
4. vilket lidande de metoder som används för genbestämning och karaktärisering kan orsaka hos försöksdjuren, samt
5. avbrytningspunkt med hänsyn till oväntade fenotypiska avvikelser.

Försöksledaren ska i ansökan enligt första stycket dessutom så långt det är möjligt särskilt motivera och beskriva

1. vilka gener som berörs av förändringen,
2. vilka fenotypiska avvikelser som genförändringarna kan förväntas orsaka och när dessa förväntas inträffa, inklusive förväntade effekter på kullstorlek samt överlevnad, samt
3. vilket lidande genförändringarna kan orsaka hos försöksdjuren.

8 § Vid genbestämning av genetiskt modifierade försöksdjur ska i första hand icke-invasiva metoder eller överbliven vävnad från märkning enligt 9 kap. 6 och 7 §§ användas. Sådana metoder behöver inte godkännas av en regional djurförsöksetisk nämnd.

9 § Om genbestämningen måste utföras genom vävnadsprov får provet endast vara så stort som krävs för en fullgod genbestämning. Dessutom ska provet tas på ett sådant sätt att skador på brosk- och skelettdelar undviks så långt det är möjligt. Sådana metoder ska godkännas av en

regional djurförsöksetisk nämnd och i ansökan ska det framgå varför inte metoder enligt 8 § kan användas.

Tester för att fastställa akut toxicitet

10 § Djurförsök får inte genomföras i syfte att ta fram en dödlig dos eller koncentration av ett ämne eller en blandning av ämnen.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket under förutsättning att

1. det finns ett dokumentationskrav, det vill säga att EU:s lagstiftning kräver detta för att skydda djurs eller människors hälsa eller miljön, samt
2. testet genomförs enligt de testmetoder som anges i en kommissionsförordning eller andra internationella testmetoder som har bedömts som lämpliga av kommissionen eller kemikaliemyndigheten eller andra testmetoder om de uppfyller de villkor som anges i bilaga XI i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG²⁰.

Allmänt råd till 10 §

Dokumentationskravet bör framgå av föreskrifter eller av allmänna råd från aktuell europeisk myndighet.

11 § Försöksledaren ska i ansökan om undantag enligt 10 § beskriva

1. dokumentationskraven enligt 10 §,
2. varför andra metoder inte går att använda,
3. var det framgår att den myndighet som kräver testet inte godkänner att informationen tas fram på ett annat sätt, samt
4. om ämnet eller ämnena har testats tidigare.

Allmänna råd till 11 §

1. Beskrivningen av aktuella dokumentationskrav bör ske på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilka sidor, paragrafer eller liknande som är relevanta.

2. Redovisningen enligt punkt 3 bör göras genom ett utlåtande från myndigheten eller annan dokumentation som visar att en annan metod än den som ansökts om inte är tillräcklig för att uppfylla dokumentationskraven.

12 § Vid akuta toxicitetstest får avbrytningspunkten inte sättas senare än vid det tidigaste tecknet på livshotande tillstånd eller betydande smärta, ångest eller annat likvärdigt lidande.

15 KAP. ALLMÄNT OM FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR

Allmän utformning

---

²⁰ EUT L 396, 30.12.2006, s. 3 (Celex 32006R1907).

1 § Försöksdjursanläggningar ska vara utformade och kunna användas så att de ger försöksdjuren en lämplig miljö med hänsyn till deras fysiologiska och beteendemässiga behov.

2 § Installationer och utrustning ska vara säkra, fungerande och anpassade till de försöksdjur som hålls på försöksdjursanläggningen.

3 § Installationer och utrustning ska vara anpassade till de djurförsök som genomförs. De ska dessutom vara konstruerade på ett sådant sätt och ha en sådan funktion att

1. djurförsöken kan utföras så effektivt som möjligt med tillförlitliga resultat,
2. minimalt antal försöksdjur kan användas, samt
3. försöksdjuren orsakas minimalt lidande.

4 § Försöksdjursanläggningarna ska vara utformade så att tillsynen av försöksdjuren kan genomföras enligt 16 kap. 13 §.

5 § Försöksdjursanläggningarna ska vara utformade och skötas så att obehöriga personer inte kan få tillträde och oönskade djur förhindras att ta sig in samt att försöksdjur som hålls på anläggningen inte kan rymma.

6 § Föreståndaren för information ska se till att det finns aktuella arbetsinstruktioner för

1. hur eventuella brister i byggnader och utrustning ska motverkas och åtgärdas, samt
2. andra arbetsuppgifter av betydelse ur djurskyddssynpunkt.

Allmänt råd till 6 §

Instruktioner enligt 2 kan vara instruktioner om åtgärder i händelse av brand, strömavbrott eller fel på mekaniska system m.m.

7 § Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att personalen arbetar efter instruktionerna i 6 § och att det finns tydliga instruktioner om åtgärder vid nödsituationer på väl synliga platser.

Utrymmen där försöksdjur vistas

8 § Utrymmen för försöksdjur ska rengöras regelbundet. Inredning, utrustning och installationer ska vara utformade på lämpligt sätt med tanke på rengöring och smittrening.

9 § Utrymmen ska vara gjorda av material och ha ett ytskikt som inte är skadliga för försöksdjurens hälsa och som tål erforderliga rengörings- och dekontamineringsmetoder samt motstår det slitage som orsakas av försöksdjuren. Rengörings- och dekontamineringsmetoder gäller inte engångsartiklar.

10 § Djurutrymmenas golv ska vara anpassade efter försöksdjurens art och ålder samt vara utformade för att underlätta avlägsnande av urin och avföring.

Isolerings- och sjukutrymme

11 § Det ska finnas utrymmen där nya försöksdjur som kommer till försöksdjursanläggningen kan isoleras till dess att deras hälsotillstånd har fastställts och eventuella hälsorisker för försöksdjur på anläggningen kan bedömas och minimeras.

12 § Det ska finnas möjlighet att hålla sjuka eller skadade försöksdjur avskilt och på ett sätt som underlättar försöksdjurets återhämtning.

Allmänt råd till 12 §

Sjuka och skadade försöksdjur bör hållas i ett klimat som de är vana vid. För försöksdjur som hålls i utomhusliknande klimat bör det finnas ett utrymme som kan värmas upp.

Lokaler där djurförsök utförs

13 § Om det är olämpligt att genomföra djurförsök eller observationer i djurrummen ska det finnas lokaler avsedda för dessa ändamål.

Det ska vid behov finnas laborieutrustning för att utföra enkla diagnostiska prov, obduktioner samt insamling av prover.

14 § Om det krävs kirurgiska ingrepp under aseptiska förhållanden ska det finnas utrymmen som är anpassade för detta. Det ska i sådana fall dessutom finnas utrymmen anpassade för postoperativ vård.

Serviceutrymmen

15 § Lagerutrymmen ska utformas, användas och underhållas så att foder och strö/bäddmaterial håller god kvalitet. Dessa utrymmen ska vara skyddade mot skadedjur och insektsangrepp så långt det är möjligt. Andra material som kan vara förorenade eller innebära risker för försöksdjuren ska förvaras separat.

16 § Rengörings- och diskutrymmen ska vara utformade så att det går att rengöra använd utrustning i den utsträckning som behövs. Rengöringsprocessen ska utformas så att flödena för ren och smutsig utrustning hålls isär.

17 § Alla foder- och vattenbehållare, tråg och andra redskap som används vid utfodring ska rengöras regelbundet och vid behov steriliseras.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

18 § Vid djurhållning inomhus ska djurutrymmena ha nödvändiga installationer för värme och ventilation som säkerställer en lämplig inomhusmiljö för försöksdjuren. Luftföroreningar i djurutrymmena ska hållas på så låga nivåer att de inte kan inverka negativt på försöksdjurens hälsa eller välbefinnande i övrigt.

Lufttillförsel och fönster ska anordnas och placeras så att försöksdjuren inte utsätts för drag, eller för temperatur eller luftfuktighet som kan inverka negativt på försöksdjurens välbefinnande.

19 § Temperaturen och den relativa luftfuktigheten i djurrummen ska anpassas till de arter, raser och stammar som hålls där, samt till försöksdjurens ålder.

Temperaturen ska mätas och registreras dagligen.

Allmänt råd till 19 §

Om den relativa luftfuktigheten är viktig för det aktuella djurslaget bör den mätas dagligen.

20 § Försöksdjur får inte vara hänvisade enbart till utomhusutrymmen under väderförhållanden som kan orsaka dem lidande eller obehag.

Belysning

21 § Det ska finnas tillräcklig belysning för skötsel och tillsyn av försöksdjuren.

22 § Försöksdjuren ska ha regelbundna ljus/mörkerperioder och en ljusintensitet som är anpassad till arten.

Om det naturliga ljuset inte ger en lämplig ljus/mörkerperiod ska det finnas kontrollerad belysning för att tillgodose djurens biologiska behov.

Allmänt råd till 22 §

Belysning i utrymmen för fåglar som har sin viloplats på sittpinnar bör tändas och släckas med automatisk, tidsstyrd dimfunktion eller motsvarande. Fåglar bör ha tillgång till svagt nattljus.

23 § Belysningsarmaturer ska placeras och ljusintensiteten regleras så att försöksdjuren inte utsätts för obehag eller skadas. Vid hållande av albinodjur ska ljuset justeras med tanke på deras ljuskänslighet.

Ljud, larm och reservsystem

24 § Ljud, inbegripet ultraljud och infraljud, får inte ha sådan nivå och frekvens att det inverkar negativt på försöksdjurens välbefinnande.

25 § En försöksdjursanläggning med värmesystem- och mekaniska ventilationssystem ska vara försedda med larm som varnar för över- och undertemperaturer samt fel på larmanordningen.

Larmanordningen ska vara utformad så att larmet uppmärksammas på ett betryggande sätt och så långt det är möjligt så att ljud- eller ljussignaler vid ett larm stör försöksdjuren så lite som möjligt. Ljudet från larmsystem ska ligga utanför försöksdjurens känsliga hörselområde så att det inte kommer i konflikt med larmets hörbarhet för människor.

Utrustningen i första och andra stycket ska kontrolleras regelbundet.

26 § Djurrum ska vid behov vara försedda med ljudisolering och ljudabsorberande material.

27 § En försöksdjursanläggning som är beroende av elektricitet för driften av anläggningen ska ha ett reservsystem. Systemet ska säkerställa att sådana funktioner som är nödvändiga för att upprätthålla försöksdjurens säkerhet vid händelse av elavbrott.

Första stycket gäller inte om säkerheten för försöksdjuren kan upprätthållas på annat sätt.

Undantag

28 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från bestämmelserna i 1–5 och 8–27 §§.

Undantagen i första stycket gäller under förutsättningen att:

1. Försöksledaren har begärt och motiverat detta i den etiska ansökan.
2. Det är nödvändigt med hänsyn till syftet med djurförsöket.
3. Det finns vetenskapliga skäl, djurhälsoskäl, djurskyddsskäl eller nationella eller internationella dokumentationskrav.

Första stycket gäller endast för tiden under djurförsök. Start- och slutpunkten för djurförsöket ska anges i ansökan om etiskt godkännande av djurförsök.

16 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR SKÖTSEL OCH HÅLLANDE

Allmänt

1 § Grundläggande bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas finns i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539).

2 § Bestämmelserna i 16–26 kap. gäller endast försöksdjur som hålls i försöksdjursanläggningar.

3 § Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel ska se till att det finns en skriftlig arbetsinstruktion för skötsel av försöksdjuren samt att den personal som hanterar djuren följer instruktionen.

Föreståndaren enligt första stycket ska se till att tillsyn sker enligt 13 § 1st.

4 § Föreståndaren för information ska se till att följande information finns lätt tillgänglig för den personal som hanterar de djurarter och stammar som finns på försöksdjursanläggningen:

1. Berikningsplan enligt 20 §.
2. Information om skydd av försöksdjuren mot extern påverkan.
3. Information om 3R-principen.

5 § Försöksdjursveterinären eller i förekommande fall experten, ska ta fram en skriftlig plan för verksamhetens förebyggande djurhälsovård.

Planen ska uppdateras vid behov och innehålla

1. rutiner för regelbundna hälsokontroller och hälsoinventeringar,
2. program för mikrobiologisk övervakning,
3. planer för hantering av sjukdomsutbrott,
4. definitioner av hälsoparametrar,
5. förfaranden vid introduktion av nya försöksdjur på anläggningen, samt
6. rutiner för hygien.

6 § Försöksdjursveterinären eller experten ska ta fram en skriftlig plan som hålls aktuell och är anpassad till verksamheten. Planen ska innehålla rutiner för

1. bedövning,
2. narkos,
3. sedering,
4. smärtlindring,
5. kirurgiska ingrepp inklusive pre- och postoperativ vård, samt
6. avlivning.

I de fall det inte bedrivs verksamhet som kräver åtgärder enligt första stycket behövs inte en plan enligt dessa punkter tas fram.

7 § Försöksdjursveterinären eller i förekommande fall experten ska, i samråd med etolog om sådan finns knuten till verksamheten, bedriva den rådgivning som behövs för försöksdjurens fysiska och psykiska välbefinnande. Till grund för denna rådgivning ska de ta fram en skriftlig

plan för bedömning av försöksdjurens fysiska och psykiska välbefinnande inklusive tillvänjnings- och träningsprogram anpassade för försöksdjuren och djurförsöken. Denna plan ska hållas aktuell.

Undantag

8 § Försöksdjur får hållas i en anläggning som inte är godkänd som försöksdjursanläggning om

1. verksamhetstillståndet medger detta,
2. försöksdjuren inte utsätts för kirurgiska ingrepp enbart beroende på djurförsöket, förutom enklare ingrepp, samt
3. försöksdjuren hålls i en bruksbesättning eller under liknande omständigheter där huvudsyftet med djurhållningen inte är försöksdjursanvändning.

Allmänt råd till 8 § 2

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

9 § Jordbruksverket kan i samband med förhands- och godkännandet medge att försöksdjur hålls i ett mindre utrymme än vad som anges i dessa föreskrifter om försöksdjuren används eller ska användas i djurförsök med

1. agens tillhörande lägst riskklass 2, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:1) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet eller
2. genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2011:2) om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Första stycket gäller inte för primater.

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från bestämmelserna i:

1. 16 kap. 13–15 1st, 16–26 §§,
2. 17 kap. 3–7 §§,
3. 18 kap. 2–7 §§,
4. 19 kap. 2–3 1st. och 4–10 §§,
5. 20 kap. 2–5 1 st. och 5 3 st. – 8 §§,
6. 21 kap. 2–6 §§,
7. 22 kap. 2–9 och 11 §§,
8. 23 kap. 2–5 §§,
9. 24 kap. 2– 5 §§,
10. 25 kap. 2– 5 §§ och
11. 26 kap. 2–6 och 8– 13 §§.

Undantagen i första stycket gäller under förutsättningen att:

1. Försöksledaren har begärt och motiverat detta i den etiska ansökan.
2. Det är nödvändigt med hänsyn till syftet med djurförsöket.
3. Det finns vetenskapliga skäl, djurhälsoskäl, djurskyddsskäl eller nationella eller internationella dokumentationskrav.

Första stycket gäller endast för tiden under djurförsök. Start- och slutpunkten för djurförsöket ska anges i ansökan om etiskt godkännande av djurförsök.

11 § Försöksdjur får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i dessa föreskrifter om en veterinär har ordinerat detta av veterinärmedicinska skäl.

12 § Bestämmelserna i 15–26 kap. får frångås om forskningens syfte förutsätter att försöksdjuren hålls under enligt de bestämmelser som gäller för lantbrukets djur eller vattenbruksdjur som inte omfattas av djurförsök.

Tillsyn

13 § Tillsyn av försöksdjur ska ske minst en gång dagligen på ett för försöksdjuren betryggande sätt och så att försöksdjuren störs så lite som möjligt. Nyfödda, sjuka eller skadade försöksdjur samt försöksdjur som betar sig onormalt ska ges tillsyn oftare. Detsamma gäller högdräktiga försöksdjur.

Tillsynen enligt första stycket ska säkerställa att sjuka eller skadade försöksdjur samt försöksdjur som av annat skäl utsätts eller riskerar att utsättas för lidande upptäcks. Lämpliga åtgärder för att lindra försöksdjurens lidande ska vidtas snarast möjligt.

Den som utövar tillsyn över försöksdjur ska ha utbildning som minst uppfyller kraven för den som sköter försöksdjur enligt 6 kap. i dessa föreskrifter.

Allmänt råd till 13 §

För att underlätta tillsynen bör berikningen kunna flyttas eller tillfälligt lyftas ut ur djurutrymmet.

14 § Miljöförhållandena i utrymmen där försöksdjuren vistas ska kontrolleras dagligen. Brister som upptäcks ska åtgärdas snarast möjligt.

Grupphållning

15 § Om inte annat framgår av 17–26 kap. ska försöksdjur som inte är naturligt solitära hållas i stabila sociala par eller grupper av kompatibla individer.

Trots det som anges i första stycket får försöksdjur hållas individuellt om någon av följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Försöksdjuret har hållits i grupp och blir på grund av en oförutsedd händelse tillfälligt ensamt och kan inte sättas ihop med ett annat kompatibelt försöksdjur.
2. Det gäller avel som inte redan ingår i ett etiskt godkännande och där handjuret tas från hondjuret. Handjuret får då tas från hondjuret under en tidsbegränsad period om inget annat kompatibelt hondjur finns tillgängligt.
3. Det under kortare tidsperioder är nödvändigt för introduktion av försöksdjur.
4. När kompatibilitet mellan försöksdjur inte kunnat uppnås så att de behöver separeras för återhämtning eller tills ett nytt kompatibelt försöksdjur kan hittas.
5. När ett försöksdjur ges särskild vård.
6. För att förhindra smittspridning.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

1. Par och grupper av försöksdjur bör sättas samman av unga försöksdjur. Försöksdjur som hålls i grupp bör ha möjlighet att söka skydd och komma utom synhåll från varandra.
2. När kompatibilitet inte har kunnat uppnås och detta har resulterat i onormala nivåer av aggressivitet, uppenbar viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga

stressreaktioner bör försöksdjur separeras och om möjligt sättas samman med andra försöksdjur.

3. Om det inte är möjligt att hitta en kompatibel individ bör försöksdjuret få extra tillgång till annan berikning.

4. Den tid som försöksdjuret hålls individuellt bör i möjligaste mån minimeras.

5. Syn-, hörsel-, lukt- och/eller känselkontakt mellan försöksdjuren bör bibehållas även när de hålls individuellt.

16 § Introduktion eller återintroduktion av försöksdjur i etablerade grupper ska övervakas noggrant och ske på ett sådant sätt att problem med kompatibilitet och störda sociala relationer undviks.

Inredning och berikning

17 § Försöksdjur ska alltid ha tillgång till lämpligt bäddmaterial samt lämpliga och för försöksdjuren attraktiva vilo- och sovplatser i sådan mängd att alla försöksdjur kan vila och sova samtidigt.

Under fortplantningsperioden ska försöksdjuren ha tillgång till lämpligt bomaterial och boplatser.

18 § Försöksdjur ska hållas i ett utrymme med tillräcklig komplexitet så att de har möjlighet att utföra ett brett spektrum av naturliga beteenden. Försöksdjuren ska dessutom ges en viss möjlighet att kontrollera och välja sin miljö för att minska stressbeteende.

19 § Försöksdjur ska ha tillgång till berikning. Berikningen ska vara anpassad till försöksdjurens artspecifika och individuella behov. Detta gäller även för de arter som inte omfattas av de särskilda bestämmelserna i 17–26 kap.

Allmänna råd till 18 och 19 §§

1. De naturliga beteenden som i första hand bör främjas är djurs behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök, gömsle och socialt umgänge. Berikning av miljön kan uppnås genom att ge möjlighet till t.ex. fysisk aktivitet, undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter som är lämpliga för arten. Rastningsmöjlighet och inredning som ökar djurens möjlighet att utnyttja utrymmets hela volym bör också prioriteras.

2. Utfodringsrutiner och foderanordningar bör vara utformade för att stimulera födosöksbeteende.

3. Lösa miljöberikningsobjekt bör vara sådana att försöksdjuren kan undersöka, bära omkring samt transformera dem. Berikning bör finnas i sådan mängd att konkurrens minimeras.

Berikningsplan

20 § På en försöksdjursanläggning ska försöksdjursveterinären eller experten, i samråd med etolog om sådan finns knuten till verksamheten, ta fram en skriftlig plan för berikning av försöksdjurens miljö. Planen ska genomföras, regelbundet ses över och vid behov uppdateras. Planen ska säkerställa att djurens miljö inte understiger kraven enligt 18 och 19 §§.

Inkompatibla arter

SJVFS 2017:xx

21 § Försöksdjur av arter som är inkompatibla eller som kräver olika miljöförhållanden får inte hållas i samma rum.

Rovdjur och bytesdjur

22 § Rovdjur och bytesdjur får inte hållas inom syn-, lukt- eller hörhåll för varandra.

Uppfödning

23 § Nyfödda eller unga försöksdjur ska hållas med modern eller likvärdig ersättare så länge de behöver en moders mjölk eller omvårdnad.

Foder och vatten

24 § Utrymmet där försöksdjuren utfodras ska vara så stort att alla försöksdjur kan få tillgång till fodret samtidigt och utformat så att konkurrensen mellan försöksdjuren begränsas.

25 § Av 3 § djurskyddslagen (1988:534) framgår att djur ska ges tillräckligt med foder och vatten som är av god kvalitet och som är anpassat för arten. Fodret ska vara smakligt för djuren och ha sådan form samt presenteras så att det uppfyller djurens beteendebest. Djuren ska ha fri tillgång till dricksvatten.

Fodret ska hålla god hygienisk kvalitet och vid val av råvaror, tillverkning, beredning och presentation av fodret ska risken för kemisk, fysisk och mikrobiologisk förorening minimeras. System för automatisk foderförsörjning ska noga övervakas.

Fodret ska förpackas, transporteras och lagras så att det inte förorenas, försämras eller förstörs.

26 § Om automatiska dricksvattensystem används ska de regelbundet kontrolleras, underhållas och spolats igenom. Om burar med hel botten används ska risken för översvämning minimeras.

17 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR MUS, RÅTTA, GERBIL, HAMSTER OCH MARSVIN

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om mus, råttor, gerbil, guldhamster, kinesisk dvärghamster och marsvin.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

Mus, råttor, gerbil och hamster bör inte avvännas före tre veckors ålder. Marsvin bör inte avvännas före fyra veckors ålder.

Undantag till gruppställning

2 § Hamster får hållas individuellt.

Inredning och berikning

3 § Försöksdjuren ska hållas i burar med hel botten.

4 § Bobygnadsmaterial ska alltid finnas tillgängligt.

Foder

5 § Försöksdjuren ska ha tillgång till foder i tillräcklig utsträckning med tanke på deras snabba ämnesomsättning. Marsvin ska ha daglig tillgång till hö eller annat grovfoder.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

6 § Den relativa luftfuktigheten i djurutrymmena ska överstiga 40 procent.

Utrymmeskrav

7 § Försöksdjuren ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–9. I dessa tabeller avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 1 Mus

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	330	60	12
över 20 till 25	330	70	12
över 25 till 30	330	80	12
över 30	330	100	12

Tabell 2 Mus, uppfödning

	Minsta golvyta (cm ²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm ²)	Minsta höjd (cm)
hona med kull	330	-	12
avelspar med kull	380	-	12
trio av stam med ≤5 avkommor/ hona*	500	-	12
trio av stam med >5 avkommor/ hona*	500	25	12

* fram till avvänjning vid 3 veckors ålder.

Tabell 3 Mus, uppfödning – avvanda möss*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	950	40	12
högst 20	1500	30	12

* Avvanda möss får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 4 Råtta

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	800	200	18
över 200 till 300	800	250	18
över 300 till 400	800	350	18
över 400 till 600	800	450	18
över 600 till 800	1500	600	18
över 800	1800	900	18

Tabell 5 Råtta, uppfödning

	Minsta golvyta (cm ²)	Extra golvyta per avkomma 8-10 (cm ²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm ²)	Minsta höjd (cm)
avelshona med kull	800	-	-	18
avelspar med kull	1200	-	-	18
trio med ≤4 avkommor/hona	1600	-	-	18
trio med >4 avkommor/hona*	1600	45	30	18

* fram till avvänjning vid 3 veckors ålder.

Tabell 6 Råtta, uppfödning – avvanda ungar*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 50	1 500	100	18
över 50 till 100	1 500	125	18
över 100 till 150	1 500	150	18
över 150 till 200	1 500	175	18
högst 100	2 500	100	18
över 100 till 150	2 500	125	18
över 150 till 200	2 500	150	18

* Avvanda råttor får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 7 Gerbil

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 40	1200	150	18
över 40 till 150	1200	250	18
över 150	1200	350	18
avelspar eller trio med kull	1200	-	18

Tabell 8 Hamster

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 60*	1500	100	14
högst 60	800	150	14
över 60 till 100	800	200	14
över 100 till 140	800	250	14
över 140	800	320	14
avelspar/hona med kull	800	-	14

* Gäller vid uppfödning. Avvanda hamstrar får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 9 Marsvin

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	1800	200	23
över 200 till 300	1800	350	23
över 300 till 450	1800	500	23
över 450 till 700	2500	700	23
över 700	2500	900	23
avelspar med kull	2500	*	23

* För varje ytterligare avelshona ska ytterligare 1000 cm² läggas till.

18 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KANIN

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om kanin.

Allmänna råd till 4 § djurskyddslagen

1. Kaniner bör inte avvänjas före sex veckors ålder.
2. Könsmogna hannar bör kastreras före grupphållning.

Inredning

2 § Kaniner äldre än 10 veckor ska ha tillgång till ett upphöjt område. Försöksdjuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

Det upphöjda området enligt första stycket ska ha minst de mått som anges i tabell 4 i 7 §, men får inte vara större än att minst 60 procent av minimigolvytan enligt tabell 2–3 i 7 § har full takhöjd.

3 § Om kaniner yngre än 10 veckors ges tillgång till ett upphöjt område, ska det vara minst 55 cm × 25 cm. Höjden över golvet ska vara tillräcklig för att försöksdjuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

4 § Om det finns vetenskapliga eller veterinärmedicinska skäl för att inte använda ett upphöjt område, ska djurutrymmets yta enligt tabell 2 och 3 i 7 § vara 33 procent större för en ensam kanin och 60 procent större för två kaniner.

Foder

5 § Kaniner ska ha daglig tillgång till grovfoder.

Uppfödning

6 § Avelshonor ska ha tillgång till en bolåda med tak och bobyggnadsmaterial senast från och med en vecka före beräknad förlossning och till och med minst fyra veckor därefter.

Utrymmeskrav

7 § Kaniner ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–4.

Tabell 1 Ungar upp till 10 veckor

Ålder	Minsta golvyta (cm²)	Golvytta per djur (cm²)	Minsta höjd (cm)
Från och med avvänjning till och med 6 veckor	4000	800	40
Från och med 7 veckor till och med 10 veckor	4000	1200	40

Tabell 2 Kaniner över 10 veckor

Slutlig kroppsvikt (kg)	Minsta golvyta för 1-2 djur (cm²)	Minsta tillägg yta/djur 3-6 individer (cm²)	Minsta tillägg yta/djur över 6 individer (cm²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)
högst 3	3500	3000	2500	45
över 3 till 5	4200	3000	2500	45
över 5	5400	3000	2500	60

Tabell 3 Avelshona med kull

Kaninhonans vikt (kg)	Minsta golvyta (cm²)	Tillägg för bolådor (cm²)	Inkl. bolåda	Minsta höjd (cm)
högst 3	3500	1000	4500	45
över 3 till 5	4200	1200	5400	45
över 5	5400	1400	6800	60

Tabell 4 Storlek på upphöjt område

Slutlig kroppsvikt (kg)	yta (cm x cm)	Höjd från djurutrymmets golv (cm)
under 3	55*25	25
Från och med 3 till och med 5	55*30	25
över 5	60*35	30

19 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KATT

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om katt.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

Katter bör inte separeras från modern före 12 veckors ålder.

Tillsyn

2 § Vid den dagliga tillsynen av katter ska social stress speciellt kontrolleras.

Grupphållning

3 § Katter får inte hållas individuellt under mer än 24 timmar.

Katter som visar upprepat aggressivt beteende mot andra katter får hållas individuellt under en längre period än 24 timmar om det inte går att hitta en kompatibel individ som sällskap.

Inredning och berikning

4 § Utrymmet ska vara försett med bolådor eller andra liggplatser på olika nivåer. Alla katter ska samtidigt få plats att ligga på hyllorna. Hyllorna ska sammanlagt vara minst så stora som anges i tabell 2 i 10 §.

5 § Det ska finnas tillräckligt antal lådor för avföring och urin. Lådorna ska vara tillräckligt stora och förses med tillräcklig mängd absorberande material.

6 § Platser för utfodring och avföringslådor ska ligga minst 0,5 meter isär och får inte byta plats med varandra.

7 § Utrymmet ska vara försett med klösanordningar och klätterstrukturer så att hela utrymmets volym kan utnyttjas.

Uppfödning

8 § Honor som har ungar under fyra veckors ålder eller som är i de två sista veckorna av dräktigheten, får hållas individuellt.

9 § En avelshona med ungar ska ha tillgång till bolåda med bäddmaterial.

Utrymmeskrav

10 § Katter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1-2.

Tabell 1 Katter

	Minsta golvyta* (m²)	Per djur (m²)	Höjd (m)
Vuxen katt (äldre än 16 v.)	5	1	2
Hona med kull yngre än 12 v.	5	2,5	2
Växande djur, 12 – 16 v.	5	0,7	2

* Exklusive hyllor

Tabell 2 Utrymme hylla

Minsta yta för första djuret (m²)	Tillägg för varje ytterligare djur (m²)
0,5	0,25

Allmänt råd till 10 §

För en hona med kull bör utrymmet ökas gradvis så att inhysningen för kullar vid 16 veckors ålder uppfyller utrymmeskraven för vuxna katter.

20 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HUND

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om hund.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

Hundvalpar bör inte separeras från tiken före 8 veckors ålder.

Inredning

2 § Det ska finnas siktbarriärer mellan boxarna. Väggen mot korridoren och del av väggen mellan boxarna får dock bestå av genomsiktligt material.

3 § Utrymmet ska ha upphöjda liggplatser så att alla hundar samtidigt får plats att ligga ned.

Uppfödning

4 § Valpningsutrymmet ska vara utformat så att tiken kan förflytta sig bort från valparna till en annan avdelning eller till ett upphöjt område.

Utomhusutrymme

5 § Hundar ska ha tillgång till utomhusutrymme.

Första stycket gäller inte om Jordbruksverket i samband med förhandsgodkännandet eller godkännandet av försöksdjursanläggningen har godkänt att utomhusutrymme saknas.

Hundar som inte har fri tillgång till utomhusutrymme ska rastas utomhus.

Allmänt råd till 5 §

Rastning bör ske minst två gånger per dag med en sammanlagd rastningstid på minst två timmar.

6 § I utomhusutrymmet ska det finnas lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol. Dessutom ska marken vara dränerad.

7 § Utomhusutrymmen ska ha upphöjda liggplatser.

Utrymmeskrav

8 § Hundar ska ha tillgång till minst så stort utrymme som framgår av tabell 1. Höjden ska vara minst 2 m.

Del av utrymmet i första stycket får utgöras av ett utomhusutrymme. Dock måste hundarna ha tillgång till ett inomhusutrymme som motsvarar minst 50 procent av det minsta utrymme som hundarna ska ha tillgång till enligt tabell 1.

En digivande tik eller tik med kull ska ha samma utrymme som en ensam tik med samma vikt. Valparna får sedan hållas kvar på samma utrymme tills de är 12 veckor. Därefter ska valparna räknas som enskilda individer enligt tabell 1.

Tabell 1 Hund

	< 5 kg	5-10 kg	10-20 kg	20-30 kg	30-40 kg	> 40 kg
Utrymme för en hund (m ²)	6	10	14	16	18	20
Tillägg för varje extra hund (m ²)	2	3	4	5	6	7

Om flera hundar av olika storlek hålls i samma utrymme, ska storleken på utrymmet beräknas enligt följande. Storleken utgår från det utrymme som krävs för en hund av den största storleken (övre raden i tabellen). Till detta läggs de utrymmen som krävs för varje extra hund i respektive storleksklass (nedre raden i tabellen).

Undantag från utrymmeskrav vid försök

9 § Om den regionala djurförsöksetiska nämnden meddelar undantag enligt 16 kap. 10 § gäller att en hund tillfälligt får hållas individuellt på 2 m² om den väger under 20 kg och på 4 m² om den väger över 20 kg. En hund får inte hållas individuellt under mer än fyra timmar per dygn.

21 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ILLER

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om iller.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

Illervalpar bör inte separeras från tiken före åtta veckors ålder.

Inredning

2 § Iller ska ha tillgång till bolådor eller bohålor med lämpligt bomaterial i tillräcklig omfattning.

3 § Iller får inte hållas på nätgolv.

Uppfödning

4 § En hona med valpar ska under avvänjningsperioden ha tillgång till en plats som är oåtkomlig för valparna.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

5 § Illrar som hålls utomhus ska ha bolådor eller bohålor som skyddar mot kyla.

Utrymmeskrav

6 § Illrar ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1.

Tabell 1 eller Tabell 5,

	Minsta utrymme (m ²)	Utrymme per djur (m ²)	Kortaste sida (m)	Höjd (m)
Avvanda illrar	2	1	1	1
Hona med kull	2	-	1	1

22 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR PRIMATER

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om primater.

Tillsyn

2 § Primater ska ha tillsyn minst två gånger dagligen. Det ska dessutom finnas permanenta övervakningssystem som möjliggör övervakning av samtliga primater. Systemen ska vara konstruerade så att den som observerar försöksdjuren inte kan ses eller höras av de försöksdjur som ska övervakas.

Grupphållning

3 § Primater ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

4 § Utrymmen för primater ska innehålla visuella barriärer och olika flyktvägar för att minimera aggression mellan försöksdjuren och inge en känsla av trygghet. Inredningen ska ge möjlighet för försöksdjuren att uttrycka sina normala beteendebövr, stimulera rörelse samt tillåta flykt uppåt.

Allmänt råd till 4 §

Lämplig inredning är hyllor, rep, rör och andra strukturer som ökar utrymmets användbarhet och komplexitet. Hyllor bör placeras på olika nivåer inom utrymmet.

5 § Berikningen ska vara anpassad till primaternas artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 5 §

Lämplig berikning är utfodringsrutiner och foderanordningar som är utformade för att stimulera födosöksbeteende. Lämplig kompletterande berikning är föremål som stimulerar undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter. Dessa föremål bör bytas ut och förändras för att ge variation. Försöksdjuren bör tränas i att ha kontakt med och samarbeta med människor.

Uppfödning

6 § Unga primater får inte separeras från modern förrän de, beroende på art, är 6–12 månader gamla.

7 § Krabmakak, rhesusapa, och grön markatta, får inte separeras från modern före 12 månaders ålder. Övriga arter av makaker och markattor får inte separeras från modern före åtta månaders ålder.

8 § Silkesapor, tamariner och babianer får inte separeras från modern före åtta månaders ålder. Dödsalleapor ska inte separeras från modern före sex månaders ålder.

Utomhusutrymme

9 § Primater ska ha tillgång till både inom- och utomhusutrymme. Utomhusutrymmet ska vara utformat så att det finns lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol.

Vid olämplig väderlek får försöksdjursveterinär, eller i förekommande fall expert, efter en individuell bedömning, besluta att försöksdjuren inte får vistas utomhus av djurskyddsskäl eller veterinärmedicinska skäl.

Undantag för utomhusutrymme

10 § Primater får hållas utan tillgång till utomhusutrymme om de används eller ska användas i djurförsök med

- agens tillhörande lägst riskklass 2 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:1) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet, eller
- genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2011:2) om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Utrymmeskrav

11 § Primater ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–3.

Tabell 1 Makaker och markattor

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Krabmakak, rhesusapa och grön markatta*	2,0	2,0	2,0
Krabmakak, rhesusapa och grön markatta i grupp för avel*	4,0	2,0	3,5***
Övriga makaker och markattor <3 års ålder**	2,0	1,8	1
Övriga makaker och markattor >3 års ålder*	2,0	1,8	1,8
Övriga makaker och markattor i grupp för avel	3,5	2,0	3,5***

* I ett djurutrymme med minsta mått får högst två försöksdjur hållas.

** I ett djurutrymme med minsta mått får högst tre försöksdjur hållas.

*** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till två års ålder som hålls med sin moder.

Tabell 2 Silkesapor, tamariner och dödsalleapor

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Vit silkesapa*	1,0	2,0	0,5
Vit silkesapa, familjegrupp för avel*	2,0	2,0	0,5**
Övriga silkesapor*	0,5	1,5***	0,2**
Tamariner*	1,5	1,5***	0,2**
Dödskalleapor*	2,0	1,8	0,5**

* I ett djurutrymme med minsta mått får högst två försöksdjur hållas.

** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till 5 månader som hålls med sin familj.

*** Djurutrymmets översta del ska vara minst 1,8 m över golvet.

Tabell 3 Babianer

	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Djur under 4 års ålder*	4	1,8	3
Djur från och med 4 års ålder*	7	1,8	6
Djur som hålls för avelsändamål		2	12**

* I ett djurutrymme med minimimått får högst två försöksdjur hållas.

** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till två års ålder som hålls med sin moder.

23 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR NÖTKREATUR, FÅR, GET, GRIS OCH HÄSTDJUR

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om de domesticerade formerna av nötkreatur, får, getter, grisar och hästdjur.

Allmänt råd till 4 § djurskyddslagen

1. Får och get bör normalt sett hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute sommartid.
2. Nötkreatur, får och get bör även annan tid än sommartid ges tillfälle att vistas ute.
3. Tjurar och kalvar yngre än sex månader bör ges tillfälle att vistas ute.
4. Grisar bör ges tillfälle att vistas ute och djuret bör då ha möjlighet att kunna reglera sin kroppstemperatur.
5. Hästdjur bör ges tillgång till bete sommartid.

Undantag från gruppållning

2 § Hästdjur får hållas i ensambox, under förutsättning att de har syn-, hörsel-, lukt- och känselkontakt med andra hästar.

Utomhusutrymme

3 § Hästdjur ska normalt sett ges tillfälle att dagligen röra sig fritt i sina naturliga gångarter.

Utrymmeskrav

4 § Nötkreatur, får, get och gris ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–4.

Tabell 1 Nötkreatur

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Golvyta per djur (m ²)	Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)	Utrymme vid fodertråg vid restriktiv utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)
högst 100	2,5	2,3	0,1	0,3
över 100 till 200	4,25	3,4	0,15	0,5
över 200 till 400	6	4,8	0,18	0,6
över 400 till 600	9	7,5	0,21	0,7
över 600 till 800	11	8,75	0,24	0,8
över 800	16	10	0,3	1

Tabell 2 Får och get

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta golvyta/djur (m ²)	Skiljeväggens minsta höjd (m)
under 20	1	0,7	1
över 20 till 35	1,5	1	1,2
över 35 till 60	2	1,5	1,2
över 60	3	1,8	1,5

Tabell 3 Utfodringsutrymme för får och get

Kroppsvikt (kg)	Utrymme vid foderbord vid fri utfodring (m/djur)	Utrymme vid foderbord vid restriktiv utfodring (m/djur)
under 35	0,17	0,35
över 35 till 60	0,17	0,45
över 60 samt dräktiga tackor	0,17	0,5

Tabell 4 Gris

Levande vikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek* (m ²)	Minsta golvyta/djur (m ²)	Minsta liggplats per djur** (m ² /djur)	Minsta plats vid foderbord
under 5	2	0,2	0,13	0,17

över 5 till 10	2	0,25	0,16	0,18
över 10 till 20	2	0,35	0,22	0,20
över 20 till 30	2	0,5	0,28	0,22
över 30 till 50	2	0,7	0,40	0,26
över 50 till 70	3	0,8	0,52	0,29
över 70 till 100	3	1	0,70	0,35
över 100 till 150	4	1,35	1,0	0,44
över 150 till 200	5	2,5	1,3	0,45
Vuxna (konventionella) galtar	7,5	7,5	6,0	0,50

* Grisar kan begränsas i mindre utrymmen under korta tidsperioder, exempelvis genom att djurutrymmet delas av med skiljeväggar, om detta är motiverat av veterinärmedicinska eller experimentella skäl, till exempel om det är nödvändigt med individuell foderkonsumtion.

** Vid termoneutrala förhållanden.

5 § Hästdjur ska ha tillgång till det utrymme som framgår av tabell 5. Den kortaste sidan av boxen ska vara minst 1,5 gånger djurets mankhöjd. Inomhusutrymmen ska vara så höga att försöksdjuren kan stegra sig fullständigt.

Tabell 5 Hästdjur

Mankhöjd (m)	Minsta golvyta/djur (m ² /djur)			Djurutrymmets minsta höjd (m)
	För varje djur som hålls individuellt eller i grupper på upp till tre djur	För varje djur som hålls i grupper på fyra eller fler djur	Fölningsbox/sto med föl	
1,00 till 1,40	9	6	16	3
1,40 till 1,60	12	9	20	3
över 1,60	16	$(2 \times \text{mankhöjd})^2$	20	3

24 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FÅGLAR

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om zebrafinkar, duvor, tamhöns, kalkon, ankor, gäss och vaktlar.

Inredning och berikning

2 § Zebrafinkar och duvor ska kunna flyga korta sträckor. Utrymmena ska därför vara långa och smala såvida de inte är så stora att detta krav ändå uppfylls.

3 § Tamhöns och duvor ska ha tillgång till sittpinnar i sådan omfattning att alla får plats att vila samtidigt. Tamhöns ska även ha tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebeständigt av att picka, sprätta och sandbada.

4 § Ankor och gäss ska ha tillgång till en damm.

Utrymmeskrav

5 § Fåglar ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–8.

Tabell 1 Zebrafinkar

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 6	1	100	2
mellan 7 och 12	1,5	200	2
mellan 13 och 20	2	200	3
för varje ytterligare fågel utöver 20	0,05	-	1 per 6 fåglar

Tabell 2 Duvor

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)	Sittpinnens minsta längd per fågel (cm)	Minsta yta per fågel (m ²)
Upp till 6	2	200	5	30	0,33
mellan 7 och 12	3	200	5	30	0,25
för varje ytterligare fågel utöver 12	0,15	-	5	30	0,18

Tabell 3 Tamhöns

Kroppsvikt (g)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 200	1	0,025	30	3
över 200 till 300	1	0,03	30	3
över 300 till 600	1	0,05	40	7
över 600 till 1 200	2	0,09	50	15
över 1 200 till 1 800	2	0,11	75	15
över 1 800 till 2 400	2	0,13	75	15
över 2 400	2	0,21	75	15

Tabell 4 Kalkon

Alla utrymmets sidor ska vara minst 1,5 m långa.

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)

Upp till 0,3	2	0,13	50	3
över 0,3 till 0,6	2	0,17	50	7
över 0,6 till 1	2	0,3	100	15
över 1 till 4	2	0,35	100	15
över 4 till 8	2	0,4	100	15
över 8 till 12	2	0,5	150	20
över 12 till 16	2	0,55	150	20
över 16 till 20	2	0,6	150	20
över 20	3	1	150	20

Tabell 5 Ankor

Kroppsvikt, g	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 300	2	0,1	50	10
över 300 till 1 200 **	2	0,2	200	10
över 1 200 till 3 500	2	0,25	200	15
över 3 500	2	0,5	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

** Fåglar som ännu inte är flygfärdiga kan hållas i utrymmen som är minst 75 cm höga.

Tabell 6 Gäss

Kroppsvikt, g	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 500	2	1	200	10
över 500 till 2 000	2	1	200	15
över 2 000	2	1	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

Tabell 7 Ankor och gäss, minsta dammstorlek

	Yta (m ²)	Djup (cm)
Ankor	0,5*	30
Gäss	0,5*	mellan 10 och 30

* Dammstorleken räknas per 2 m²-utrymme. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

Tabell 8 Vaktlar

Kroppsvikt (g)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel som hålls i par (m ²)	Yta per ytterligare fågel som	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)

			hålls i grupp (m²)		
Upp till 150	1	0,5	0,1	20	4
över 150	1	0,6	0,15	30	4

Undantag från utrymmeskrav vid försök

6 § Om den regionala djurförsöksetiska nämnden meddelar undantag enligt 16 kap. 10 § gäller följande minimimått:

1. Vid häckningsstudier får par av zebrafinkar hållas i utrymmen med lämplig berikning där golvytan är minst 0,5 m² och höjden är minst 40 cm.
2. Tamhöns får hållas i utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m², under förutsättning att tätheten i tabell 3 i 5 § följs.
3. Kalkon får hållas i utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m² och en höjd på minst 50 cm för fåglar under 0,6 kg, 75 cm för fåglar under 4 kg och 100 cm för fåglar över 4 kg. Detta gäller under förutsättning att tätheten i tabell 4 i 5 § följs.
4. Ankor och gäss får hållas i mindre utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m², under förutsättning att tätheten i tabell 5–6 i 5 § följs.

25 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR GRODDJUR OCH KRÄLDJUR

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om groddjur, marklevande ormar och vattenlevande sköldpaddor. Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte halvkvatiska eller träd- och marklevande salamandrar.

Inredning och berikning

2 § Helakvatiska groddjur och vattenlevande sköldpaddor ska hållas i vatten. Halvkvatiska och marklevande groddjur ska ha tillgång till både land- och vattendel.

3 § Groddjur ska ha tillgång till gömställen som är utformade så att alla försöksdjur kan gömma sig samtidigt.

Allmänt råd till 2 och 3 §§

Försöksdjur som omfattas av detta kapitel bör ha tillgång till gömställen eller kamouflerande inredning anpassade efter artens behov. Helakvatiska groddjur bör ha gömställen på djurutrymmets botten. Groddjur som inte är helakvatiska och marklevande ormar bör ha tillgång till bottenmaterial. Bottenmaterialet och dess innehåll av fukt bör vara anpassat efter artens behov. Trädlevande groddjur bör ha en inredning som gör att de både kan röra sig och vila ovan mark.

Miljö och klimatreglering

4 § Temperatur-, ljus- och vattenförsörjningen till akvarier och tankar ska anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser.

Allmänt råd till 4 §

Temperatur och ljusintensitet samt ljusfrekvens bör anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser. Försöksdjuren bör ha möjlighet att vistas inom områden med olika termozoner och olika ljusintensitet.

Utrymmeskrav

5 § Försöksdjuren ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–5. Om det krävs får dock mindre individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Utrymmena i tabell 1 gäller vuxna djur. För hållande av juveniler och yngel ska måtten ändras i proportion till djurens storlek.

Tabell 1 Groddjur av helakvatiska arter

Djurets längd*, salamandrar (cm)	Djurets längd**, grodor och paddor (cm)	Minsta yta (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta vattendjup (cm)
Upp till 10	Upp till 5	0,09	0,015	15
11-15	5,5-7,5	0,15	0,025	15
16-20	8-10	0,25	0,04	20
21-40	10,5-20	0,5	0,085	20
41-60	20,5-30	1,0	0,17	30
Mer än 60	Mer än 30	1,5	0,5	50

* Salamandrar längd mäts från nospetsen till svanspetsen.

** Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

Tabell 2 Groddjur av halvkvatiska arter

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vatten-djup (cm)
Upp till 5	0,15	0,02	20	10
5,5-7,5	0,35	0,05	30	10
Mer än 7,5	0,4	0,07	30	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

** En tredjedel land och två tredjedelar vatten där försöksdjuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 3 Groddjur av trädlevande och marklevande arter

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vattendjup (cm)
Upp till 2,5	0,09	0,01	30	10
3-5	0,15	0,02	30	10
5,5-7,5	0,35	0,05	40	10
8-10	0,4	0,07	40	15
Mer än 10	0,5	0,12	40	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nosspetsen till ryggslutet.

** Två tredjedelar land och en tredjedel vatten där försöksdjuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 4 Marklevande ormar

Kroppslängd (cm) *	Minsta golvyta (cm ²)	Minsta yta för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)**
Upp till 30	300	150	10
över 30 till 40	400	200	12
över 40 till 50	600	300	15
över 50 till 75	1200	600	20
över 75	2500	1200	28

* Mätt från nos till stjärtspets.

** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 5 Vattenlevande sköldpaddor

Kroppslängd (cm) *	Vattenytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenytan för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Minsta vattendjup (cm)
högst 5	600	100	10
över 5 till 10	1600	300	15
över 10 till 15	3500	600	20
över 15 till 20	6000	1200	30
över 20 till 30	10000	2000	35
över 30	20000	5000	40

* Mätt i en rät linje från skalets framkant till dess bakkant.

26 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FISK

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 16 kap. och innehåller specifika bestämmelser om fisk.

Allmänt

2 § Vattnets volym, yta, djup och flöde ska vara anpassat efter fiskarnas storlek, antal, ålder, hälsa, välbefinnande, miljöförhållanden, levnadssätt och utfodringsmetod. Fiskarna ska kunna simma på ett för arten normalt sätt.

Allmänna råd till 2 §

1. Vattnets volym bör inte understiga 40 liter om inte fiskarten är särskilt anpassad till vatten av små volymer.

2. Vid förvaring av större fisk, t.ex. torsk, bör akvariet ha en längd av minst fyra gånger fiskens längd.

3 § Fisk ska hanteras så lite som möjligt.

Grupphållning

4 § Gruppstorlek och sammansättning ska anpassas efter de olika arternas sociala struktur och behov. Djurtätheten ska baseras på fiskarnas sammantagna behov när det gäller miljöförhållanden, hälsa och välbefinnande.

Allmänt råd till 4 §

Fisk bör ha minst 1 liter vatten per fisk som är mindre än 5 cm lång och minst 4 liter vatten per fisk som är 5-10 cm lång. Fisk som är kraftig i förhållande till sin längd bör ha större vattenvolym per fisk.

Inredning

5 § Ett akvarium eller motsvarande utrymme ska ha en inredning och ett bottensubstrat som motsvarar det som finns i varje fiskarts naturliga miljö.

6 § Minst en sida av ett akvarium eller motsvarande utrymme ska vara insynsskyddad om inte inredningen ger fiskarna ett motsvarande skydd.

Uppfödning

7 § Om det vid lekförsök och hållande av yngel krävs särskilt god hygien gäller inte kraven på berikning i 16 kap. 17–19 §§.

8 § Vid övergång från levande till fabriksstillverkat foder ska yngel ges särskild uppmärksamhet. Övergången ska ske på ett lämpligt sätt för arten.

Miljö och klimatreglering

Vattenförsörjning och vattenkvalitet

9 § Vattenförsörjningen till akvarier eller motsvarande utrymmen ska anpassas till de enskilda fiskarnas behov och toleransgränser. Fisk ska ges tid för att anpassa sig till förändrad vattenkvalitet.

10 § Vattenkvalitetsparametrarna som t.ex. syrehalt, koldioxidhalt, pH-värde och salthalt ska hållas på för arten lämpliga nivåer.

Anordningar för syresättning av vattnet ska finnas där så krävs. pH-värdet ska hållas så stabilt som möjligt. Koncentrationerna av kväveföreningar ska hållas låg. Vattnet ska filtreras eller behandlas där så är nödvändigt så att ämnen som är farliga för fiskarna avlägsnas.

11 § Vattnets beskaffenhet ska vara anpassat efter respektive fiskart och fiskarnas utvecklingsstadium så att fiskarna kan upprätthålla normal aktivitet och normala fysiologiska processer.

Temperatur

12 § Vattentemperaturen ska vara anpassad efter fiskartens behov och hållas så stabil som möjligt. Förändringar av temperaturen ska göras gradvis.

Ljud och vibrationer

13 § När så är möjligt ska utrustning som orsakar buller eller vibrationer, såsom generatorer eller filtreringsanordningar vara åtskilda från akvarier eller motsvarande utrymmen.

27 KAP. ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Undantag

1 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket besluta om undantag från bestämmelserna i:

1. 2 kap. 14 §,
  2. 5 kap. 2 §,
  3. 9 kap. 6 §,
  4. 12 kap. 8 och 27 §§,
  5. 15 kap. 1–5 och 8–27 §§,
  6. 16 kap. 13–15 § 1 st., 16–19 och 20–26 §§,
  7. 17 kap. 3–7 §§,
  8. 18 kap. 2–7 §§,
  9. 19 kap. 2–10 §§,
  10. 20 kap. 2–8 §§,
  11. 21 kap. 2–6 §§,
  12. 22 kap. 2–11 §§,
  13. 23 kap. 2–5 §§,
  14. 24 kap. 2–5 §§,
  15. 25 kap. 2–5 §§, och
  16. 26 kap. 2–13 §§.
-

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 15 juli 2018
2. Genom författningen upphävs Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2012:26) om försöksdjur.

LEIF DENNEBERG

Handläggare.
(Enhetsnamn.)

I tabellen ska du ange de nya eller ändrade paragrafer i föreskriften/allmänna rådet som innehåller administrativa bördor för företagen och göra en bedömning av den samlade kostnaden för respektive börda. Endast en börda ska anges per rad.

Du ska bifoga den ifyllda tabellen till konsekvensutredningen.

Föreskriftens namn: Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2017:xx) om försöksdjur

Ange paragraf med ny eller ändrad administrativ börda	Ange typ av administrativ börda	Ange den legala grunden för den administrativa bördan (ange författning, direktiv eller beslut samt tillämplig artikel/paragraf)	1) Ange om den legala grunden för den administrativa bördan innehåller ett tolkningsutrymme som medger alternativa lösningar och om så är fallet på vilket sätt. 2) Ange också om den administrativa bördan går utöver vad den legala grunden kräver.	Ange typ av företag som berörs av den administrativa bördan	Ange bedömd tidsåtgång för den administrativa bördan per företag och år	Ange hur många företag som berörs av den administrativa bördan	Ange den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år
2 kap. 14 § Ansökan om djurförsöksetisk prövning.	Vid ansökan om djurförsöksetisk prövning ska enligt direktivet de två personer som är ansvariga för försöket anges. Ändringen innebär att föreståndaren inte längre behöver anges.	Direktiv 2010/63/EU, Art 36, 21 a § djurskyddslagen (1988:534). Bemyndigande finns i : 41 b § djurskyddsförordningen (1988:539).		Försöksdjursverksam heter som innehar tillstånd att föda upp och använda försöksdjur enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).	Varierar beroende på försök. Vi har räknat med ett medelvärde om 16 h för dagens ansökan och med förslaget med en minskad tidsåtgång på 2h (totalt 14h) per försök.	146 företag med 239 tillstånd	<p style="text-align: right;">Idag: (450kr*16h*239)</p> <p style="text-align: right;">Totalt idag :1720 800 (7200/försök)</p> <p style="text-align: right;">Förslag: (450 kr*14h* 239)</p> <p style="text-align: right;"><u>Totalt i förslag:</u> <u>1 505 700 (6 300kr/ försök)</u></p>

<p>5 kap. 2 § Djurskyddsorgan. Ändring av djurförsöksetiskt beslut.</p>	<p>Den administrativa bördan är en utökad befogenhet för djurskyddsorganet. Befogenheten leder till mer interna kostnader genom att djurskyddsorganet är en intern arbetskostnad, men minskar den externa ansökningskostnaden. Den intern kostnaden bedöms öka med 1575 kr/ansökan och beslut och minska den externa kostnaden med 2400 kr. Uppskattat antal för ändringar är 150/år.</p>	<p>Direktiv 2010/63/EU, Art 26-27, 20 § djurskyddslagen (1988:534), 50 a § djurskyddsförordningen (1988:539).</p>		<p>Försöksdjursverksamheter som innehar tillstånd att föda upp och använda försöksdjur enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).</p>	<p>3 h (0,5h * 6 personer).</p>	<p>146 företag med 239 tillstånd</p>	<p>Idag: (ansökningskostnad + tidsåtgång 2 h för extern ansökan) 1500+ (450*2) Totalt idag 2400/ändring Förslag: (450 kr*3h) Totalt förslag: 1350 <u>Totalt i förslag:</u> (1350kr per försök* 150): 202 500 kr</p>
<p>5 kap. 7 § Administrera beslut vid ändring av det djurförsöksetiska beslutet.</p>	<p>Administration av beslut som ändrar det djurförsöksetiska godkännande. Sker vid varje ändring av ett djurförsöksetiskt beslut.</p>	<p>Direktiv 2010/63/EU, Art 36, 21 a § djurskyddslagen (1988:534), 50 a § djurskyddsförordningen (1988:539).</p>		<p>Försöksdjursverksamheter som innehar tillstånd att föda upp och använda försöksdjur enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).</p>	<p>0,5 h /ansökan</p>	<p>146 företag med 239 tillstånd</p>	<p><u>(450kr *0,5h * 150 ändringar)</u> 33 750 kr <u>(225 kr/ändring)</u></p>
<p>14 kap. 1–3 §§ Ansökan om undantag hos den regionala djurförsöksetiska nämnden.</p>	<p>Enligt direktivet ska den djurförsöksetiska bedömningen vägas mellan behovet av försöket mot djurets lidande. Förslaget innebär att ansökningar om undantag stryks och hanteras inom den djurförsöksetiska prövningen. Ansökningar om undantag sker idag samtidigt som den djurförsöksetiska ansökan om djurförsök.</p>	<p>Direktiv 2010/63/EU, Art 36, 21 a § djurskyddslagen (1988:534), 41 b § djurskyddsförordningen (1988:539).</p>		<p>Försöksdjursverksamheter som innehar tillstånd att föda upp och använda försöksdjur enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).</p>	<p>3 h / undantag. Vi har räknat med ett medelvärde om 16 h för dagens ansökan och med förslaget med en minskad tidsåtgång på 3h (totalt 13h) per försök.</p>	<p>146 företag med 239 tillstånd</p>	<p>Idag: (450kr*16h*239) Totalt idag :1720 800 (7200/försök) Förslag: (450 kr*13h* 239) <u>Totalt i förslag:</u> <u>1 389 150 (5850/ försök)</u></p>

16 kap. 19 § Formalisering av beriknings- planer.	Direktivet anger att berikningsplaner ska kunna ses över och uppdateras. För att kunna visa upp planer krävs att planerna finns i något uppvisningsbart format. Den administrativa bördan innebär att dagens planer måste upprättas i ett uppvisningsbart format.	Direktiv 2010/63/EU, Bilaga III A 3.3, 22 § djurskyddslagen (1988:534), 40 a § djurskyddsförordningen (1988:539).		Försöksdjursverksam heter enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534).	2 h	206 företag	185 400 (450 kr * 2 h * 206)
Summan administrativ kostnad per år							7425 kr/företag* (1 604 700kr totalt alla företag)

Samlad kostnad för upphävda administrativa bördor

Ange samlad kostnad för administrativa bördor som upphävs på grund av föreskriften eller det allmänna rådet.	Kronor 2 848 050**
--	-----------------------

Jämfört med tidigare uppgifter kommer den administrativa bördan att:

☒ Minska med totalt 1 243 350 kronor kr per år (2 848 050 kr – 1 604 700 kr) ☐ Vara oförändrad ☐ Öka med X kronor per år
--

* Beräkningsgrunden är baserad på att en verksamhet under ett kalenderår ansöker om ett verksamhetstillstånd, genomför en djurförsöksetisk prövning som tidigare krävt även en ansökan om undantag och inkluderar en ändring hos djurskyddsorganet. Beräkningsgrunden innehåller också engångskostnaden för att formalisera verksamhetens berikningsplaner. Kostnaden för en ansökan om djurförsöksetisk prövning är beräknad med alla förenklingar, dvs den totala tiden för en ansökan efter föreslagen ändring är 11h/försök.

Kostnaden har beräknats teoretiskt. Tidsåtgången per försök är högst varierande. Vi har beräknat ett medvärde på 16 h/ansökan. Ökade eller minskade kostnader beror på ansökningstiden vid varje försök eller ändring av djurförsöksetiskt godkännande.

Kostnader som upphävs är minskade kostnader vid ändring av verksamhetstillstånd, ansökan om dispenser och undantag och kompetenskrav på personal förändras.

Diarienummer
5.2.184102/16

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2017:xx) om försöksdjur (saknr L150)

Enligt förordning (2007:1244) om särskild konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet som överväger nya eller förändrade regler utreda reglernas kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning.

Indelning

Vi föreslår att *Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:26) om försöksdjur*, i detta dokument härnäst kallat för L150, ska ändras.

Föreslagna förändringar

De förändringar som vi föreslår är både redaktionella och ändring i sak. De förändringar i sak som vi föreslår är redovisade i fem olika grupper i konsekvensutredningen:

- a. Ändringar till följd av kommissionens pilot 8629/16/ENVI.
- b. Ändringar av djurskyddsorganets arbetsuppgifter som innebär att djurskyddsorganet kan ändra i ett djurförsöksetiskt godkännande så länge det inte påverkar försöksdjurens välfärd negativt¹.
- c. Ändringar och förtydligande av ansvars- och arbetsområden för fördjursverksamhet.
- d. Förenklingar av 7 kap. som handlar om de regionala djurförsöksetiska nämndernas arbetsätt.
- e. Ändringar till funktionella krav.

De föreslagna ändringar som innebär en ändring i sak, förtydligande av paragrafer samt redaktionella ändringar redogörs för i konsekvensutredningen. Alla grupperna 1-5 innebär en kombination av ändringar i form av nya paragrafer och redaktionella förbättringar till redan gällande bestämmelser. I förslaget har vi även ändrat kapitelordningen så att kapitel 3 och 4 bytt plats med varandra och även kapitel 15 och 16 har bytt plats. Sakändringar redogörs per kapitel och paragraf sist i denna del av konsekvensanalysen.

Vi har, utöver de förändringar som innebär ändringar i sak, även arbetat om paragrafer, ändrat ordningen inom kapitel för att motsvara arbetsflöde och flyttat paragrafer till andra kapitel i L150. För att göra det enklare att se vilka förändringar som är gjorda finns det i bilaga 1 en tabell där varje paragraf och allmänna råd i den nya L150 kan härledas till den motsvarande

---

¹ Regeringens proposition 2013/14:41 om ändringar i djurskyddslagen.

---

regleringen i nuvarande L150. Av tabellen framgår det om det t.ex. är fråga om ett förtydligande, redaktionell ändring eller en ändring i sak.

Paragrafer som inte ändras i sak

Som nämns ovan består vissa ändringar av förtydliganden, omformuleringar och omnumreringar utan att vara en ändring i sak. För dessa paragrafer hänvisas till de konsekvensutredningar som gjorts tidigare i samband med att dessa paragrafer beslutades².

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

a- Ändringar till följd av kommissionens pilot 8629/16/ENVI

Vid genomförandet av en översyn av införlivandet av direktiv 2010/63/EU, en s.k. pilot, fick vi frågor om förtydliganden av bestämmelserna i L150 så att direktivets krav blir tydligare uttryckta i föreskriften. De förändringar som vi föreslår är mestadels redaktionella genom förtydliganden och innehåller inte nya krav.

Bakgrund

Under våren 2016 genomförde kommissionen en pilot för att utvärdera kvaliteten på medlemsstaternas införlivande av direktivet. Alla medlemsstaterna ingick i piloten.

Syftet med att genomföra piloter är att säkerställa att EUs rättsliga instrument tillämpas och genomförs korrekt och tydligt. Piloterna har varit ett verktyg för kommissionen att uppnå bättre lagstiftning och för att införlivanden sker enligt syfte och betydelse med direktiven. Förbättringsarbetet för införlivande hos medlemsstaterna har pågått sedan 2014.

Målet med direktivets införande var att harmonisera medlemsstaternas lagstiftningar för att stärka den interna marknadens förutsättningar och samtidigt uppnå en så hög nivå av djurvälstånd som möjligt. Balansen mellan högsta möjliga djurvälstånd, en harmoniserad lagstiftning som gäller lika i alla medlemsstater och att samtidigt driva på mot alternativa metoder är direktivets primära syften. Harmoniseringen genomfördes vid införandet genom att direktivets minimikrav för djurskyddet höjdes samt att formella krav förtydligades.

De övergripande minimikraven i direktivet inkluderade:

1. Kommissionens rekommendation av den 18 juni 2007 om riktlinjer för hållande och skötsel av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål (2007/526/EG),
2. Projektgodkännande (djurförsöksetisk prövning) för att få genomföra försök med djur,
3. Verksamhetstillstånd för att få föda upp, använda, hålla och tillhandahålla försöksdjur,
4. Utbildning och kompetenskrav i alla led av personal som hanterar försöksdjur,
5. Principerna om 3R (ersättning, begränsning och förfining)
6. Djurgrupperna som täcks av direktivet utökades och speciell omsorg visades för användningen av primater, hundar och katter samt för djur som används i utbildningssyfte.

---

² Konsekvensutredningen vid införlivandet av direktivet 2010/63/EU, dnr 31-13678/10, Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2012:XX) om försöksdjur, finns bifogad till denna remiss.

Resultatet av piloten för svensk del

Kommissionen bad Sverige att förtydliga 24 punkter av införlivandet. Tre punkter har införlivats i lag utanför djurskyddslagstiftningen (exempelvis arkivlagen gällande hantering av journaler), 5 punkter har införlivats i djurskyddslagen eller djurskyddsförordningen och 10 har införlivats i L 150 med stöd av lag och förordning.

Det ansågs vara en fördel att förtydliga sex punkter varav fem kan genomföras i L150. Den sjätte punkten utgör reglering för avfallshantering och bortforsling av döda djur. Dessa två områden regleras idag inom arbets- och miljölagstiftning och ligger utanför vårt område för att meddela föreskrifter.

Fyra punkter har inte föranlett någon ändring utan innebar att vi endast redogjorde för dessa bestämmelser och deras formuleringar. Efter redogörelsen fanns inga ytterligare krav på förtydliganden från kommissionens sida.

Punkterna med förtydliganden som kan genomföras i L 150 handlar om:

a.1 Innehåll i ansökan enligt artikel 37.1. a och c, samt

a.2 Innehåll i ansökan enligt direktiv 2010/63/EU punkt 5, bilaga VI

a.3 Att utrustning som finns i försöksdjursanläggningar ska vara utformade så att både djur och utrustning skyddas,

a.4 Att berikningsplaner ska finnas,

a.5 Förtydliganden av art. 16 inkluderat att veterinärens besiktning av djur ska ske innan djur används i ett nytt försök.

Sverige besvarade kommissionens pilot i oktober 2016.

a.1-a.2 Innehåll i ansökning enligt art 37.1. a och c samt enligt direktiv 2010/63/EU punkt 5 bilaga VI

De olika krav på ansökan som finns i föreskriften redogörs för i 2 kap. i L150. Vi föreslår en ny paragraf som förtydligar kraven på vad en ansökan ska innehålla samt en paragraf för hur en ansökan om djurförsöksetisk prövning ska göras. Paragraferna för ansökan om verksamhetstillstånd respektive ansökan om godkänd försöksdjursanläggning ändras på samma sätt. Detta resulterar i att paragraferna ser likvärdiga ut och ligger inom samma kapitel. Dessa bestämmelser finns nu i 2 kap. 8 § samt 2 kap. 11 och 15 §§.

a.3 Skydd av utrustning i försöksdjursanläggningar, bilaga III sektion A.1.2.B

Resultatet av piloten motiverade en genomgång av bestämmelser i L150 angående skydd av extra utrustning och installationer. Regelverket för utrustning ska uppfylla kraven från direktivet bilaga III A.1.2.b. för försöksdjursanläggningar.

Huvudregeln för alla anläggningar är att all utrustning enligt 3 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska vara säker ur djurssäkerhetssynpunkt. Huvudregeln i djurskyddsförordningen inkluderar all utrustning oavsett om den utgör del av befintlig utrustning eller är en extra komponent. Vid en besiktning av en försöksdjursanläggning ska detta kontrolleras. Förslagen redovisas som sakändringar till 15 kap. och innebär ett förtydligande av 15 kap. 1-2 §§.

a.4 Berikningsplan, bilaga III A 3.3

Vid piloten efterfrågades förtydligande av reglerna gällande berikningsplan och att det ska framgå att dessa regelbundet ska ses över och uppdateras.

Vi har gjort bedömningen att för att planer ska kunna ses över och uppdateras bör de finnas tillgängliga. Vi har utslutit att närmare formulera krav på format eller hur planerna ska se ut, utöver att de ska vara i ett format så att de kan uppvisas i antingen elektronisk form eller på papper. De föreslagna ändringarna för berikningsplan redovisas som ändringar i 16 kap. 20 §.

a.5 Förtydligande av artikel 16

Piloten konstaterade att tydligheten, när det gäller införlivandet av direktivets art. 16 om återanvändning av djur inom ett och samma försök, kunde förbättras. Art. 16.1 införlivades i svensk rätt under nuvarande 11 kap. 13-14 §§. Artikel 16.2 har inte införlivats i Sverige och det valet gjordes med stöd av undantagsbestämmelsen i direktivets art. 2.1.

Art. 16.1 hanterar återanvändning av djur inom ett och samma försök, d.v.s. att ett djur utsätts för mer än en åtgärd under perioden ett försök pågår. En förutsättning för att få återanvända djur inom försök är att kraven i art. 16.1 a-d uppfylls. Huvudregeln är att djur inte ska användas för mer än en åtgärd så länge den eller de efterkommande åtgärderna inte uppfyller de angivna kraven.

För att förtydliga införlivandet av artikel 16 föreslår vi därför en ändring av nuvarande 11 kap. 14-15 §§ om återanvändning. Ändringen innebär att artikel 16 delas i tre paragrafer och i förslaget hanteras ändringarna i 11 kap. 14-16 §§ under rubriken återanvändning. Förslaget innebär också att ett nytt allmänt råd införs. För att ytterligare förtydliga återanvändning så har 11 § om vad som sker efter att ett försök avslutats omarbetats.

Det svenska ordet för ”försök” har dubbel betydelse och innebär både de moment som utförs inom ett försök men också olika försök. Detta har nu förtydligats genom att den föreslagna föreskriften definierar försök som sker inom ett och samma försök som ”åtgärder”, dvs. moment inom samma etiska godkännande. Ett försök består därmed av en start- och slutpunkt med en räkna åtgärder som genomförs under försökets period. Att återanvända ett försöksdjur inom ett och samma försök, dvs. att genomföra flera åtgärder på samma djur inom ett försök, blir genom ändringen endast möjlig under de förutsättningar som anges i bestämmelsen.

b- Ändringar av djurskyddsorganets arbetsuppgifter som innebär att djurskyddsorganet kan ändra i ett djurförsöksetiskt godkännande så länge det inte påverkar försöksdjurens välfärd negativt

Enligt art. 44 i direktivet 2010/63/EU gäller att alla ändringar av ett försök, som har ett djurförsöksetiskt godkännande, och som kan inverka negativt på djurens välfärd ska medföra en ändring av det djurförsöksetiska godkännandet. Om ändringen påverkar djurets välfärd negativt krävs en ny etisk bedömning och därmed också ett ändrat beslut.

Idag ska alla ändringar hanteras av den regionala djurförsöksetiska nämnden och är reglerat i 7 kap. L150. Det innebär att försöksledaren ansöker om en ändring av det etiska godkännandet via den regionala djurförsöksetiska nämnden oavsett typ av ändring. En ansökan om ändring hanteras först av nämnden för att avgöra om den kan påverka djurets välfärd negativt. I de fall en ändring inte bedöms kunna påverka försöksdjur negativt görs en notering i nämndens protokoll och handlingarna bifogas ärendet innan det skickas till berörda parter. Detta är en administrativt betungande process för såväl de regionala djurförsöksetiska

nämnderna som de verksamheter som ansöker om en ändring. Utöver detta behöver verksamheten betala en avgift på 1 500 kr för en ändringsansökan.

Vid beredningen av prop. 2013/14:41 föreslog 3R-utredningen ett förenklat ändringsförfarande som innebar att försöksledaren ansöker om en ändring hos det lokala djurskyddsorganet. Regeringen föreslog ett ändringsförfarande där den etiska nämndens resurser inte tas i bruk för ändringar som inte påverkar på djurens välfärd negativt. Precis som förslaget i 3R-utredningen, föreslog Regeringen att verksamhetens djurskyddsorgan ska hantera sådana ändringar. Regeringen gjorde vidare bedömningen att djurskyddsorganet sammansättning innehar tillräcklig kompetens för att säkerställa att kraven på djurskydd uppfylls.

Föreskriftsförslaget innehåller därför ändrade regler för djurskyddsorganen. Vi föreslår att ändringar av djurförsöksetiska godkännanden som inte påverkar djurens välfärd negativt ska kunna genomföras av verksamhetens egna djurskyddsorgan utan att en ändringsansökan skickas till den regionala djurförsöksetiska nämnden. Förslaget innehåller regler om djurskyddsorganens sammansättning, arbetsområden och beslutsförhet.

Vi bedömer att de föreslagna ändringarna medför administrativa lättnader för de regionala djurförsöksetiska nämnderna och de försöksdjursverksamheter som behöver genomföra ändringar som inte påverkar djurens välfärd negativt. För djurskyddsorganen innebär ändringarna ett utökat arbetsområde i den mån verksamheterna beslutar att använda sig av möjligheten till ändringar genom djurskyddsorganen. Möjligheten kvarstår för verksamheter att använda sig av den regionala djurförsöksetiska nämnden för att ansöka om ändring till det djurförsöksetiska beslutet för ändringar som inte påverkar försöksdjur negativt, i fall de så önskar. I det fall ett djurskyddsorgan avslår en ansökan om ändring kvarstår också möjligheten för försöksledaren att ansöka om ändring hos den regionala djurförsöksetiska nämnden.

Förslaget innebär att den avgift som nu betalas för ansökan om ändringar som inte påverkar försöksdjur negativt försvinner eftersom förfarandet flyttas från den regionala djurförsöksetiska nämnden till verksamhetens egna djurskyddsorgan.

c- Ändringar och förtydligande av ansvars- och arbetsområden för försöksdjursverksamhet

För att få bedriva försöksdjursverksamhet krävs ett verksamhetstillstånd. Tillståndet ställer krav på personal, kompetens, inrättande av ett djurskyddsorgan, inlämning av statistik och ansvar för att verksamheten bedrivs enligt gällande lagstiftning.

Ansvars- och rollfördelning enligt direktiv 2010/63/EU

Direktivet kräver att fyra specifika roller finns tillgängliga inom en verksamhet som hanterar försöksdjur. Dessa är tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinär eller expert och personal som sköter djur. För verksamheter som bedriver djurförsök ska det finnas försöksledare som ansvarar för försök.

Tillståndshavaren ansvarar för verksamheten och ska vara en fysisk person utpekad i verksamhetstillståndet. Föreståndarrollen består av tre roller och kan vara en eller flera utpekade fysiska personer. Försöksdjursveterinären eller experten ska också vara en fysisk person utpekad i verksamhetstillståndet.

Försöksledaren ska vara en fysisk person utpekad i det djurförsöksetiska godkännandet för försöket. En försöksledare kan vara ansvarig för flera försök och en verksamhet kan ha så

många försöksledare de anser de behöver för verksamheten. Försöksledaren ansöker om det djurförsöksetiska godkännandet och blir därmed den som ansvarar för det försök som ansökan avser. Försöksledaren finns inte angiven på verksamhetstillståndet.

Ändringar av bestämmelser riktade till tillståndshavaren

I nuvarande L150 finns bestämmelserna om tillståndshavarens ansvar i olika kapitel. Föreskriftsförslaget förtydligar tillståndshavarens ansvarsområde och de specifika kraven för verksamheten genom att dessa samlas i 3 kap. Det är därmed inga förändringar i sak som skett av tillståndshavarens ansvarsområde, däremot lyfts nu ansvaret fram tydligare.

Syftet med att lyfta fram ansvaret är att öka medvetenheten om de uppgifter som följer med en försöksdjursverksamhet. Ytterligare syfte är att dels underlätta för verksamheten att visa upp exempelvis berikningsplaner och tillväjningsprogram för länsstyrelsen och dels att underlätta för tillståndshavaren att vid behov kunna delegera tillräckliga befogenheter för arbetsuppgifter för exempelvis föreståndarrollerna inom verksamheten.

Då det inte innebär någon ändring i sak för tillståndshavaren gör vi bedömningen att förändringarna inte leder till en ökad administrativ börda.

Ändringar av föreståndarrollen

Vi föreslår att dagens generella föreståndarroll delas i tre olika roller med olika ansvars- och kompetensområden för försöksdjursverksamheten. Den nuvarande generella rollen som föreståndare motsvarar den föreslagna rollen som *föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel*. De andra två rollerna som föreslås ansvarar för utbildning respektive dokumentation.

Förslaget är uppdelat enligt direktivets fördelning och kompetenskrav, vilka redovisas nedan, som ger möjlighet till tre olika föreståndarroller. En person kan i likhet med gällande L150 inneha alla tre föreståndarrollerna samtidigt, samt även fortsättningsvis vara tillståndshavare för samma tillstånd. Vi bedömer att genom att ge en möjlighet att dela ansvaret kommer det att bli lättare för verksamheterna att dela på den arbetsbörda som föreståndaren har idag.

Direktivets uppdelning sker med 3 nivåer av kompetens.

Art. för rollen	Namn i nya L150	Kompetens*
24.1.a	Föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel	Lika med den som utformar försök.
24.1.b	Föreståndare för information	Grundläggande för den som sköter djur
24.1.c	Föreståndare för utbildning och kompetens	Lika med den som sköter djur.

*De olika kompetensnivåerna förklaras under sakändringar till kapitel 6.

Förslaget sätter fokus på de angivna rollerna som leder till att de blir centrala roller för stora försöksverksamheter. Verksamhetstillståndet föreslås i framtiden att innehålla de namngivna person- eller personerna som enligt lag ska finnas. Det blir därmed max fem personer per tillstånd som blir registrerade hos Jordbruksverket gentemot mot dagens obegränsade antal. Precis som idag kommer de personer som anges på verksamhetstillståndet att kunna delegera arbetsuppgifter efter verksamhetens interna behörigheter och behov. Det är endast vid ändring av personerna som anges i verksamhetstillståndet som kontakt med Jordbruksverket behöver

göras. I alla övriga fall är ändringen en intern verksamhetsfråga. Dagens krav på en ny ansökan vid ändring av föreståndare eller veterinär har ändrats till en anmälan. Vi bedömer att förtydligandet av ansvarsrollerna och utpekande av centralt ansvariga kommer underlätta för verksamheterna och minska den administrativa bördan för både verksamheterna och Jordbruksverket.

Vi bedömer att genom att använda direktivets uppdelning och kompetenskrav kommer effekterna att bli:

- bättre fokus på att verksamhetens kompetenser motsvarar djurs behov av välbefinnande,
- förtydligande av ansvarsområden för arbetsuppgifterna,
- benämning av rollerna i enlighet med direktivet,
- tydligare fokus på principer om 3R för all personal som arbetar med försöksdjur,
- förtydligande av direktivets syfte att djurens välbefinnande utgör grunden för utvecklingen mot en bättre djurvälstånd, och
- möjlighet för verksamheterna att använda och likrikta sina verksamheters kompetensbehov, inom och utanför Sverige, genom kommissionens arbetsdokument.

Vi bedömer också att genom ett förtydligande av föreståndarnas arbetsuppgifter i föreskriften så kan vi förenkla och stödja verksamheterna att utöva kontroll över den egna verksamheten samt medverka till enklare kontroll för länsstyrelsen och bättre rapportering mot EU. Det är vår bedömning att det kommer att underlätta för verksamheterna om vi inför en reglering som följer den som finns i direktivet. Verksamheterna kan då använda och tillämpa EUs information och tolkningar på direktivets syfte och kompetenskrav samt arbeta utanför landsgränser och ta emot personal från andra medlemsstater under samma förutsättningar.

Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel

Denna roll har högst kompetenskrav, flest arbetsuppgifter och bredast område. Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel motsvarar dagens generella föreståndarroll när det gäller kompetens. Rollens arbetsuppgifter har blivit färre till följd av införandet av ytterligare två roller. Föreståndaren för djurens välbefinnande har kvar arbetsuppgiften att tillhandahålla aktuell information under pågående försök eftersom det är dokumentation som avviker från verksamhetens ordinarie hållande och kan påverka tillsyn och skötsel av de djur som ingår i försöket.

För verksamheter som vill kombinera denna roll med en eller två av de andra två föreståndarrollerna är detta möjligt så länge utbildning och kompetens uppfylls för den roll som har högst krav. Vi bedömer att det är en förbättring att dela föreståndarrollen till tre roller med tre ansvarsområden. Genom att de olika föreståndarrollerna har olika kompetenskrav är det även en förenkling mot de krav som gäller för att vara föreståndare idag.

Föreståndaren för information

Denna roll har lägst kunskapskrav. Ansvarsområdet för föreståndaren för information är att se till att relevant information som verksamheten behöver finns tillgänglig för personal som behöver den och att informationen hålls uppdaterad. Föreståndaren för information har också ansvar för att bevara information gällande försöket när ett försök avslutas och se till att den finns tillgänglig för verksamheten och kontrollmyndigheten.

Kunskapskravet ska stå i relation till arbetsuppgifterna och motsvara de grundläggande kraven för den som sköter djur. Däremot behöver det inte vara samma nivå och kunskapsdjup inom de olika momenten för den som är ansvarig för information och den som sköter djur. Föreståndaren för informations kompetenskrav ska vägas mot det arbetsområde och det behov

av information som verksamheten har på samma sätt som för den som sköter djur ska ha tillräcklig kompetens för de djur den sköter.

Föreståndaren för utbildning och kompetens

Föreståndaren för utbildning och kompetens ska se till att verksamhetens personal har den utbildning och kompetens som krävs för att bedriva verksamheten.

För att uppnå kompetens- och utbildningskraven i direktivet har kommissionen tagit fram ett arbetsdokument som hjälper medlemsstaterna och dess tillståndshavare att uppfylla kraven i art. 23.2. Arbetsdokumentet innehåller ett ramverk för att uppnå harmoniserade krav på utbildning för alla roller inom direktivet.

Enligt artikel 23.2 i direktivet ska alla personer som utför eller utformar försök, sköter eller avlivar djur ha *adekvat* utbildning för uppgiften. Personer som utformar försök ska också inneha relevant utbildning inom det område arbetet ska utföras. För personer som utför försök, sköter eller avlivar djur krävs att de övervakas till dess att de visat att de innehar den kompetens som krävs för uppgiften.

Ramverkets fokus ligger på målet att relevant utbildning i kombination med nödvändig handledning ska säkerställa att personen är *adekvat* utbildad så att kraven i art 23.2 uppfylls och därmed inte på att ange specifika utbildningar.

Direktivets krav på personal är införlivat i 20 § 1 st. 3p i djurskyddslagen (1988:534) samt i 6 kap. i L150. Kapitel 6 har omarbetats för att dels följa fördelningen av föreståndarrollerna och dels förtydliga vad som avses med *adekvat* utbildning. En samlad tabell med arbetsuppgifter som har specifika kompetenskrav samt ett allmänt råd om utbildning enligt ramverket har också införts.

Utgångspunkten för bedömning av utbildning och kompetens är alltid den verksamhet som bedrivs. Personen som innehar rollen som föreståndare för utbildning och kompetens behöver därmed ha god kunskap om verksamhetens kompetensbehov. Vi bedömer att detta är ett förtydligande som kommer förenkla möjligheten att finna personal som är tillräckligt kompetent för verksamheten samt öka möjligheten att enklare rekrytera utanför Sveriges gränser. Rollen som föreståndare för utbildning kan utan mer utbildning ta över rollen som föreståndare för information, men behöver införskaffa högre kompetens för att även inneha rollen som föreståndare för djurens välbefinnande och skötsel.

Försöksledaren

Försöksledaren är den som ansöker om djurförsöksetisk prövning. Det är försöksledarens ansvar att personal kontaktats, hålls informerade och instrueras så att försöket genomförs korrekt och att djurs lidande hålls till lägsta möjliga nivå under hela försöket.

Det djurförsöksetiska godkännandet av försöket anger den högsta nivån av lidande. Enligt det nya förslaget får försöksledaren ansöka hos sitt djurskyddsorgan om en ändring av det djurförsöksetiska godkännandet, om det upptäcks att försöket kan genomföras med ett minskat lidande för djuren.

Kapitel två hanterar hur en ansökan ska genomföras. De formella kraven gällande hur en ansökan ska se ut och vilken regional djurförsöksetisk nämnd som hanterar ansökan har redovisats ovan under kommissionens önskemål om förtydliganden.

Inlämnandet av en ansökan om djurförsöksetisk prövning har förtydligats. Det yttersta ansvaret för djurförsök ligger enligt lag, förordning eller föreskrift på tillståndshavaren och försöksledaren. Idag anges att försöksledaren ska fylla i ansökan och föreståndaren ska

granska ansökan och skriva under att ansökan är granskad. Detta tillvägagångssätt har orsakat problem för sökanden, föreståndaren och för nämnden eftersom det är ett tvåstegsförfarande som kräver underskrift i den elektroniska ansökan. Det har även skapat problem för verksamheterna med behörigheter i e-tjänsten och ansvarsfördelningen för genomförandet av försök. Det har varit oklart om föreståndarens underskrift föranlett ansvar för försöksledarens arbete. En positiv effekt av granskningsförfarandet som både nämnderna och verksamheterna framhåller är att föreståndarens granskning har fört med sig en kvalitetshöjning av ansökningarna. Formuleringen att granskning med tillhörande underskrift ska finnas på en ansökan plockas därför bort ur L150. Däremot kommer granskningsfunktionen utan underskrift finnas kvar i e-tjänsten för ansökan om djurförsöksetisk prövning under en övergångsperiod.

Kapitel fyra berör processen för försöksplaneringen. I 4 kap. har ett allmänt råd förtydligats för att framhäva vikten av principerna om 3R när försöksledaren planerar försök.

d- Förtydliganden av de regionala djurförsöksetiska nämnderna arbetsområde samt arbetsätt

De regionala djurförsöksetiska nämnderna upplever idag en ökad komplexitet och volym på ansökningar som lämnas in för djurförsöksetisk prövning och att föreskriften L150 inte stödjer dem i många av de formella frågor som ska hanteras. Nuvarande föreskrift reglerar bestämmelser som gäller arbetsättet och processerna hos nämnderna.

Vi föreslår en förändring till föreskriftens 7 kap. som exkluderar de regler som berör de interna verksamhetsförhållandena för nämnden och att dessa flyttas till en arbetsinstruktion för nämnderna. Arbetsinstruktionen är ett separat dokument och ingår inte i remissen.

Föreslaget innebär ett omarbetat och kortare 7 kap. där nämndens interna arbetsprocess flyttas till en arbetsinstruktion på samma sätt som för exempelvis Jordbruksverkets distriktsveterinärer. De instruktioner som finns i föreskriften idag är inte kompletta och mer stöd i nämndens arbete har önskats. Arbetsinstruktionen kommer därför innehålla mer instruktioner än de paragrafer som flyttas från 7 kap, exempelvis ersättning, lösenordshantering och möjlighet för nämnden att vid behov begära sakkunnigt stöd genom Jordbruksverkets olika kompetenser och även externt. Förslaget att införa en arbetsinstruktion för nämnderna har mottagits positivt under presentationer med så väl användare som nämnder.

Av föreskriftens tidigare paragrafer och allmänna råd har åtta paragrafer och fyra allmänna råd flyttats till arbetsinstruktionen. Två paragrafer har strukits i sin helhet till följd av att ändringsansökan som inte påverkar djuret negativt flyttas över till djurskyddsorganen (se tidigare redovisning om förslaget ändringar till djurskyddsorganen). Kapitlets paragrafer har också flyttats om för att följa den process som ärendet handläggs i. Vi bedömer att detta är en administrativ förenkling i första hand för de regionala djurförsöksetiska nämnderna, men att ändringen även leder till mer effektivitet och kvalitet i ärendehandläggning för djurförsöksetiska godkänanden.

e- Ändringar till funktionella krav samt redaktionella ändringar

Förslaget innefattar två typer av ändringar. Den första typen är redaktionella omarbetningar för att göra texten tydligare och att paragrafer kommer i en logisk ordning. Dessa paragrafer har inte ändrats i sak. I de fall ord eller lydelse ändrats eller tillförts har detta skett för att få en enhetligare lydelse med direktivet, djurskyddslagen och myndighetens skrivregler. Dessa ändringar redovisas inte per paragraf.

Den andra typen av ändring innebär sakändringar utan att paragrafens lydelse ändras. Paragrafens ändring mot funktionella krav innebär att regler ändras så långt som möjligt till att gå från ett beskrivande krav mot en specifik funktion i bestämmelserna, där det finns många sätt att uppnå denna funktion. Målet för allt hållande, oavsett art, är att djuret hålls på ett sätt som tillåter det att utföra sitt naturliga beteende och har ett tillräckligt stort utrymme för att må väl. Vi bedömer att verksamheterna själva kan avgöra hur deras djur hålls på bästa möjliga sätt och att hållandet anpassas efter arten och inte efter specifika bestämmelser för en klass av djur.

Direktivet är detaljerat i sig och anger lägsta nivåer för hållandemått. Måtten är uttryckta i tabeller som är införlivade i nuvarande L150. Tabeller användes innan direktivet införlivades och Sverige hade då längre gående krav och fler djurgrupper med hållandekrav. Inga förändringar till minimimått eller djurgrupper sker i några av tabellerna som föreslås, utan de krav som är högre än direktivets minimimått föreslås bli kvar. Vi bedömer att detta inte skapar problem för verksamheterna då kraven för hållande inte ändras och verksamheterna uppfyller kraven idag. Vi bedömer också att måtten även fortsättningsvis ska anges i tabell och att dessa inte kan uttryckas bättre som funktionella krav.

För kap. 26 som berör fisk finns i nuvarande L150 en paragraf gällande volym för hållandet av zebrafisk. Denna volymbestämmelse har plockats bort i förslaget och har inte heller införts i tabellform. Sverige gjorde förändringar till täckningsgraden av direktivet när direktivet införlivades i Sverige. Sverige har varit enda land med en särskild måttbestämmelse för zebrafisk. Som grund för att stryka måttbestämmelsen för zebrafisk finns en rapport som genomfördes av Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW). Rapporten är ett resultat av en granskning som genomförts och rapporten visar att det inte finns en vetenskaplig grund för det nuvarande kravet om 11 liter för zebrafisk. Förändringen hanteras under sakändringar till kapitel 26.

Förslaget innebär också ett byte av placeringen av plats för dagens kapitel 15 *Gemensamma bestämmelser om skötsel och hållande* och 16 *Allmänt om försöksdjursanläggningar*. Anläggningar föreslås bli kap. 15. Detta eftersom att anläggningar utgör en del av de grundläggande kraven för hållande. Kapitlet används inte i den dagliga verksamheten, utan är ett inledande kapitel till hållandesektionen av föreskriften. Förslaget innebär också att kap. 16 ändras till att innehålla de gemensamma bestämmelserna för hållande och att innehålla huvudregler för alla arter. De tidigare arts specifika kapitlen 17-26 har ändrats så att dessa innehåller specifika krav eller undantag från huvudreglerna i nya kap. 16. Vi bedömer att det blir tydligare med ett kapitel som består av huvudregler som gäller för alla försöksdjur.

Sakändringar per kapitel och paragraf

1 kap. 1 §

Paragrafen är uppdaterad med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter. Förordningen medför ingen ändring i sak, men ikraftträdandet gör att nuvarande 14 kap. 24 § stryks gällande djurförsök för kosmetiska produkter och finns framöver i förordningen.

1 kap. 8 § Definitioner

Tio nya definitioner har införts och två har strukits. De nya definitionerna avser de tre nya föreståndarrollerna, djurskyddsorganet och 3R principen som redovisats ovan. Definitionerna för djurhållare, formell kompetens och reell kompetens är nya. Dessa har samma betydelse och formulering som i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:41) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård. Vi har bedömt det bäst att använda samma betydelser när båda föreskrifterna avser samma betydelse av ordet.

Behandlingsförbud är också nytt. Förbudet hanterar vad personer utan djurhälsopersonalkompetens inte får utföra.

De två definitioner som strukits är den generella föreståndarrollen som inte längre finns och försöksdjur då föreskriften endast gäller för försöksdjur. Försöksdjur definieras i djurskyddslagen (1988:534) 1b §.

2 kap. 7 §

Paragrafen avser att ansökan för verksamhetstillstånd som ska skickas till Jordbruksverket. Ändringen som vi föreslår är att hänvisningen till blankett stryks. Ansökningar sker idag via blankett, men med den föreslagna regeländringen öppnas möjligheten för att ansökan kan ske elektroniskt i framtiden. Ett sådant byte av ansökningsformat kan då genomföras utan att regeln behöver ändras. Paragrafen anger kraven på vad en ansökan för ett verksamhetstillstånd ska innehålla. Förändringar till nuvarande blankett kommer att behöva göras för att anpassas mot de tre föreståndarroller som föreslås. Formatet av paragrafen följer Jordbruksverkets arbete med tydliga föreskrifter som anger den information en ansökan måste innehålla.

En tillståndshavare kan fortfarande inneha flera av de fyra olika typer av verksamhetstillstånd som finns enligt djurskyddslagen (1988:534) 19a §.

2 kap. 9 §

Paragrafen gäller ändringar till ett befintligt verksamhetstillstånd. Dagens lydelse innebär att en ändring till föreståndaren, försöksdjurveterinären eller i tillämpliga fall experten medför att en ny ansökan ska skickas in till Jordbruksverket. Enligt art. 20.4 i direktivet ska Jordbruksverket se till att de underrättas om alla de förändringar som sker till de personer som anges i verksamhetstillståndet. Vi bedömer därför att det inte behövs en ny ansökan vid dessa typer av ändringar utan att en anmälan uppfyller kravet. Paragrafens andra stycke innehåller samma möjlighet för Jordbruksverket att begära att ny ansökan skickas in i de fall ändringen leder till att ett nytt godkännande måste beslutas.

2 kap. 11 §

Paragrafen anger vad en ansökan om förhandsgodkännande av försöksdjursanläggning ska innehålla. En ansökan för en försöksdjursanläggning varierar beroende på den typ av verksamhet som ska bedrivas och kan variera väldigt mycket i omfattning. Vi anser att formuleringen som listar de krav som gäller för alla typer av verksamheter på ett tydligare sätt gör att alla anläggningstyper passar in i formuleringen.

Jordbruksverket har också utvecklat stödmaterial för att kunna fylla i blanketten korrekt. Stödmaterialen kommer att publiceras på Jordbruksverkets webbplats. Formuleringen av paragrafen och formuleringen av blankett och stöd är lika för att uppnå tydlighet.

2 kap. 12 §

Paragrafen berör försöksdjursanläggningar och inom vilken tid en byggnation eller annan åtgärd ska ha påbörjats för att förhandsgodkännande ska vara giltigt. Förslaget innebär att tiden för att påbörja byggnationen ändras från två till tre år. Idag används tre år för exempelvis förprovningen av djurstallar. Vi har bedömt att det är bättre att även samma tid gäller för försöksdjursanläggningar. Jordbruksverket har idag en möjlighet att vid behov besluta om en kortare tid och denna möjlighet ändras inte.

2 kap. 14 §

Paragrafen gäller ansökningsförfarandet för djurförsöksetisk prövning. Ansökan lämnas idag via Jordbruksverkets e-tjänst och skickas till den aktuella djurförsöksetiska nämnden baserat på var i landet försöket ska genomföras.

Direktivet anger att Jordbruksverket ska säkerställa att ansökan lämnas in av användaren eller den projektansvarige. Den som är ansvarig enligt djurskyddslagen (1988:534) 19a § är tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska vara en fysisk person, eller i de fall tillståndshavaren är en juridisk person, är den ansvarige personen istället den juridiska personens ställföreträdare. Vi har bedömt att nuvarande reglering ska behållas dvs. att ansökan ska utföras av den som genomför försöket, i det här fallet försöksledaren.

I den föreslagna paragrafen har kravet på att föreståndaren ska kontrollera och bekräfta ansökan plockats bort. I nuvarande lydelse av paragrafen krävs att föreståndaren ska kontrollera ansökan och bekräfta detta i e-tjänsten. Utan föreståndarens bekräftelse kan ansökan inte skickas in. Funktionen för granskning har lett till både positiva och negativa effekter bland verksamheterna som söker djurförsöksetisk prövning. Den positiva effekten har varit att kvalitén på de etiska ansökningarna ökat samt att verksamheterna upplever bättre kontroll av sin egen verksamhet och de försök som pågår. De negativa effekterna har varit svårigheter i ansökningsförfarandet då e-tjänsten byggd på föreståndarens underskrift och det krav det ställer på föreståndaren att läsa alla ansökningar och godkänna dessa innan de får skickas. Vi har därför valt att föreslå en mellanväg, där kravet på att föreståndaren ska granska och bekräfta ansökan tas bort ur föreskriften. E-tjänsten kommer efter en beslutad föreskrift ändras så att kontrollen ändras till enbart en granskande funktion i ett första led. I senare led är målet att driva mot att verksamheterna själva ska kunna välja att aktivera funktionen granskning i systemet. Flertalet olika granskare ska kunna utses oavsett deras roll inom verksamheten.

2 kap. 15 §

Paragrafen är ny och innehåller de krav som återfinns i bilaga VI till direktivet. De kompletta kraven på en ansökan idag är endast synliga i e-tjänsten. Den föreslagna ändringen är ett resultat Jordbruksverkets strävan om tydlighet och de kommentarer som framkom genom kommissionens pilot.

Paragrafen innebär ingen ändring i sak, men vi anser det tydligare att kraven anges i föreskriften och då gemensamt med hur och av vem en ansökan lämnas in. Kraven redovisas i punktform och övriga paragrafer om verksamhetstillstånd och godkännande av anläggning som återfinns i 2 kap. har likaså ändrats för att uppnå enhetlighet och tydlighet.

2 kap. 21 §

Tidigare lydelse av 2 kap. 19 § gällande undantag för försök på en anläggning för offentlig förevisning har delats i två paragrafer. 2 kap. 21 § är ny och hanterar att observationsstudier får utföras på människoapor och gibboner, men då endast under vissa förutsättningar.

2 kap. 22 §

Paragrafen är omformulerad och täcker in alla övriga arter förutom de som anges i 21 §. Kraven för att få genomföra försök är samma som i 21 §. Eftersom syftet är bredare och inte endast berör observationsstudier, utan även forskning för förbättrad djurvälstånd och artskydd ökar möjligheterna att tillämpa regeln. Kraven balanseras mot om djuret kan uppleva lidande under försöket, i sådana fall gäller inte undantaget.

2 kap. 24 §

Förslaget innebär ett förtydligande av den typen av vaccinationer som inte innebär att det behövs djurförsöksetisk prövning eller verksamhetstillstånd. Denna typ av utbildningsverksamhet som förekommer exempelvis vid vaccinationer till följd av sjukdomsutbrott har tidigare varit svår att definiera. Detta har orsakat otydligheter och onödiga ansökningar för verksamhetstillstånd och djurförsöksetisk prövning. Vi bedömer att en ökad tydlighet gällande dessa utbildningar förenklar för dessa verksamheter samt att fler personer kan utbildas till en lägre kostnad.

3 kap. 4 §

Paragrafen är ett förtydligande och anger tillståndshavarens ansvar att se till att samråd genomförs enligt kraven i 4 kap. 4§. Det finns idag inga formella krav på hur samrådet genomförs, utöver de personer som ska medverka och några för försöket viktiga punkter som ska övervägas. Samråd genomförs idag i samband med en djurförsöksetisk ansökan. Svenska verksamheter har sedan innan direktivet införlivades använt sig av samråd för att säkerställa att de grundläggande kraven i ansökan gällande syftet av försöket, 3R principerna och ökad tillsyn av djuren uppfyllts. Vi har bedömt att det är bra att göra tillståndshavaren medveten om att ansvaret och att tillståndshavaren här har en möjlig kontrollpunkt där kvalificerad personal ingår och som kan anpassas efter verksamhetens behov. Vi bedömer också att det blir enklare för föreståndaren att ge rätt personer inom verksamheten de arbetsuppgifter och befogenheter som behövs för att samrådet genomförs.

3 kap. 5 §

Paragrafen rör kravet att ett djurskyddsorgan måste finnas inom verksamheten och utgör i grunden tidigare 5 kap. 6 §. Djurskyddsorganet utgör en förutsättning för verksamhetstillståndet och de har fått ett utökat mandat (se redovisningen om djurskyddsorganens ökade befogenheter ovan). Vi har därför gjort bedömningen att det är viktigt att bestämmelsen samlas med tillståndshavarens övriga ansvarsområden och arbetsuppgifter.

3 kap. 7 §

Ett krav för att bedriva försöksdjursverksamhet är enligt direktivet att statistik lämnas till Jordbruksverket. Jordbruksverket ansvarar för att statistiken lämnas vidare till EU. Förslaget innebär att tillståndshavaren utser den mest lämpade för uppgiften, men ansvar för att statistiken lämnas. Det behöver inte vara en person inom fördjursverksamheten som genomför arbetsuppgiften om tillståndshavaren anser att det finns bättre lämpade personer för uppgiften inom andra delar av verksamheten. Det finns heller ingen begränsning att lämna uppdraget utanför sin egen verksamhet. Uppgifterna för statistik hanteras under ändringar för kap. 13 Statistik.

Journaler är också en förutsättning för att bedriva försöksdjursverksamhet. I nuvarande bestämmelser ligger alla arbetsuppgifter på den generella föreståndarrollen och att tillståndshavaren är ytterst ansvarig anges inte. Vi bedömer att ett förtydligande förenklar tillståndshavarens arbetsuppgift för delegationer.

3 kap. 8 §

Paragrafen är ny, men är ett förtydligande av tidigare 16 kap. 6 och 7 §§ där föreståndaren skulle se till att arbetsuppgifterna utfördes. Tillståndshavaren har det yttersta ansvaret för verksamhetens säkerhet och detta framgick inte tydligt i tidigare bestämmelse.

Det är inte de generella regleringarna om arbetsmiljö för personal som avses här. Dessa regleras i arbetsmiljölagstiftning och i Arbetsmiljöstyrelsens föreskrifter om arbete med försöksdjur (AFS 1990:11). I denna regel avses de arbetsinstruktioner och åtgärdsplaner som behövs utifrån djurskyddslagstiftningen, ex att daglig tillsyn av djuren sker på ett säkert sätt för djuren och personalen, inhysningen kontrolleras och fungerar på ett säkert sätt för både djur och personal. Dokumentationen får utformas fritt av verksamheten och det finns inget som hindrar att den behandlas i kombination med övriga regler och dokumentation som annan lagstiftning kräver. Grundkravet är precis som för övrig lagstiftning på området, dvs. att den finns, kan uppvisas och att verksamheten arbetar efter säkerhetsföreskrifter.

Den dagliga driften av verksamheten, dvs. att personal arbetar efter instruktionerna ligger inom arbetsområdet för föreståndarens för djurens välbefinnande och skötsel. Tillgängligheten och i tillämpliga fall bevarandet av dokumentation ligger inom föreståndarens för informations arbetsområde. Vi bedömer inte att förtydligandet leder till ytterligare arbetsuppgifter eftersom kraven på dokumentation redan finns i L 150 idag.

3 kap. 9 §

Paragrafen är ny och anger tillståndshavarens ansvarsområde för förebyggande och löpande dokumentation i form av exempelvis hantering av sjukdomsutbrott och berikningsplaner. Tidigare har föreståndaren ansetts som den person som ska se till att dokumentation finns och tillståndshavarens ansvar har inte varit uttryckt. Avsaknaden av en tydlig linje mellan ansvar för verksamheten respektive att utföra arbetsuppgiften har orsakat otydlighet. Vi bedömer att paragrafen leder till en ökad tydlighet för tillståndshavaren och föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel.

4 kap. 3 §

Vi har omformulerat första punkten och ändrat från att djurförsöken ska utformas med den lägsta graden av bestående skada för det enskilda djuret till att djurförsök ska utformas med den lägsta graden av bestående skada för djuren. Nuvarande lydelse kommer från prop. 2004/05:177, Etisk prövning av djurförsök m.m. och infördes innan direktivets krav på 3R. De tre R:en (reduce, refine, replace) har lika värde i den djurförsöksetiska prövningen enligt art. 4 i direktivet och bedömningen ska baseras mot försökets syfte. Vi har därför ändrat formuleringen på paragrafen så att de tre R:en blir likvärdigt uttryckta. Vi bedömer att detta främst är ett förtydligande eftersom 3R redan är den arbetsmetod som ska användas vid planering och bedömning av djurförsök.

5 kap. 2 §

Paragrafen gäller djurskyddsorganets sammansättning. En ändring har gjorts gällande den föreståndare som ska medverka i djurskyddsorganet. Tidigare bestämmelse angav att föreståndaren ska sitta med i djurskyddsorganet. Detta har vi nu preciserat så att det är föreståndaren för djurens välbefinnande som ska sitta med i djurskyddsorganet. Vi har bedömt att föreståndaren som ansvarar för djurens välbefinnande är den som är bäst lämpad för den uppgiften. De kompetenser som anges i punkterna 2-5 innebär inga ändringar i sak.

Vi har gjort bedömningen att det inte behöver vara den försöksdjursveterinär, eller expert, som anges i verksamhetstillståndet som ska vara en del av djurskyddsorganet. Om en verksamhet har flera personer med denna anställning kan tillståndshavaren utse den som anses bäst lämpad för uppgiften. Kompetensen som en veterinär eller expert, utpekad i verksamhetstillståndet, skiljer sig inte mot kompetensen en person med samma form av anställning har på ett sådant sätt att djurens välbefinnande riskeras. Detta innebär ingen kompetenssänkning som riskerar beslutens kvalité att andra veterinärer/expertter än de knutna till verksamhetstillståndet tar plats i djurskyddsorganet.

Sammansättning anger det minsta antalet personer med tillhörande kompetenser som måste ingå i djurskyddsorganet. Enligt 20 § i djurskyddslagen (1988:534) ska varje verksamhet som innehar verksamhetstillstånd ha ett djurskyddsorgan. Idag har juridiska personer ofta flertalet verksamheter och flertalet tillstånd med samma juridiska ställföreträdare. Det finns inget tvång att det ska vara olika djurskyddsorgan för de olika verksamheterna utan ett centralt djurskyddsorgan som representerar flera olika verksamheter kan skapas. Förutsättningen är dock att verksamheten är delegerad så att det centrala djurskyddsorganet kan besluta inom visst eller vissa verksamheter. Det centrala djurskyddsorganet ska kunna bedriva den rådgivning och ge det stöd som verksamheten behöver även om de själva inte är de personer som normalt är exempelvis veterinär inom just den verksamhet beslutet berör. Det finns ingen övre begränsning på djurskyddsorganets storlek utan organen kan anpassas efter verksamheternas behov, så länge de grundläggande kraven på de personer som ska ingå i djurskyddsorganet uppfylls.

Andra stycket av paragrafen är helt nytt och hänvisar till ändringsansökan där beslut fattas med enkel majoritet. Vi har valt att föreslå en lösning som innebär att det endast är de personer som anges som obligatoriska i djurskyddsorganet som innehar rösträtt i ändringsansökningar. Detta föreslås för att säkerställa att djurskyddsorganets beslut inte ska kunna påverkas genom en snedvriden representation av kompetenser, t ex genom att tillsätta ytterligare en person inom samma kompetensområde.

5 kap. 6 §

Paragrafen är ny och är den föreslagna ändringen för att djurskyddsorganen ska kunna fatta beslut gällande ändringar som inte kan påverka djurens välfärd negativt.

Ändringar som inte får genomföras räknas upp i punktform. Punkt två och tre är punkter som ingår i kraven för den etiska bedömningen. Vi bedömer att de bedömningspunkter som ligger inom den regionala djurförsöksetiska nämndens etiska bedömning och försökens förutsättningar är sådana uppgifter som inte kan ändras och bestämmelsen ska därför tydligt räkna upp dessa.

I andra stycket behåller vi möjligheten för djurskyddsorganet att avvisa sig ärendet. Vid en avvisning och även vid ett avslag, kan försöksledaren fortfarande vända sig till den regionala djurförsöksetiska nämnden för att få beslutet etiskt prövat. Den regionala djurförsöksetiska nämnden får pröva ärenden som djurskyddsorgan inte bedömer att de kan eller får hantera. Om en försöksledare själv anser att en ändring utgör en möjlighet att djur påverkas negativt så kan denne vända sig direkt till den regionala djurförsöksetiska nämnden.

5 kap. 7 §

Paragrafen hanterar de formella kraven på ändringsbeslut som djurskyddsorganet beslutar. Kraven följer de grundläggande principerna och att det ska synas för vem beslutet gäller och när det fattades samt vilket beslut som avses och hur detta beslut kommer eller inte kommer att ändras. Beslutet ska även innehålla en motivering till varför djurskyddsorganet anser att beslutet inte påverkar djuret negativt.

Vi har bedömt att de grundläggande kraven för dokumentation ska vara tillräckliga för att kunna kontrollera och följa upp försöken. Besluten får innehålla mer information än så och det finns inga krav på hur de ska vara uttryckta. Vi anser att djurskyddsorganen och verksamheterna själva bättre kan bedöma hur besluten ska se ut för att passa deras egen verksamhet så länge dokumentet uppfyller de grundläggande kraven i 7 §.

Vid ett beslut om en ändring kräver andra stycket i paragrafen att en kopia av beslutet ska skickas till den nämnd som fattat det ursprungliga beslutet för vilken ändringen avser. Länsstyrelsen ska också få en kopia så att de har all information innan en kontroll.

Vi gör bedömningen att Jordbruksverkets 3R center vid behov kan erhålla ändringsansökningar från nämnderna och har därför inte föreslagit att en kopia ska skickas till fler mottagare. Vi har också avstått från att kräva att de som deltar i djurskyddsorganen ska erhålla kopior, trots att ett beslut kan påverka deras eget arbete. Vi har gjort bedömningen att paragrafen anger minimiantalet på de som ska erhålla kopior. Vi lämnar det sedan öppet för verksamheten att själva besluta vilka som ska eller måste ha kopior på beslutet och hur detta ska genomföras.

6 kap. 1 §

Paragrafen har ändrats från den nuvarande generella föreståndarrollen till föreståndaren för personalens utbildning och kompetens. Det finns ingen begränsning i bestämmelsen gällande delegation av arbetsuppgifter. Detta innebär att handledning av personal kan genomföras av annan personal som föreståndaren för utbildning och kompetens bedömer vara tillräckligt kompetent för att vara handledare.

6 kap. 3 §

Paragrafen är ny och anger hur kompetens och tillräcklig utbildning kan uppnås för att uppfylla kraven för att få utföra de arbetsuppgifter som anges i 6 kap. 2 §. Det är kompetensen som avgör ifall personen har rätt kunskap för att få utföra dessa arbetsuppgifter och inte ifall personen erhållit en specifik titel, genomgått ett särskilt utbildningsprogram eller har en specifik examen.

Första punkten anger det traditionella sättet att uppnå kompetens, dvs. att man har en utbildning som är inriktad på arbete inom försöksdjursverksamhet. Det här sättet att uppfylla kompetenskraven är lättast för föreståndaren för utbildning och kompetens att kontrollera.

Punkt två avser när utbildning skett i annat format än ett specifikt program, exempelvis grundutbildning med olika fristående kurser som tillsammans uppfyller kraven. Punkt tre hanterar när personal genom långvarigt arbete kan styrka att de har den faktiska kompetensen som de förvärvat genom arbete, arbetsplatsutbildning eller dylikt.

Vi bedömer att paragrafen förtydligar att det finns flera sätt att uppnå den kompetens som krävs för att arbeta inom en verksamhet. Vi bedömer också att paragrafens förtydligande kan göra det enklare för verksamheter att finna lämplig personal för olika uppgifter. Därmed kan den administrativa bördan minska när de ska tillsätta, flytta eller ta emot personal från andra verksamheter inom eller utanför EU.

6 kap. 7 §

Paragrafen förtydligar de skillnader i kompetens som de olika föreståndarrollerna har i förslaget. Första stycket avser de krav som den generella föreståndaren har idag, dvs samma kompetens som för den som utformar försök.

Andra stycket avser föreståndaren för information och att denne ska inneha kompetensen för minst de grundläggande kraven för den som sköter djur. De grundläggande kraven framgår av tabell 1 i 13 §. Föreståndaren för information behöver inte uppfylla kraven för kompetens om slutpunkter och avbrytningspunkter. Dessa två krav går utöver de grundläggande kraven för den som sköter djur.

Tredje stycket avser föreståndaren för utbildning och kompetens och att denne ska inneha samma krav som för den som sköter djur.

Vi bedömer att det är en förenkling för verksamheterna om de personer som ska anges i verksamhetstillståndet följer kommissionens formuleringar och dokument som tagits fram tillsammans med representanter för unionens olika medlemsstater och dess verksamheter.

6 kap. 11 §

Kravet för att etologen ska ha utbildning på minst mastersnivå, med masterprojekt eller liknande, har strukits. De utbildningar som finns tillgängliga idag är svåra att tolka in i den nuvarande formuleringen av paragrafen. Kompetenskravet för etologen är densamma som för den som utformar försök, dvs. högsta nivån och utöver det ska etologen ha erfarenhet av primater. Vi har bedömt att formell titel eller inriktning på ett masterprojekt inte är avgörande för att ha den kompetens som kraven ställer och har därför strukit kraven.

Allmänt råd till 6 kap. 13 §

(Rådet är placerat mellan 13 § och tabellen, men redovisas här innan 13 § av läsbarhetsskäl)

Detta är ett helt nytt allmänt råd. Det nuvarande rådet hänvisar till olika standarder för utbildning. Det nya allmänna rådet hänvisar till det arbetsdokument med utbildningsram för kompetensnivåer som tagits fram för direktiv 2010/63/EU. Jordbruksverket kommer publicera dokumentet på verkets hemsida i kombination med övriga arbetsdokument som kommissionen under 2016-17 gjort tillgängliga på svenska.

6 kap. 13 §

Paragrafen har sin grund i nuvarande 6 kap. 12–13 §§. Istället för att den som avlivar djur har en egen paragraf med en kompetensnivå med hänvisning till tabellen och sedan tillägg av ytterligare kompetens så bedömer vi det enklare att föra in kraven i tabellen. Förslaget innebär att nuvarande 13 § stryks och istället läggs det till en specifik kolumn i tabellen som gäller den kompetens som den som avlivar djur ska ha.

Tabellens kompetenskrav är uppradade annorlunda gentemot dagens tabell. Kraven för utbildning har delats i två grupper; grundläggande krav och uppgiftsspecifika krav. Rubrikerna är nya samt omförflyttade gentemot tidigare tabell för att följa direktivets ordning. För att göra tabellen tydligare delades den tidigare åttonde punkten för ”bedövning, smärtlindring och avlivning” till tre rader. Kravet för den som sköter djur är att denne ska ha teoretiskt kunskap om humana avlivningsmetoder (rad 8). Den som sköter djur behöver inte ha kunskap om de uppgiftsspecifika kraven för bedövning, smärtlindring och avlivning (rad 11) som de som utför, utformar eller avlivar djur behöver. Den som avlivar djur ska inte bara ha den teoretiska kunskapen om humana avlivningsmetoder utan även den praktiska färdigheten (rad 13). Tabellen anger inte exakta kunskapsnivåer, utan det är kraven i relation till den nivå av kunskap som behövs för den aktuella verksamheten som avgör vad kravet ska innehålla i de olika aktuella fallen.

Vi bedömer att den föreslagna tabellen gör det lättare att se de olika kompetenskraven. Det kommer att underlätta verksamheternas bedömning av hur de på bästa sätt kan uppfylla kraven med ledning i befintlig dokumentation och 6 kap. 3 § som anger de olika sätten utbildning kan utföras på.

7 kap. 12 §

Paragrafen berör vilka som ska erhålla en kopia på protokollet av nämndens sammanträde. Vi har bedömt att protokollet med de ärenden och beslut som fattats på nämndens möte inte behöver komma en hel verksamhet tillhanda utan att endast tillståndshavaren får en kopia. De tidigare mottagarna som tagits bort är; föreståndaren, försöksdjursveterinär eller expert samt i förekommande fall etolog.

7 kap. 17 §

Paragrafen berör den regionala djurförsöksetiska nämndens möjlighet att göra undantag till bestämmelserna i de fall det finns vetenskapliga grunder. Paragrafen är omnumrerad samt ändrad gällande korshänvisningen till 9 § istället för 8 § i punkterna 4 och 5. I punkt 8 har undantagen för 2-5 § om immunisering, och 12 § om boosterinjektioner för att framkalla ledsjukdomar strukits. Kapitel 14 är omformulerat så att undantag inte längre krävs för dessa ingrepp.

Allmänt råd till 7 kap. 19 §

Ett nytt allmänt råd har införts till 19 §. Rådets första del utgör tidigare 43 § som mer hade karaktären som en läshänvisning. Vi har bedömt att det är bättre att lägga denna läshänvisning som stöd till 19 § som hanterar klassificeringen och samtidigt utöka rådet med de arbetsdokument som kommissionen tagit fram gällande klassificering av försök, utvärdering i efterhand och ramen för projektbedömningen. Vi bedömer att detta också kommer att vara ett stöd för de efterföljande paragraferna. Vid införlivandet av direktivet var arbetsdokumenten inte framtagna.

7 kap. 26 §

Bestämmelsen anger vad som måste framgå av ett beslut. Punkt två gällande föreståndaren har ändrats till att verksamhetstillståndet ska anges. På verksamhetstillståndet framgår den föreståndare som är ansvarig för djurens välbefinnande och skötsel och anges därmed indirekt. Verksamhetstillståndet anges per automatik i e-tjänsten. Det är också tillståndshavaren och försöksledaren som är ansvariga för att försöket genomförs enligt godkännandet. Vi bedömer att detta kommer underlätta för nämnderna vid beslutet. Ändringar som idag måste genomföras när den som innehar rollen som föreståndare ändras kommer inte längre innebära en ändring i beslutet.

7 kap. 27 §

Bestämmelsen anger vilka som ska få en kopia av beslutet. Precis som i ovan redovisade 12 § har ändring skett att kopia inte ska skickas till personer inom verksamheten förutom tillståndshavaren och föreståndaren som är ansvarig för djurens välbefinnande och skötsel. Vi bedömer i detta fall att informationen finns tillgänglig inom verksamheten och att ytterligare kopior till samma verksamhet inte är nödvändiga.

7 kap. 28 §

Bestämmelsen berör ändringsansökan och har omformulerats till följd av den föreslagna ändringen att verksamheternas djurskyddsorgan kan utföra ändringar som inte påverkar djur negativt. Hänvisningen till 21 § djurskyddslagen (1988:534) utgör första meningen i nuvarande 22 §. Resten av 22 § har strukits då den berör bedömningen av det fall en ändringsansökan kan eller inte kan påverka djur negativt. Vi bedömer att hänvisningen till djurskyddslagen bör vara kvar med tanke på att förfarandet ändras. Det allmänna rådet till nuvarande 24 § ändras till allmänt råd för 28 § och har endast omnumrerats.

8 kap. 1 §

Paragrafen anger föreståndaren för informations arbetsområde och arbetsuppgifter. Arbetsuppgifterna går ut på att personen ska göra informationen tillgänglig, men behöver inte skapa informationen själv. Föreståndaren för information har ansvaret för arbetsuppgifterna men uppgifterna kan delegeras. Verksamheterna kan själva avgöra vilka personer som har nödvändig kompetens för arbetsuppgifterna. Det kan vara bra för övrig personal om personen som ansvarar för information har tillräcklig kunskap om verksamheten som bedrivs och

informationens karaktär. Detta för att kunna hjälpa verksamheten bättre och upptäcka uppenbara fel i informationen. Vi bedömer att arbetsuppgifterna i sig inte innebär en ökad administrativ börda eftersom den informationen redan ska finnas inom försöksdjursverksamheterna.

8 kap. 2 §

Paragrafen avser en del av föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsels arbetsområde. Föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel kan delegera arbetsuppgifter, men har kvar ansvaret, med de begränsningar som kan ingå i den interna delegationen från tillståndshavaren. Vi har bedömt att det finns två typer av information inom verksamheten. Information som är generell och inte uppdateras ofta och information som är avvikande från den ordinarie driften. Informationen som är avvikande, dvs. information om pågående försök som avviker från ordinarie drift ligger inom föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsels arbetsområde.

Tidigare allmänt råd 8 kap. 11 §

Rådet som hänvisade till att journalen kunde vara grund för den individuella informationen om djuret får anses uppenbart. Vi har bedömt att rådet inte tillför något ytterligare värde har därför tagit bort det.

Tidigare allmänt råd 9 kap. 6 §

Rådet som hänvisade till placering och val av märkmetoder vid märkning har tagits bort. Rådet var allmänt formulerat och vi har bedömt att den kompetens verksamheter har tillgänglig tillgodoser djurets säkerhet vid märkning. En kontrollvägledning för länsstyrelsen bör innehålla en bredare kontrollpunkt än det begränsade rådet.

11 kap. 3 §

Paragrafen hanterar situationer under försök då djurens lidande går utöver vad det djurförsöksetiska godkännande tillåter eller att försöket inte genomförs enligt det etiska godkännandet. Paragrafen angav tidigare att föreståndaren skulle se till att försöket avbröts. Att försöket avbryts ligger inom den interna delegationen för tillståndshavaren och täcks återfinns 3 kap.

11 kap. 5 §

Paragrafen berör när en försöksdjursveterinär ska vara delaktig i tillsynen av försöksdjur. Den tredje punkten har strukits. Punkten hanterade att veterinären alltid skulle vara tillgänglig vid försök som genomfördes efter undantag till bestämmelser i 14 kap. Undantaget krävs inte längre (se nedan redovisning av ändringar till kap 14). Den etiska nämnden kan i sitt beslut anpassa veterinärens närvaro under delar av ett försök där de anser att risk för djurens lidande kan öka. Detta kan nämnden göra oavsett om en ansökan om undantag beslutats i ärendet eller inte. Tillsynen av djuren under försök ska anpassas till djurets behov och vi bedömer därför att en tvingande närvaro inte är nödvändig utan att tillsynen av veterinären ska anpassas i varje försök.

Tidigare allmänt råd 11 kap. 5 §

Det allmänna rådet som angav grunden för bedömning av om veterinären eller experten ska närvara vid försöket har strukits. Vi bedömer att nämnden och veterinären eller experten själva är införstådda med att tillsyn utgår från djurets behov.

11 kap. 11 §

Art 17. 2 i direktivet hanterar vad som händer efter att ett försök avslutas. I det fall ett försök avslutas får ett djur fortsätta att leva om en veterinär eller expert avgör att djuret inte kommer fortsätta att uppleva måttlig eller avsevärd smärta, ångest, lidande eller fortsätta leva med bestående men. Utgångspunkten är att djurens liv avslutas efter försök om de riskerar fortsatt lidande och att det endast under vissa förutsättningar är tillåtet att låta djuret leva vidare. Förslaget innebär en omarbetning så att det tydligt framgår vad som sker vid avslut för att få en klar gräns mot vad som avses med återanvändning av djur inom försök. Vi bedömer att det är ett förtydligande som kommer underlätta nämndens och försöksledarens bedömning av start och slutpunkter på ett försök.

11 kap. 14 §

Paragrafen avser regeln att ett djur inte får utsättas för mer än en åtgärd. Paragrafen är ny och avser införlivandet av art 16.1 första stycket. Direktivet talar om ”åtgärd” (procedure) för att avgränsa en händelse som sker inom ett försök (project). Ordföljden i paragrafen ”en åtgärd som orsakar smärta, lidande, ångest eller bestående men i lika stor utsträckning som, eller i större utsträckning än, ett nålstick” är den ordföljd som direktivet har för att beskriva försök. Försök som inte uppfyller dessa krav är undantagna från djurförsöksetisk prövning. Vi har valt att föreslå ett förtydligande av kraven art 16.1 första stycket i direktivet. Förtydligandet använder samma formulering som direktivet.

11 kap. 15 §

Paragrafen är omformulerad och utgår ifrån nuvarande regel om när och med vilket syfte, ett djur får återanvändas i ett nytt försök. Nuvarande regel är otydlig. Regeln innehåller ordet ”försök” som på svenska avser både ett försök i form av en åtgärd och försök i form av ett helt projekt som kan inkludera flera försök (åtgärder). För att förtydliga att det avser återanvändning genom att ett djur används för mer än en åtgärd inom ett och samma försök (project), så har formulering omarbetas till att återanvändning av ett djur är tillåten om det sker med grund i försökets syfte. Djur ska inte hållas vid liv efter att ett försök (project) avslutats så länge det inte uppfyller vissa krav som hanteras i direktivet art. 17 och 11 §§ i detta kapitel. Vi bedömer att grundkravet, som är att uppnå ett vetenskapligt syfte är tydligare än att ange syftet med försöket. Återanvändning av djur ska vara vetenskapligt motiverat. Återanvändning av djur av ekonomiska eller praktiska skäl är inte en grund som tillåts för djurförsök.

Allmänt råd till 11 kap. 15 §

Ett nytt allmänt råd har införts till 15 §. Det är till stöd för försöksledare som planerar försök och för nämnderna. Idag är etiska ansökningar komplexa och det har ansetts svårt att avgöra om återanvändning av djur ligger inom samma försök eller om det rör sig om försök som borde delas upp i två ansökningar. Det har även varit svårt att avgöra när försök kan betraktas som en stor ansökan på grund av det vetenskapliga syftet eller när det kan anses vara vetenskapligt grundat att det rör sig om ett försök som borde delas i flera ansökningar. Därför föreslås en hänvisning till EUs arbetsdokument gällande projektbedömning. Vi har placerat rådet ihop med 15 § eftersom det hanterar vad som kan anses som vetenskapligt motiverat att se som försöket rör en eller flera åtgärder. Dokumentet är även bra för övriga paragrafer i detta kapitel och för nämndens projektbedömning enligt 7 kap. Vi bedömer att det är ett förtydligande att hänvisa till de bedömningsgrunder som är kända och som kan varar ett stöd till alla nämnder och försöksledare.

11 kap. 16 §

Paragrafen berör direktivets krav i art. 16.1 a-d. Piloten gav synpunkten att kraven på veterinärens bedömning bör framhåvas tydligare. Vi föreslår därför en ändring i första stycket som anger vad som avses med lidande. Utgångspunkten för den veterinärmedicinska bedömningen är vad djuret har utsatts för tidigare och anges i punkt två. Vi bedömer att denna paragraf i kombination med de förtydliganden som föreslås i 14-15 §§ gör att kraven i direktivets art. 16 uppfylls. Situationen återanvändning som helhet blir därmed tydligare.

Tidigare allmänt råd 12 kap. 12 §

Det allmänna rådet för 12 § har strukits. Rådet avsåg hur preparat för narkos och avlivning ska tillföras djuret. Det preparat som används avgör tillförandet. Tillverkarna av preparaten anger vilka metoder som är lämpliga vid tillförandet och är en bättre grund än ett allmänt råd för alla typer av preparat. Vi har därför bedömt att det allmänna rådet inte ökar tydligheten och därför strukit rådet.

13 kap. 1 §

Paragrafen berör när statistik ska lämnas till Jordbruksverket och vilket formulär som ska användas. Formuläret är lika för alla medlemsstater med möjlighet för nationella tillägg. Paragrafen är en omarbetning och inkluderar tidigare kapitel 13 3 § och pekar ut tillståndshavaren som ansvarig.

13 kap 2 §

Paragrafen berör när försöksdjursstatistik ska rapporteras och är ett förtydligande av nuvarande 13 kap. 2 §. För försök som löper över ett eller flera kalenderår ska rapportering genomföras när försöket avslutats respektive när försöksdjuret tagits ur försöket. Vi bedömer att en mer beskrivande paragraf som beskriver de tre olika situationerna ökar tydligheten i paragrafen.

13 kap. 3 §

Paragrafen är ny och anger de parametrar som anges i statistikformuläret. Paragrafens formulering och format följer den ordning som statistikformuläret har. Vi har bedömt att det är viktigare att använda de termer som anges i formuläret för att göra den läsbar i det aktuella sammanhanget snarare än att använda mer beskrivande eller moderna termer. Paragrafen innehåller inga nya uppgifter i sak, men vi har bedömt att det är ett förtydligande att ta med dessa parametrar i föreskriften.

Allmänt råd 13 kap. 3 §

Enligt direktivet är inlämning av statistik en förutsättning för att få bedriva försöksdjursverksamhet. Det finns en manual från kommissionen för hur formuläret ska fyllas i, vad de olika parametrarna avser och hur variabler ska redovisas. Det allmänna rådet hänvisar till denna manual och dess svenska översättning finns på Jordbruksverket hemsida. Vi har bedömt att hänvisningen till manualen kommer underlätta att fylla i och dels förstå behovet av att lämna in statistiken och dels hur den ska rapporteras.

14 kap.

Hela kapitel 14 är omarbetat med utgångspunkten att det ska framgå direkt av paragraf vad den regionala djurförsöksetiska nämnden inte kan ge undantag till. Metoder som idag kräver undantag är därför borttagna och blir tillåtna så länge försöket uppfyller de grundläggande kraven för syftet att genomföra försöket.

14 kap. 1 §

Paragrafen är delvis ny och berör immuniseringar under djurförsök. Första stycket i paragrafen utgör nuvarande 1 § och anger att det inte är tillåtet med olje- eller gelbaserad adjuvans i blodbanan eller bukhålan.

Andra stycket anger att förbudet i första stycket inte gäller för mus eller råtta om de injiceras i bukhålan och stycket är nytt. Idag pågår forskning för att utveckla bättre och mindre smärtsamma metoder för bland annat immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans. Syftet med andra stycket är att denna typ av metod ska vara tillåten när den framtida utvecklingen resulterat i bättre och mindre smärtsamma metoder.

14 kap. 2 §

Paragrafen är omarbetad och anger nu endast det krav om immuniseringar som den etiska nämnden tidigare inte fått göra undantag från. Kravet på att begära undantag är borttaget och de metoder som tidigare kunde undantas är tillåtna så länge försöket uppfyller syftet.

14 kap. 3 §

Paragrafen är en omarbetad version av gällande 11 § och anger nu endast det krav på injektionsvägar som den etiska nämnden tidigare inte fick göra undantag från. Kravet på att begära undantag är borttaget och de metoder som tidigare kunde undantas är tillåtna så länge försöket uppfyller syftet.

14 kap. 4 §

Paragrafen är omformulerad och utgör tidigare 6 § 1 st. Regleringen i 2 st. kring när och hur höggradigt irriterande adjuvans fick användas är borttagen. Hänvisningen till metoden FCA är också borttagen.

Tidigare 14 kap. 1-4,7, 11-15, 21,23-24 §§

Dessa paragrafer har strukits och ingår i ovan redovisade paragrafer, med undantag för att de metoder som det tidigare var möjligt att söka undantag för nu är tillåtna om de grundläggande kraven för försök uppfylls.

15 kap. Anläggningar

Kapitel 15 berör anläggningar och utgör nuvarande kapitel 16. Vi har bedömt det mer logiskt att lägga anläggningens grundläggande krav före kraven gällande hållande. Kapitel 15 innehåller endast redaktionella ändringar.

15 kap. 1-3 §

Vi föreslår vi ett förtydligande av 15 kap. 2 § för att hela anläggningen inklusive all utrustning som ska användas ska vara säker vid operativt bruk då kommissionen begärt ett förtydligande i piloten kring detta, se redovisning ovan.

Förtydligandet i kombination med de regleringar som redan finns idag (numrering 15 kap. 1 och 3 §§, och 15 kap. 9-10 §§) anser vi därmed fyller behovet av förtydligande. Möjligheten att kontrollera även extrautrustningens säkerhet vid besiktning och kontroll kan genomföras och Jordbruksverket kommer uppdatera besiktningsdokumentet med detta som en kontrollpunkt.

Tidigare allmänt råd till 15 kap. 17 §

Rådet om att särskilt utrymme för foderberedning borde finnas har strukits. Vi har bedömt att rådet inte behövs då 16 kap. 20 § anger i andra stycket första mening att ”Fodret ska hålla god hygienisk kvalitet. Vid val av råvaror, tillverkning, beredning och presentation av fodret ska risken för kemisk, fysisk och mikrobiologisk förorening minimeras”.

Kap. 16

Kapitel 16 utgör i grunden nuvarande kap. 15. Kapitlet har omarbetats för att utgöra ett portalkapitel med huvudregler som gäller för alla försöksdjur som hålls på försöksdjursanläggningar. De efterföljande arts specifika kap. 17-26 har förkortats och anger endast avvikande krav från kap. 16.

16 kap. 3 §

Paragrafen hanterar att det på anläggningen ska finnas en skriftlig arbetsinstruktion för skötsel av djuren och att personalen följer denna samt att tillsyn av djuren sker. Paragrafens första stycke utgör nuvarande 15 kap. 3 § och andra stycket utgör nuvarande 15 kap. 10 §. Vi har bedömt att det är föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel som behöver vara den som ser till att dessa arbetsuppgifter genomförs och att det är bättre att samla arbetsområdet för denna föreståndare i en paragraf.

16 kap. 4 §

Paragrafen avser arbetsområdet för föreståndaren som ansvarar för information och är omarbetad från nuvarande 15 kap. 4§. I nuvarande formulering anges att "relevant" information ska finnas tillgänglig för personal. Vi har bedömt att ett förtydligande om vilken information som anses som relevant ska framgå av paragrafen. Paragrafen ställer nu upp de tre krav på information som minst måste finnas på anläggningen. Första punkten gäller berikningsplanen och ska tas fram av verksamhetens veterinär eller expert. Andra och tredje punkten gäller tillsyn av djuren och information gällande 3R. Det ligger inom djurskyddsorganets arbetsområde att punkterna 2-3 uppfylls och journalförs. Djurskyddsorganets arbetsområde framgår av kapitel 5.

16 kap. 5 §

Paragrafen baseras på den nuvarande 4 kap. 7 och 8 §§ med ett förtydligande om att det är verksamhetens förebyggande djursjukvård som planen och rutinerna ska hantera. Det är därmed inte en generell beskrivning av försöksdjursanläggningars förebyggande djursjukvård som avses. Vi bedömer att detta endast är en redaktionell ändring utan egentlig påverkan på veterinärens arbete.

16 kap 6 §

Paragrafen baseras på nuvarande 4 kap. 7 § och har förtydligats. Förebyggande djurhälsovård har strukits eftersom detta täcks inom 5 §. Vi bedömer att detta endast är en redaktionell ändring utan egentlig påverkan på veterinärens arbete.

16 kap. 8 §

Paragrafen har ändrats i sin lydelse av tredje punkten och är ett förtydligande. Den nuvarande lydelsen anger att djur får hållas på anläggningar som inte i är godkända försöksdjursanläggningar om djuren hålls i en bruksbesättning eller i en liknande anläggning vars huvudsyfte inte är att hålla djur för försöksdjursanvändning. Ordet liknande anläggning har resulterat i att bestämmelsen ansetts otydlig eftersom en anläggning uppfattats som en fysisk byggnad. En anläggning kan i flera fall vara andra hållandesätt som normalt inte tolkas som byggnader, exempelvis dammar, voljärer och uppvisningsrum. Vi har därför bedömt att ett förtydligande av att vad som avses med liknande anläggning är lämpligt. Det blir tydligare om det framgår att syftet med hållandet sker enligt vad som är huvudsyftet med hållandet.

16 kap 10 §

Paragrafen avser den regionala djurförsöksetiska nämndens möjlighet att göra undantag till bestämmelserna i 15-26 kap. Paragrafen utgör nuvarande 15 kap. 7 § och har inte ändrats i sak

utan endast omarbetats till att räkna upp de förutsättningar som krävs för att nämnden ska kunna besluta om ett undantag. Förutsättningarna anges punktform där första punkten är tidigare 15 kap. 7 § andra stycket

Andra punkten har omformulerats till tidpunkten ”under försök”. Under försök har förtydligats i andra stycket i paragrafen och är den tidpunkt mellan start och slut som ska anges i ansökan. Det är också den tidsperiod där den etiska nämnden kan besluta om undantag. Den nuvarande lydelsen ”direkt före, under eller omedelbart efter” har ansetts otydlig. Om ett försök kräver att djur exempelvis flyttas, får ändrade hållanderutiner eller utsätts för förberedande aktiviteter inför en åtgärd så är dessa händelser en följd av försöket och ska hanteras som en del av försöket. Händelser som ligger utanför tidpunkten för försök är ordinärt hållande och hanteras vid godkännande av försöksdjursanläggning.

Tredje punkten i paragrafen är oförändrad mot nuvarande tredje punkt.

16 kap. 11 §

Paragrafen berör veterinärens bedömning av ett djurs hälsotillstånd i förhållande till hur ett djur ska hållas enligt föreskriften. Paragrafen har omformulerats. I den nuvarande lydelsen anges som grund för att veterinären ska göra sin bedömning är en oförutsedd sjukdom eller skada. Skillnaden mot dagens lydelse är att en veterinär, oavsett grund, kan göra en medicinsk bedömning att ett djur ska hållas på ett annorlunda sätt än vad föreskriften säger. Vi har bedömt att det inte är någon risk för djurs välmående att djuren hålls på ett annorlunda sätt gentemot föreskriften om en veterinär bedömt det så. Paragrafen utgår därmed från kravet på en medicinsk bedömning och gäller för alla försöksdjur.

16 kap. 12 §

Paragrafen är nuvarande 15 kap. 9 § och hanterar möjligheten att hålla djur annorlunda än kraven som anges i 16-26 kap i de fall det avser lantbruks- eller vattenbruksbesättningsdjur. Denna paragraf avser just de regler för hållande inuti anläggningen, dvs. att syftet med försöket kan vara att just undersöka ett djur i en produktionsmiljö och att reglerna för skötsel och hållande för produktionsdjur då måste följas för att syftet med försöket ska uppnås. Paragrafen har förtydligats med en ändring från att djur ska hållas enligt bestämmelser för samma djurslag till att hållas enligt samma bestämmelser för arten och är ingen ändring i sak.

Allmänt råd till 16 kap. 13 §

Ett nytt allmänt råd har förts in till 13 §. Rådet ska underlätta tillsynen. Problem har uppkommit på grund av svårigheten att bedöma om tillsyn ansetts viktigare än att djur ska störas eller hanteras så lite som möjligt. Vi bedömer att det nya rådet är ett förtydligande av att när personal tillfälligt lyfter ut eller flyttar på berikningen i buren för att utöva tillsyn så är det inte att störa eller hantera djuret onödigt mycket och riskerar inte djurens välmående.

16 kap. 15 §

Paragrafen gäller gruppållning och anger förutsättningar för undantag till gruppållning. Att djur som inte är naturligt solitära ska hållas i grupp är en huvudregel. Under vissa förutsättningar kan det ändå vara motiverat att hålla djur ensamma. Detta är situationer då djurets välmående blir sämre om det hålls kvar i grupp.

Om ett djur inte kan hållas i grupp och inte är ett naturligt solitärt djur, så krävs det idag ett undantag från huvudregeln om gruppållning.

Dessa undantag söks hos den regionala djurförsöksetiska nämnden om de gäller ensamhållande av ett icke-solitärt djur under ett försök. Behovet av ensamhållning av djur under försök ska då stå i relation till vad syftet med försöket är. Om det gäller ordinärt

hållande, dvs. hållande innan eller efter ett försök eller om det rör sig om hållande för avel, så hanteras dessa undantag genom en dispensansökan till Jordbruksverket. Djur får idag hållas ensamma trots vad som anges i huvudregeln ifall en veterinär gjort denna bedömning. Paragrafens förutsättningar påverkar inte denna möjlighet för veterinären, men det blir däremot inte obligatorisk att veterinären gör en medicinsk bedömning för att djur ska få hållas ensamma om någon av de andra förutsättningarna i paragrafen uppfylls.

Paragrafen har utökats med förutsättningar då undantag eller dispens inte behöver sökas. Första förutsättningen avser att djur som är naturligt solitära inte ska behöva hållas i grupp. Detta avser endast de arter som är erkända som solitära och täcker inte in ett enskilt djur som exempelvis visar aggressivitet.

Andra förutsättningen avser situationer då ett djur som hålls i grupp till följd av en oförsedd händelse blir ensamt. Det är i dessa fall inte djuret som blir ensamt som råkat ut för en oförsedd händelse utan det är dess partner eller grupp som påverkats. Paragrafen anger att ensamhållning endast är tillåten om det inte finns möjlighet att sätta djuret i en annan grupp eller med en annan partner.

Tredje förutsättningen gäller avel. Idag finns två typer av avel – avel som klassas som försök, exempelvis avel som innebär skapande av en stam med genetiskt modifierad fenotyp eller upprätthållande av en stam med skadlig fenotyp. För dessa typer av avel ska en djurförsöksetisk prövning göras och eventuell ensamhållning hanteras i projektgodkännande. Den andra typen av avel är den som inte klassas som försök dvs. upprätthållande av en stam utan skadlig fenotyp eller en modifierad stam som har stabiliserats och där djuret inte upplever smärta i likhet med eller mer än ett nålstick. Även djur som inte är genetiskt modifierade och som ingår i avel utan en högre grad av smärta än vad som anses naturligt för arten räknas in i denna kategori av avel.

Förutsättningen i punkt tre hanterar den del av ensamhållning under avel som sker utanför ett försök. Ensamhållning under avel förslås som förutsättning för undantag till huvudregeln när ett handjur tas från en hona och inget nytt kompatibelt hondjur finns att placera handjuret med. Djuret blir då ensamt till följd av inkompatibilitet. Djuret får då hållas ensamt under en tidsbegränsad period till dess att ett kompatibelt hondjur identifieras. Förutsättningarna under punkt tre berör de dispenser som tidigare ansökts hos Jordbruksverket.

Förutsättning i punkt fyra berör introduktion av djur. Med introduktion avses även återintroduktion. Djur kan behöva att exempelvis stegvis introduceras för varandra där två ensamma djur hålls bredvid varandra men med ett fysiskt hinder som skiljer dem åt. Succesivt och i takt med att djuren accepterar varandra minskas hindren för att till slut tas bort helt.

Den femte förutsättningen avser exempelvis en misslyckad introduktion där ett djur lidit skada och behöver separeras för återhämtning och sedan återplaceras eller till dess att kompatibelt djur blir tillgängligt.

Paragrafen påverkar de efterföljande kapitlen 17-26 genom att referens till att djur ska hållas i grupp eller par stryks och endast undantag till att hålla i par eller grupp anges om detta är tillåtet.

Allmänna råd till 16 kap. 15 §

De allmänna råden utgör samma råd som till nuvarande 15 kap. 13 § som anger huvudregeln att djur ska hållas i grupp, men råden presenteras nu i punktform. De allmänna råden har ändrats genom att meningen ”djur bör dock inte regelmässigt hållas individuellt med hänvisning till dessa råd” strukits. Förutsättningarna i 15 § är för korta perioder och endast

möjliga att använda om kraven uppfylls. Meningen gör därför texten i rådet ottydligt och stryks för att öka tydligheten.

16 kap. 18 §

Paragrafen hänvisar anpassningen av de utrymmen där djur hålls och utgör nuvarande 15 kap 17 § 1 st. I grunden ska utrymmet vara tillräckligt komplext för att djurens ska kunna utföra ett brett spektrum av naturliga beteenden. Paragrafen har inte ändrats i sin lydelse gentemot nu gällande regel, men de berikningsparagrafer som i nuvarande bestämmelser upprepas i varje kapitel 17-26 har strukits (förutom 22 kap. för primater). Detta innebär att paragrafen nu utgör en huvudregel för alla arter av försöksdjur.

16 kap. 19 §

Paragrafen hänvisar till berikningen av de utrymmen där djur hålls och utgör nuvarande 15 kap 17 § 2 st. Paragrafen har inte ändrats i sin lydelse gentemot nu gällande regler, men de berikningsparagrafer som i nuvarande bestämmelser upprepas i varje kapitel 17-26 har strukits (förutom 22 kap. för primater). Ändringen innebär att paragrafen nu utgör en huvudregel för alla arter av försöksdjur och vi bedömer det som tydligare att huvudregler används än att regler repeteras i varje efterföljande artspecifikt kapitel.

Allmänna råd till 18 och 19 §§

Det allmänna rådet till 17 § har omredigerats till punktform och är nu ett allmänt råd till 18 och 19 §§. Inga ändringar utöver att anpassa rådet till att 17 § i förslaget utgör 2 paragrafer har genomförts. Eftersom berikningsparagraferna i efterföljande kapitel 17 – 27 har strukits har även de allmänna råden till dessa strukits.

Berikningsplan

En ny rubrik har införts mellan 19 och 20 §§. Benämningen av den plan som ska tas fram enligt 20 § är ny. Tidigare benämndes den endast som ”plan”. Vi har bedömt att det är tydligare om planen erhåller ett namn. Rubriken berikningsplan medför ingen ändring i sak.

16 kap. 20 §

Paragraf 20 gäller den berikningsplan som försöksdjursveterinär eller i tillämpliga fall verksamhetens expert och etolog ska ta fram för berikningen av djurens miljö. Paragrafen motsvarar i stort nuvarande 15 kap. 18 §, med tillägget att planen ska vara skriftlig och regelbundet uppdateras.

Berikning utgör en fundamental funktion för djurens möjlighet att kontrollera sin miljö, utöva sina naturliga beteenden samt minska stress och ohälsa. Det är vetenskapligt bevisat att bra berikning påverkar djurens välmående positivt.

Att berikningen är anpassad mot den art som hålls är av vikt och ställer krav på den som ska berika djurens miljö. I de nuvarande reglerna anges i de efterföljande kapitlen 17-26 att det ska finnas tillräcklig berikning för varje art som hanteras i kapitlet och det finns allmänna råd som exemplifierar berikning för aktuell art. Vi har gjort bedömningen att den person som ska ta fram en plan för att berika djurens miljö är väl förankrad i den kunskap som krävs för just de arter som hålls på anläggningen och att råden därför inte fyller en funktion i en föreskrift. Råden är mer lämpade som exemplifieringar i en kontrollvägledning.

Eftersom paragraferna och de allmänna råden i de efterföljande kapitlen stryks och 16 kap. 18 -19 §§ därmed blivit huvudregler för berikning så har betydelsen av denna paragraf blivit viktigare, trots att dess lydelse inte ändrats.

Vi bedömer att detta inte kommer påverka djurens hållande negativt trots att upprepningen av reglerna i de efterföljande artspecifika kapitlen stryks, eftersom huvudregeln att berikningen ska anpassas till arten förblir oförändrad. Berikningsplanen medför en viss ökad administrativ börda eftersom den förtydligats med krav på att den ska vara skriftlig och uppdateras gentemot redan grundläggande krav i nuvarande föreskrift.

16 kap. 21 §

En ny rubrik har införts för att öka läsbarheten och skilja 20 § från avsnittet gällande berikningsplaner. Ändringen medför ingen ändring i sak.

16 kap. 23 §

Paragrafen är ny i 16 kapitlet, men har tidigare funnits i olika form i respektive kapitel 17-26. Paragrafen behandlar uppfödning och är anpassad för att kunna tillämpas på alla försöksdjur oavsett art och är anpassad för att det unga djurets välmående ska hållas centralt. Det är det unga djurets behov som ska vara avgörande och inte om det är djurets biologiska mor som sköter omvårdnaden eller ger di eller om det är en ersättare till den biologiska modern.

Paragrafen innehåller två krav, modersmjölk och omvårdnad och det är tillräckliga skäl att ett ungt djur behöver mjölk eller omvårdnad för att djuret ska få stanna med modern eller dennes ersättare. Paragrafen täcker därmed upp de scenarion som kan uppstå naturligt eller genom utvald avel. Paragrafen täcker också in de situationer där det unga djuret inte kan få modersmjölk från en likvärdig ersättare och istället får mjölk från personal och omvårdnad från en ersättare. Paragrafen täcker också in den omvårdnad som ett ungt djur kan behöva innan de separerats från en moder eller ersättare även i de fall ett djur som till följd av sin art inte behöver moderns mjölk.

17 kap. 1 §, 18 kap. 1 §, 19 kap. 1 §, 20 kap. 1 §, 21 kap. 1 §, 22 kap. 1 §, 23 kap. 1 §, 24 kap. 1 §, 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 §

Paragrafen är ny i alla kapitel från 17 – 26 och anger att bestämmelserna gäller utöver huvudreglerna i 16 kap.

17 kap. 2 §

Grupphållning flyttad till 16 kap och undantaget för hamster finns kvar.

17 kap. 3 §

Paragrafen är omformulerad och utgör nuvarande 17 kap. 3 § 1 st.

Tidigare allmänt råd till 3 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

17 kap. 4 §

Paragrafen berör berikning i form av bobyggnadsmaterial. Paragrafen är förtydligad till att bobyggnadsmaterial alltid ska finnas tillgängligt. Nuvarande lydelse ”även utanför fortplantningsperioden” pekar på att det är alltid som avses i paragrafen. Vi bedömer att detta endast är en redaktionell ändring utan egentlig påverkan på verksamheternas hållningssätt.

Tidigare allmänt råd till 5 §

Rådet stryks då de berörde uppfödning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare allmänt råd till 6 §

Rådet stryks då det täcks inom miljö och klimatreglering i 15 kap. 19 §.

18 kap. 2 §

Paragrafen stryks. Täcks inom grupphållning i 16 kap.

Allmänna råd till 18 kap. 6 §

Rådet är omformulerat. Punkt ett utgör allmänt råd till tidigare 9 § och punkt två var det tidigare rådet till 2 §.

Tidigare 18 kap. 6 §

Paragrafen stryks. Täcks inom berikning i 16 kap. 15-16 §§.

Tidigare 18 kap. 9 §

Paragrafen stryks. Täcks inom uppfödning i 16 kap.

19 kap. 7 §

Berikningen har strukits ur paragrafen och paragrafen behandlar endast utrymmeskrav. Berikningen täcks inom berikning i 16 kap.

Tidigare allmänt råd 19 kap. 7 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare 19 kap. 10 §

Paragrafen stryks. Täcks inom uppfödning i 16 kap.

Allmänt råd till 10 §

Nytt råd för att förtydliga måtten i tabellerna. Rådet avser den gradvisa ökning som bör ske i takt med att en kull med kattungar växer. Formuleringen är baserad på direktivet.

Tidigare 20 kap. 2 §

Paragrafen stryks. Täcks inom grupphållning i 16 kap.

Tidigare 20 kap. 5 §

Paragrafen stryks. Täcks inom berikning i 16 kap. 15-16 §§.

Tidigare allmänt råd till 20 kap. 5 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i kap. 16.

Tidigare 20 kap. 7 §

Paragrafen stryks. Täcks inom uppfödning i 16 kap.

Tidigare 21 kap. 2 §

Paragrafen stryks. Täcks inom grupphållning i 16 kap.

Tidigare 21 kap. 5 §

Paragrafen stryks. Täcks inom berikning i 16 kap. 15-16 §§.

Tidigare allmänt råd 21 kap. 5 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare 21 kap. 7 §

Paragrafen stryks. Täcks inom uppfödning i 16 kap.

Tidigare allmänt råd 1 §

Tidigare allmänt råd till 11 §. Paragraf 11 stryks och rådet flyttas till första paragrafen.

23 kap. 2 §

Paragrafen omformulerad och endast de krav för häst som gäller utöver huvudregeln i 16 kap. anges.

23 kap. 3 §

Paragrafen är omformulerad gällande artfrände. Täcks inom hållande för arten i 16 kap.

Tidigare 23 kap. 3 §

Paragrafen stryks. Täcks inom berikning i 16 kap. 15-16 §§.

Tidigare 24 kap. 2 §

Paragrafen stryks. Täcks inom gruppållning i 16 kap.

Tidigare allmänt råd till 4 §

Rådet stryks då det låg under rubriken inredning och berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare 24 kap. 6 §

Paragrafen stryks. Täcks inom berikning i 15-16 §§ 16 kap.

Tidigare allmänt råd 24 kap. 6 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare 25 kap. 2 §

Paragrafen stryks. Täcks inom gruppållning i 16 kap.

Tidigare allmänt råd till 3 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Allmänt råd till 3 §

Rådet är omformulerat och anpassat för att bättre beskriva de olika arternas behov som hanteras i detta kapitel. Vi har bedömt att det är bättre att anpassa rådet mot olikheterna mellan arterna än att endast ange enstaka specifika arter. Tidigare sista stycke i paragrafen har flyttats till 4 § då det berör temperatur- och ljusförsörjning.

25 kap. 4 §

Paragrafen är omformulerad för att förtydliga de parametrar som är viktiga vid hållning av djuren. Miljöparametrarna för groddjur och kräldjur är utpekade i direktivet.

Tidigare allmänt råd 5 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

Tidigare 26 kap. 3 §

Volymbestämmelse för zebrafisk. Denna volymbestämmelse har plockats bort som paragraf och har inte heller införts i tabellform. Skälet för att ta bort bestämmelsen är dels en dom där Jordbruksverkets vetenskapliga bevisning för måttbestämmelsen underkändes och dels en rapport som genomförts av Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW). Rapporten är ett resultat av en granskning som genomförts efter att domstolen underkänt Jordbruksverkets grunder för volymbestämmelsen. Rapporten visar att det inte finns en vetenskaplig grund för det nuvarande kravet om 11 liter för zebrafisk. Rapporten framhåller att fiskdensiteten och

flytt av fisk mellan olika akvarier som viktiga variabler när det gäller ett bra hållande för zebrafisk. Enligt rapporten är en densitet om 3-5 fiskar per liter vatten den mest förekommande rekommendationen. Vi har därför valt att stryka volymbestämmelsen för zebrafisk och anger att fisk ska hållas anpassat efter artens behov. Zebrafisk omnämns därmed inte specifikt i L150.

26 kap. 8 §

Paragrafen berör övergången från levande till fabriksstillverkat foder. I nuvarande bestämmelse framgick inte att endast yngel särskilt skulle övervakas när övergång av foder genomförs. Detta framgår nu av paragrafen.

Tidigare allmänt råd till 8 §

Rådet stryks då det berörde berikning som nu utgör huvudregel i 16 kap.

27 kap. 1 §

Paragrafen har ändrats och anger nu endast de paragrafer i föreskriften som Jordbruksverket kan ge undantag från. Tidigare angavs att Jordbruksverket kunde göra undantag från hela föreskriftens bestämmelser om det fanns särskilda skäl. I realiteten har inte undantag kunnat genomföras för hela föreskriften eftersom Jordbruksverket endast har befogenhet att göra undantag från de regler som går längre än direktivet eller svensk rätt och som samtidigt inte påverkar djuren negativt. Regler som rör försök är den regionala djurförsöksetiska nämndens arbetsområde. Jordbruksverket kan därför inte göra undantag mot bestämmelser som den etiska nämnden hanterar när en etisk bedömning genomförs, detta kan endast nämnden göra i sina beslut. Den nya formuleringen innebär att det tydligare framgår vilka regler som Jordbruksverket kan göra undantag från.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

1 kap. 8 §

Definitionerna är ett förtydligande av föreskriften. Vi har i de definitioner som inte är specifika för L150 använt oss av samma ordalydelser som i andra föreskrifter inom området. Vi bedömer att detta ökar tydligheten med föreskriften och har inte identifierat andra alternativ som varit lika bra eller bättre.

2 kap. 7 §

De alternativa lösningar vi identifierat är att dels låta hänvisningen till blankett vara kvar och dels att inte skriva ut den information en ansökan ska innehålla. Vi bedömer att hänvisningen till blankett inte gör paragrafen tydligare eller bättre anpassad för framtida e-utveckling. Alternativet till att inte ange den information som ansökan ska innehålla skulle innebära att föreskriften skulle föreskriva olika detaljeringsgrad för ansökan om verksamhetstillstånd och ansökan för djurförsöksetisk prövning. Att låta det nuvarande formatet vara kvar bedöms därför inte som ett möjligt alternativ.

2 kap. 9 §

Den alternativa lösningen som vi identifierat är att låta sökande skicka in en ny ansökan enligt nu gällande bestämmelse. Vi bedömer att en anmälan uppfyller direktivets krav och att förändringar som kräver ett nytt beslut ändå kan genomföras genom den föreslagna lösningen. Förändringen medför också en minskad administrativ börda och kostnad för företagen. För Jordbruksverket innebär det en minskad administrativ börda.

2 kap. 11 §

Den enda alternativa lösningen vi identifierat är dagens formulering med hänvisning till endast blankett istället för den föreslagna lösningen. Den föreslagna lösningen anger vad ansökan ska innehålla och vi bedömer det tydligare och i linje med hur övriga paragrafer gällande ansökningar hanteras.

2 kap. 12 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att låta den nuvarande regleringen kvarstå. Vi har bedömt att förändringen innebär en lättnad för företagen och har inte identifierat några utökade risker med lättnaden eftersom möjligheten för Jordbruksverket att vid behov begära en snabbare byggstart fortfarande är kvar.

2 kap. 14 §

Det enda alternativ som identifierats är att ha kvar underskriften och granskningskravet i föreskriften. Eftersom underskriften lett till svårigheter i att se vem som är ansvarig för försöket och även lett till att ansökningsförfarandet försvårats så har vi bedömt att ändringen bör genomföras. Eftersom granskningen kvarstår i e-tjänsten blir den administrativa bördan inte så mycket mindre i ett första skede, men när e-tjänsten erbjuder möjligheten för verksamheterna att själva utse granskare och även välja om granskning ska genomföras på alla ansökningar eller inte så blir den administrativa bördan mycket lägre.

2 kap. 15 §

Förändringen baseras på feedback från EUs pilot och vi har inte funnit några andra alternativ till att genomföra förändringen.

2 kap. 21 §

Den alternativa lösningen som vi identifierat är att ha kvar nu gällande bestämmelser. Vi har bedömt att det är bättre och tydligare om paragrafen delas.

2 kap. 22

Paragrafen behandlar undantag till verksamhetstillstånd och djurförsöksetisk prövning. Vi har inte identifierat några bättre alternativ än att dela gällande 2 kap. 19 § till två paragrafer. Genom uppdelningen i två paragrafer förtydligas de djurförsök som inte kräver verksamhetstillstånd eller djurförsöksetisk prövning. För verksamheter som bedriver dessa typer av djurförsök innebär förtydligandet en minskad administrativ börda.

2 kap. 24 §

Vi har inte identifierat ett tydligare alternativ än det som föreslagits. Alternativet till att ändringen inte genomförs är att det förblir otydligt och svårare att bedriva denna typ av verksamhet och detta kan indirekt leda till värre konsekvenser för djur och personal vid eventuella sjukdomsutbrott.

3 kap. 4 §

Det alternativ som vi identifierat innebär att vi inte informerar tillståndshavaren om de förutsättningar som krävs vid inlämnandet av en djurförsöksetisk ansökan. Vi bedömer att det blir enklare att fördela arbetet inom den egna verksamheten om tillståndshavaren får en överblick i tredje kapitlet.

3 kap. 5 §

Paragrafen är inte ny, utan endast flyttad från kapitel fem. Djurskyddsorganet har i förslaget fått utökade befogenheter att göra ändringar till det djurförsöksetiska beslutet. Alternativet till

att flytta paragrafen från kapitel 5 vore att låta den vara kvar under djurskyddsorganets arbetsuppgifter, men vi har bedömt att alla paragrafer som ökar tydligheten för tillståndshavaren ökar läsbarheten.

3 kap. 7 §

Paragrafen är ny. Tillståndshavarens ansvar anges endast med hänvisning till lag i nuvarande föreskrift. Vi har därför bedömt att det är tydligare om ansvaret tydligare anges och har inte identifierat en alternativ lösning.

3 kap. 8 §

Paragrafen är omarbetad från nuvarande 16 kap. 6 och 7 §§. Det enda alternativ för identifierat är att låta paragrafen ligga kvar i 16 kap. och låta tillståndshavarens ansvar vara uttryckt endast i lag. Vi har bedömt att det ökar läsbarheten om vi istället lyfter fram och flyttar ansvaret till det gemensamma kapitlet för tillståndshavarens ansvar.

3 kap. 9 §

Alternativet till den föreslagna ändringen är att ha kvar dagens formulering och endast ange arbetsuppgifterna för föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel. Eftersom detta orsakat otydligheter om tillståndshavarens respektive föreståndarens ansvarsfördelning har vi bedömt att det är tydligare om ansvaret kommer till uttryck i föreskriften.

4 kap. 3 §

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi bedömer inte att det finns några alternativa lösningar som inte skulle medföra otydlighet eller innebära risk för en svårare planering och bedömning av djurförsök.

5 kap. 2 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att inte reglera hur ändringar genomförs eller vilka kompetenser som ska ingå i ett beslut. När riksdagen beslutade om att ändringar som inte påverkade djuren negativt skulle genomföras angav de att det var Jordbruksverkets arbetsuppgift. Vi har därför inte identifierat några alternativ till att genomföra ändringen än att göra det i föreskriftsform.

5 kap. 6 §

Alternativet till förslaget är att inte ange de bedömningspunkter som djurskyddsorganet inte får ändra. Vi bedömer att detta leder till otydlighet och kan innebära att djurskyddsorganets arbete blir svårare. Detta skulle leda till en ökad tidsåtgång.

5 kap. 7 §

Alternativet till ändringen hade varit att reglera att fler parter ska få en kopia på beslutet. Vi har bedömt att beslutet fortfarande kan fås ut av alla som kan vara intresserade av ändringen genom att den djurförsöksetiska nämnden och länsstyrelsen erhåller beslutet.

6 kap. 3 §

Den alternativa lösningen vi identifierat är att inte införa ett förtydligande. Syftet med förtydligandet är att ge föreståndaren för personalens utbildning och kompetens bra stöd för hur personal kan uppnå kompetenskraven. Paragrafen ökar flexibiliteten i hur tillräcklig kompetens kan uppnås och vi bedömer att det är en försämring för verksamheterna om ändringen inte genomförs.

6 kap. 7 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att behålla dagens höga krav för alla föreståndarrollerna. Detta skulle innebära att vi går längre i kraven på kompetens än vad direktivet ställer för de olika arbetsområdena. Det allmänna rådet i 13 § hänvisar till arbetsdokumentet som kommissionen gemensamt med försöksdjursverksamheter tagit fram och anger kompetenskraven. Vi bedömer att dessa krav uppfyller verksamheternas krav på kompetens och att inte genomföra ändringen skulle leda till svårigheter med en mindre rekryteringsbas för företagen och att Sverige tillämpar längre gående kompetenskrav än vad direktivet kräver.

6 kap. 11 §

Det finns så vitt vi kan se inte några alternativa lösningar till förslaget. Tillgängligheten på masterutbildningar och handledare för att genomföra masterprojektet ser inte ut att öka. Det höga utbildningskravet är också högre än det krav som direktivet kräver eftersom etologen likställs med expert i direktivet.

6 kap. 13 §

Alternativet till förslaget skulle vara att inte genomföra förändringen. Detta skulle innebära dels att paragrafen för den som avlivar djur skulle vara kvar och att direktivets utbildningskrav skulle bli svåra att tillämpa. Vi bedömer dock att den föreslagna lösningen innebär fördelar genom att det blir tydligare för både personal och verksamheter om ändringen genomförs.

7 kap. 12 §

Den alternativa lösning vi identifierat är att ha kvar nuvarande lösning och att föreståndare, försöksdjursveterinär eller expert också får kopia på protokollet. Vi bedömer att dessa personer ändå kan erhålla en kopia från tillståndshavaren.

7 kap. 17 §

De alternativa lösningar vi identifierat är att ha kvar nuvarande krav på undantag. Vi bedömer att den djurförsöksetiska ansökan samt den djurförsöksetiska prövningen kan hantera kraven inom den vanliga processen utan att försöksledaren måste ansöka om specifika undantag.

7 kap. 26 §

Vi har inte identifierat någon alternativ lösning till förslaget.

7 kap. 27 §

Den alternativa lösning vi identifierat är att ha kvar nuvarande lösning och att försöksdjursveterinären eller expert och i tillämpliga fall etologen också får kopia på protokollet. Vi bedömer att dessa personer ändå kan erhålla en kopia från tillståndshavaren.

7 kap. 28 §

Vi har inte identifierat någon alternativ lösning till förslaget.

8 kap. 1 §

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi har bedömt att eftersom föreståndarrollen är ny så finns det inte några alternativa lösningar som inte skulle leda till otydlighet.

8 kap. 2 §

Paragrafen är främst ett förtydligande. Vi har bedömt att eftersom föreståndaren för information är en ny roll och denna paragraf indirekt förtydligar rollen bedömer vi att paragrafen gör arbetsområdet tydligt.

11 kap. 3 §

Ändringen är ett förtydligande och vi har inte identifierat något annat alternativ.

11 kap. 5 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att låta nuvarande reglering kvarstå. Eftersom möjligheten för den regionala djurförsöksetiska nämnden att begära att extra tillsyn av veterinär ska ske när de anser att detta behövs, så bedömer vi att ytterligare krav inte behövs.

11 kap. 11

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi har inte identifierat några alternativa lösningar.

11 kap. 14 §

Paragrafen är ett förtydligande. Vi bedömer att denna ändring inte kommer medföra en ökad komplexitet i föreskriften och har inte identifierat några bättre alternativ.

11 kap. 15 §

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi har inte identifierat några alternativa lösningar.

11 kap. 16 §

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi har inte identifierat några alternativa lösningar.

13 kap. 1 §

Paragrafen är en omarbetning av nuvarande paragraferna 1-3 §§ och beskriver när statistik ska lämnas in. Den alternativa lösningen till förslaget är att ha kvar nuvarande reglering. Vi bedömer det som tydligare med den föreslagna lösningen.

13 kap. 2 §

Paragrafen är en omarbetning av nuvarande 13 kap. 2 § och hanterar försök som löper över olika kalenderår. Den alternativa lösningen är att ha kvar nuvarande reglering. Vi bedömer det som tydligare med en mer beskrivande text som finns i den föreslagna lösningen.

13 kap. 3 §

Paragrafen är ett stöd till vilken statistik som ska lämnas in och följer formuleringen i statistikformuläret. Statistiken upplevs av verksamheterna som en administrativ börda och otydligheten med gällande formulering leder till ökat arbete. Vi bedömer därför det tydligare om föreskriften och statistikformuläret liknar varandra. Vi har inte identifierat bättre alternativ för att öka tydligheten.

14 kap. 1 §

Vi har inte identifierat några alternativa lösningar. Vi bedömer att förändringen inte heller ökar risken för lidande hos djuren då försökets grundkrav fortfarande finns kvar.

14 kap. 2 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att låta gällande reglering kvarstå. Vi bedömer att behovet för bedömningen av åtgärden inom försöket täcks inom den djurförsöksetiska prövningen. Vi anser därför att målet med att begära undantag ändå uppfylls eftersom lidandet och syftet alltid vägs mot varandra.

14 kap. 3 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att låta gällande reglering kvarstå. Vi bedömer att behovet för bedömningen av åtgärden inom försöket täcks inom den djurförsöksetiska

prövningen. Vi anser därför att målet med att begära undantag ändå uppfylls eftersom försöket och syftet alltid vägs mot varandra.

14 kap. 4 §

Vi har inte identifierat ett alternativ som varit tydligare än förslaget. Att behålla nuvarande hänvisning till en vetenskaplig metod bedömer vi heller inte öka tydligheten av paragrafen.

16 kap. 3 §

Paragrafen är endast ett förtydligande av att det är föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel som ska utföra arbetsuppgiften istället för den generella föreståndaren som anges idag.

16 kap. 4 §

Vi bedömer att den föreståndare som är mest lämplig för arbetsuppgiften är den som ansvarar för information. Arbetsuppgifterna är inte nya utan tillhörde den tidigare rollen för den generella föreståndaren. Vi har inte identifierat något alternativ till förslaget.

16 kap. 8 §

Paragrafen är endast ett förtydligande och vi har inte identifierat några alternativa lösningar.

16 kap. 10 §

Paragrafen är endast ett förtydligande och vi har inte identifierat några alternativa lösningar.

16 kap. 11 §

Den alternativa lösningen till förslaget är att låta regleringen kvarstå. Vi bedömer att förslaget innebär en ökad djurvälstånd om djuret får hållas på det sätt en veterinär ordinerar, oavsett skälet för den medicinska bedömningen.

16 kap. 12 §

Paragrafen är främst ett förtydligande och vi bedömer inte att det finns några alternativa lösningar.

16 kap. 15 §

Vi bedömer att den föreslagna ändringen inte kommer medföra ett sämre hållande för djuren varken under försök eller i ordinärt hållande. Tidsperioderna för ensamhållning för djur som inte är naturligt solitära ska vara korta enligt de angivna förutsättningarna och resultera i mindre stress och risk för skador hos djuren. För försöksdjursverksamheter med avel som inte är att anse som försök är förslaget en förenkling mot gällande bestämmelser eftersom de fem förutsättningarna kan bli relevanta. För övriga verksamheter och även under försök innebär förslaget en viss förenkling i form av att undantag eller dispenser inte behöver sökas för förutsättningarna 1, 2, 4 och 5.

De alternativa lösningarna till förslaget är att låta nuvarande reglering kvarstå eller mer i detalj reglera flera olika undantag eller krav för undantag. Vi bedömer att de undantag som anges är förekommande och en snabb hantering av situationen är då till förmån för djuren. För kontrollmyndigheten blir det också bättre om kontrollen och kraven för undantag till par eller gruppållning gäller lika för alla verksamheter. Vi har därför inte identifierat bättre eller tydligare alternativ till förslaget.

16 kap. 18 §

Paragrafen har inte ändrat lydelse, men har blivit viktigare genom att upprepningarna i efterföljande kapitel stryks. Vi bedömer att förslaget gör föreskriften tydligare och alternativa förslag har inte identifierats.

16 kap. 19 §

Paragrafen har inte ändrat lydelse, men har blivit viktigare genom att upprepningarna i efterföljande kapitel stryks. Vi bedömer att förslaget gör föreskriften tydligare och alternativa förslag har inte identifierats.

16 kap. 20 §

Kommissionens pilot noterade att kraven för att berikningsplanen skulle ses över och uppdateras kunde förtydligas i föreskriften. Vi har därför inte identifierat några alternativ till förslaget.

16 kap. 23 §

Alternativet till förslaget är att låta nuvarande regleringar stå kvar i respektive kapitel. Vi bedömer att djurens behov uppfylls i den omformulerade paragrafen och har inte funnit ett alternativ som är tydligare nuvarande reglering.

17 kap. 1 §, 18 kap. 1 §, 19 kap. 1 §, 20 kap. 1 §, 21 kap. 1 §, 22 kap. 1 §, 23 kap. 1 §, 24 kap. 1 §, 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 §

Vi har inte identifierat några alternativa lösningar till förslaget.

17 kap. 2 §

Vi har inte funnit några alternativa lösningar till förslaget.

17 kap. 4 §

Vi har inte identifierat några alternativa lösningar till förslaget.

19 kap. 7 §

Vi har inte funnit några alternativa lösningar till förslaget.

23 kap. 2 §

Vi har inte funnit några alternativa lösningar till förslaget.

23 kap. 3 §

Vi har inte funnit några alternativa lösningar utöver att låta den nuvarande regleringen kvarstå.

25 kap. 4 §

Det alternativ vi identifierat är att låta nuvarande reglering kvarstå. Regleringen är otydligt i sin nuvarande form och vi bedömer att den föreslagna lydelsen bättre beskriver kraven för hållande av arten.

Tidigare 26 kap. 3 §

Förändringen innebär att kravet på att zebrafiskar ska hållas i ett utrymme med minst 11 liter vatten stryks. De alternativ som identifierats skulle antingen vara att ange ett mindre utrymme med mindre volym eller att ange densitet. Rapporten från SCAW anger att det inte är volymen som är avgörande utan hantering och gruppstorlek. Det finns inte en gemensam volym inom litteraturen eller forskarvärlden för vad som anses vara bättre eller sämre för arten. Hållande

måste därav baseras på djurets behov utan hänvisning till volym. Det andra alternativet kunde vara att hänvisa till densitet. Även när det gäller densitet finns ingen gemensam uppfattning om värden på densitet som skulle vara bättre eller sämre. Vi har därför inte identifierat ett alternativ som skulle vara mer tydligt och uppfylla kraven på vetenskaplig grund än förslaget.

26 kap. 8 §

Paragrafen är ett förtydligande och vi bedömer att det inte finns några alternativa lösningar.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Alla som arbetar med försöksdjursverksamhet och de regionala djurförsöksetiska nämnderna påverkas av förslaget. De grupper som arbetar med försöksdjursverksamhet i Sverige idag är kommersiella aktörer såsom företag, men även universitet, kontrollmyndigheter och andra statliga verk. Aktörerna påverkas olika av förslaget. Detta beror på de fyra olika verksamhetstyperna (använda, hålla, föda upp eller tillhandahålla försöksdjur).

Tillståndstyp	Använda och hålla försöksdjur	Föda upp försöksdjur	Tillhandahålla försöksdjur
Antal tillstånd	239	78	78
Olika juridiska personer	146	30	30

Typ av anläggning	Förhandsgodkänd	Godkänd
Antal anläggningar	329	492
Olika juridiska personer	58	78

4. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Bemyndiganden finns i 1 a, 26, 29, 32, 40a, 41, 41b, 41c, 42, 47, 50-52, 54a, 55 och 75 §§.

5. Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

1 kap. 8 §

Definitionerna gör föreskriften mer läsbar. Vi bedömer att definitionerna inte leder till ökade kostnader för företagen.

2 kap. 7 §

Paragrafen innebär att bestämmelsen blir mer flexibel inför framtiden. Vi bedömer att ändringen inte innebär en negativ kostnad för företagen eller att den innebär en ökad administrativ börda.

2 kap. 9 §

Paragrafen innebär att kostnaden på 1600 Sek. för att ansöka om ett nytt verksamhetstillstånd minskar till noll i de fall det rör ändringar till någon av föreståndarrollerna, försöksdjurveterinären eller experten som anges i verksamhetstillståndet.

2 kap. 11 §

Vi bedömer att förändringen inte påverkar den administrativa bördan eller kostnaden för företagen.

2 kap. 12 §

Ny-, till- och ombyggnationer till försöksdjursanläggningar är en kostsam investering. Den kan också kräva flertalet andra byggnads- och miljötillstånd. Vi bedömer därför att när en verksamhet kommer att investera i ny-, till- eller ombyggnationer så kan den ökade tidsramen innebära minskade interna kostnader för planering och byggstart.

2 kap. 14 §

Paragrafen innebär ingen nämnvärd administrativ minskning eftersom den är beroende av e-tjänstens funktionalitet. När e-tjänsten uppdateras innebär förändringen i paragrafen betydande administrativa förenklingar och minskade kostnader för företagen.

2 kap. 15 §

Vi bedömer inte att den förändringen medför några ökade kostnader eller ökade administrativa bördor för företagen.

2 kap. 21 §

Vi bedömer inte att den förändringen medför några ökade kostnader eller ökade administrativa bördor för företagen.

2 kap. 24 §

Paragrafen berör verksamheter som idag inte behöver tillstånd eller djurförsöksetisk prövning. Då det varit otydligt vilka typer av utbildningar som ingick i nuvarande 2 kap. 21 § har ansökningar om verksamhetstillstånd och djurförsöksetisk prövning genomförts. Dessa onödiga ansökningar ska nu försvinna. Detta innebär en mindre administrativ börda och minskad kostnad för de företag som idag varit osäkra till följd av den otydliga formuleringen.

3 kap. 4 §

Paragrafen innebär ett förtydligande av arbetsuppgift. Vi bedömer att det inte kommer påverka den administrativa bördan eller öka verksamhetens kostnader eftersom arbetsuppgiften inte är ny. För tillståndshavare kan tydligheten leda till att det blir minskad börda vid delegationer när arbetsuppgifter anges direkt.

3 kap. 5 §

De beräkningar och kostnader som följer av det utökade arbetsområdet redovisas under 5 kap. 2 §.

3 kap. 7 §

Paragrafen ger uttryck för tillståndshavarens ansvarsområde. Eftersom ansvaret tidigare funnits men inte varit uttryckt i föreskriften bedömer vi att det inte är en ökad administrativ börda eller kostnad för företagen.

3 kap. 8 §

Paragrafen ger uttryck för tillståndshavarens ansvarsområde. Eftersom ansvaret tidigare funnits men inte varit uttryckt i föreskriften bedömer vi att det inte är en ökad administrativ börda eller kostnad för företagen.

3 kap. 9 §

Paragrafen ger uttryck för tillståndshavarens ansvarsområde. Eftersom ansvaret tidigare funnits men inte varit uttryckt i föreskriften bedömer vi att det inte är en ökad administrativ börda eller kostnad för företagen.

4 kap. 3 §

Förslaget innebär endast ett förtydligande och vi har bedömt att det inte påverkar ökade kostnader eller administrativa bördor.

5 kap. 2 §

Ändringen innebär att djurskyddsorganet fått utökad befogenhet och en ny arbetsuppgift. Den nya arbetsuppgiften innebär att den djurskyddsorganet kan ändra ett djurförsöksetiskt godkännande så länge ändringen inte riskerar påverka djuren negativt. En ändringansökan som inte påverkar djuren negativt kostar idag 1500 kr plus den tid försöksledaren måste lägga ned på ansökningsförfarandet.

Vid enkla administrativa ändringar som inte riskerar påverka djuren negativt, exempelvis byte av djurhus, blir kostnaden (verksamhetens arbetstidskostnad 450 kr/tim) 1500 kr + 900 kr = 2400 kr.

Villkoren för att djurskyddsorganet ska kunna besluta om att en ändring inte ska påverka djuren negativt är att föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel, en veterinär eller expert, en forskare, en representant för personalen som sköter djuren är med i beslutet och i förekommande fall en etolog. Hur ansökningsförfarandet ska se ut är upp till varje verksamhet att själv besluta.

För beslut av enkel administrativ karaktär, exempelvis byte av djurhus, beräknas kostnaden med alla personer på plats att bli låg. Vi har bedömt att djurskyddsorganets kunskap om verksamheten och dess anläggningar gör att besluten går att fatta enkelt och snabbt. En kostnad för en ändring (0,5 h * 450 kr * 6 personer + (0,5 h * 450 för att skriva beslut)) skulle då bli 1575 kr.

För beslut av mer inbegripande karaktär, exempelvis förbättringar till försöket eller flera ändringar till lokaler i en och samma ansökan, så ökar kostnaden i relation till den ökade tidsåtgången. Kostnaden för en enkel administrativ åtgärd kan också minska i de fall djurskyddsorganet kan hantera flera ansökningar under ett och samma möte.

5 kap. 6 §

Vi har beräknat en kostnad för att ändra ett beslut till 1575 kr. Denna kostnad är baserad på att djurskyddsorganen tydligt kan se de ändringar som de inte kan besluta om. I det fall ändringen inte genomförs kan kostnaden och den administrativa börda som redovisas under 5 kap. 2 § öka.

5 kap. 7 §

Att djurskyddsorganen hanterar ärenden är en ökad administrativ börda som innebär en högre kostnad. Vi bedömer att begränsningen av antalet mottagare av djurskyddsorganets beslut leder till den lägsta nivå av administrativ ökad börda och kostnad som vi kan uppnå till följd av djurskyddsorganets utökade befogenhet.

6 kap. 3 §

Paragrafen ökar flexibiliteten och ger större möjligheter utbilda befintlig personal efter ökade behov. Ändringen öppnar också upp för ett större utbud av kompetent personal på arbetsmarknaden och att hitta rätt kompetens för arbetsuppgiften. Korrekt och tillräcklig kompetens för arbetsuppgiften istället för överkvalificering leder till minskade lönekostnader.

Idag skiljer sig enligt SCBs statistik från 2016 lönekostnaden mellan olika arbetsområden. Exempelvis har djurhälsopersonal en månadslön på 26 300 kr och en djurvårdare en månadslön på 20 000 kr. Mellan en laboratorieveterinär och djurhälsopersonal har laboratorieveterinären en månadslön som är 14400 kr högre. Genom att kunna anställa korrekt personal med korrekt kompetens för arbetsuppgiften kan därmed kostnader minskas med över 20 % beroende på yrkeskategori.

6 kap. 7 §

Paragrafen innebär att den nuvarande kostnaden för föreståndaren förblir oförändrad för föreståndaren för djurens välbefinnande och skötsel. För de två övriga föreståndarrollerna blir kraven mer anpassade till kompetensen som krävs för arbetsuppgiften. Eftersom föreståndaren för information genom förslaget kan vara exempelvis djurhälsopersonal med kunskap om djurskydd och alternativa metoder minskas kunskaps- och lönekostnaden. Enligt lönestatistik.se är skillnaden mellan en månadslön för en forskningschef och en försöksdjurstekniker i Uppsalaområdet 19 400 kr (43 500 kr – 24 100 kr). För skillnaden mellan nuvarande föreståndarroll och föreståndaren för personalens utbildning och kompetens uppskattas skillnaden till ett mindre belopp, men vår bedömning är att kostnaden bör kunna minska med minst 20%.

6 kap. 11 §

Vi bedömer att förändringen kommer leda till en enklare rekrytering för de företag som har behov av att anställa etologer eftersom kravet på en mastersutbildning har strukits.

6 kap. 13 §

Vi bedömer att ändringen medför en minskad administrativ börda och minskade kostnader för företag. Redovisningen av de ekonomiska effekterna redovisas ovan under 6 kap. 2 och 7 §§.

7 kap. 12 §

Vi bedömer att det är minskad administrativ börda och kostnad för de djurförsöksetiska nämnderna. För företagen innebär det en försumbar ökad administrativ börda för att skicka en kopia av protokollet till föreståndaren för information som sedan kan göra handlingen tillgänglig på det sätt verksamheten anser mest effektivt.

7 kap. 17 §

Vi bedömer att det är en administrativ förenkling att sökanden inte längre behöver söka undantag till de strukna bestämmelserna i 14 kap. och att detta minskar belastningen för de regionala djurförsöksetiska nämnderna. Oavsett om ett försök innefattar ett moment som tidigare krävde ett undantag eller inte fortsätter nämnden att göra sin bedömning av försökets syfte balanserat mot djurets lidande.

7 kap. 26 §

Vi bedömer att förändringen innebär minskad administrativ börda främst för den regionala djurförsöksetiska nämnden. För verksamheterna innebär det en minskad administrativ börda och kostnad genom att ändringar av föreståndare inte leder till en ändring av beslutet. Denna typ av ändring är en ändring som idag hanteras av nämnden och kostar 1500 kr plus en arbetskostnad på 450 kr. Om bestämmelsen inte ändras kommer ändringen av föreståndare hanteras av djurskyddsorganet. Kostnaden för en administrativ ändring inklusive

arbetskostnad beräknas till 1575 kr. Om ändringen genomförs kommer kostnaden att bli 0 kr eftersom ändringar till föreståndaren inte framgår av beslutet.

7 kap. 27 §

Vi bedömer att det är minskad administrativ börda och kostnad för de djurförsöksetiska nämnderna. För företagen innebär det en försumbar ökad administrativ börda för att skicka en kopia av protokollet till föreståndaren för information som sedan kan göra handlingen tillgänglig på det sätt verksamheten anser mest effektivt.

7 kap. 28 §

Förslaget leder till en minskad administrativ börda och kostnad för de regionala djurförsöksetiska nämnderna och redovisas ovan under 5 kap. 6 §.

8 kap. 1 §

Vi bedömer att det är en minskning av den administrativa bördan och kostnader för företagen. Den ekonomiska redovisningen av effekterna redovisas ovan under 6 kap. 7 §.

11 kap. 5 §

Vi bedömer att förändringen leder till en minskad kostnad för företagen om veterinären endast behöver utöva tillsyn vid försök när det etiska godkännandet kräver detta.

13 kap. 1 §

Paragrafen är ett förtydligande. Vi bedömer att förtydligandet kommer leda till en lägre administrativ börda.

13 kap. 2 §

Paragrafen är ett förtydligande. Vi bedömer att förtydligandet kommer leda till en lägre administrativ börda.

13 kap. 3 §

Paragrafen är ett förtydligande. Vi bedömer att förtydligandet kommer leda till en lägre administrativ börda.

14 kap. 1 §

Vi bedömer att förslaget innebär en minskad arbetsbörda för försöksledare, nämnd och Jordbruksverket i och med att dispens inte längre behöver sökas. Företagen får också en minskad kostnad till följd av behovet att ansöka specifikt om undantag i den djurförsöksetiska ansökan.

14 kap. 2 §

Vi bedömer att det är en minskad arbetsbörda och kostnad för företagen och den etiska nämnden om undantag inte behöver hanteras.

14 kap. 3 §

Vi bedömer att det är en minskad arbetsbörda och kostnad för företagen och den etiska nämnden om undantag inte behöver hanteras.

16 kap. 3 §

Vi bedömer att de arbetsuppgifter som nu kan genomföras av föreståndaren för information istället för nuvarande föreståndare leder till en lägre kostnad för företagen i form av lägre lönekostnad.

16 kap. 4 §

Vi bedömer att de arbetsuppgifter som nu kan genomföras av föreståndaren för information istället för nuvarande föreståndare leder till en lägre kostnad för företagen i form av lägre lönekostnad.

16 kap. 8 §

Vi bedömer att förslaget inte leder till några ökade administrativa bördor eller kostnader för företagen.

16 kap. 11 §

Vi bedömer att ändringen inte medför en ökad administrativ börda eller kostnad för företagen.

16 kap. 15 §

Vi bedömer att förslaget innebär en minskad administrativ börda och kostnad för alla verksamheter som håller försöksdjur. En vanlig ansökan om ensamhållning för möss i avel innebär idag en kostnad på 1500 kr plus arbetstid. Arbetstiden är varierande, men ett normalt ärende kostar normalt företagen 1800 kr (4 h*450 kr). Den totala kostnaden för ett normalt ärende blir då minst 3300 kr. Eftersom dispenser ges för perioder om max 12 månader och undantag i försök endast för perioden djuret befinner sig i försök, kan kostnaden vara ofta förekommande för ett företag. Ett företag som under en tvåårsperiod ansöker om fyra dispenser och ett undantag får hållande under försök får en minskad kostnad med förslaget på 9000 kr (4 h * 5 * 450 kr).

16 kap. 18 §

Vi bedömer att förslagets läsbarhet minskar den administrativa bördan för verksamheterna eftersom de kan använda huvudregler och endast i undantagsfall behöva hantera hållanderegler annorlunda för olika arter.

16 kap. 20 §

Vi bedömer att för verksamheter som idag inte haft berikningsplaner på ett organiserat sätt kommer få en ökad administrativ börda för att få planerna i ett uppvisningsbart format (skriftligt eller elektroniskt). Vi bedömer en engångskostnad om 900 kr (2 * 450 kr) för att formalisera planerna.

16 kap. 23 §

Vi bedömer inte att paragrafen medför ökade administrativa bördor eller kostnader för företagen.

17 kap. 1 §, 18 kap. 1 §, 19 kap. 1 §, 20 kap. 1 §, 21 kap. 1 §, 22 kap. 1 §, 23 kap. 1 §, 24 kap. 1 §, 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 §

Vi bedömer att förändringen inte medför några ökade administrativa bördor eller kostnader för företagen.

25 kap. 4 §

Vi bedömer att det inte blir en ökad administrativ börda eller kostnad för företagen med förslaget.

Tidigare 26 kap. 3 §

Vi bedömer att förslaget innebär en minskad kostnad över tid för hållande för alla verksamheter som håller zebrafisk. För verksamheter som idag begär dispens från kravet att hålla zebrafisk i 11 liters akvarier innebär förändringen en direkt minskad kostnad och

administrativ börda. En dispensansökan beräknas innebära 6 timmars arbete och gäller för en kortare period. För ett undantag i försök bedöms arbetstiden för att ansöka om alternativt hållande vara 1 timme. För en verksamhet som ansöker om 2 dispenser och 2 undantag i försök under ett år innebär kostnadsminskningen $(12 \text{ h} * 450 \text{ kr}) + (2 * 450 \text{ kr}) = 6\,300 \text{ kr}$.

Nuvarande försöksdjursanläggningar som håller zebrafisk och som har 11 liter eller större akvarium kommer inte direkt att få en minskad kostnad eller minskad administrativ börda. För dessa verksamheter innebär förslaget att i framtiden kan de använda mer anpassade volymer för sina akvarier eller de kan använda andra befintliga förvarningssystem som redan finns inom verksamheten även för zebrafisk.

För verksamheter som idag håller fisk av andra arter än zebrafisk som innebär att de har tillgång till mindre akvarier kan genom förslaget utöka sin verksamhet med zebrafisk utan att behöva köpa in eller bygga om för att anpassa sig mot kravet på 11 liter.

För verksamheter som planerar att bygga nya lokaler eller köpa in ny utrustning blir marknaden större och priserna lägre. Även den faktiska byggnadsytan som kommer behövas kommer också att kunna minska.

26 kap. 8 §

Vi bedömer att förslaget inte kommer innebära någon förändring till administrativa bördor eller verksamheternas kostnader. Förtydligandet innebär en liten förbättring under en mycket kort tid av djurets livscykel och vi bedömer förbättringen som administrativt och kostnadsneutral.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med Sveriges skyldigheter, men innehåller även delar som är nationella bestämmelser.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Eftersom föreskriften är mycket extensiv och innehåller många olika moment och mottagare så är det en svår föreskrift att kommunicera. Framtagandet av föreskriftsförslaget har inneburit flertalet diskussionsmöten och avstämningar mot olika användargrupper. Informationsflödet gällande de bestämmelser från kommissionen och Riksdagen som behöver införas är därmed redan påbörjats. Identifiering av vad som varit problem inom L150 respektive vad som inte kan lösas inom L150 har ökat möjligheten för verksamheter att direkt påbörja lösningar för problem som finns utanför L150. Identifieringen ökar möjligheten för att föreskriften får prioritet. Vi planerar att ta fram ytterligare information och möta olika användare av föreskriften för att säkerställa att föreskriftens möjligheter kan tas tillvara.

B Kommuner och landsting

Markera med x nedan

- Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning i punkt 8.
- Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting.

8. Beskrivning av effekter för kommuner eller landsting

Försöksdjursverksamhet pågår inom vissa delar av landstinget, exempelvis forskning på Karolinska sjukhuset. Försöksdjursverksamhet bedrivs också av kommuner, exempelvis

miljöövervakning via provfiske. Landsting och kommuner påverkas på samma sätt som övriga aktörer på området. Det rör dock en mycket liten del av dessa aktörers totala verksamhet.

C Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett.

Markera med x nedan

- Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.
- Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

9. Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Det finns idag 315 giltiga verksamhetstillstånd fördelat över 28 fysiska och juridiska personer i Sverige. Verksamhetstillstånden är fördelade på att tillhandahålla, använda, föda upp och hålla försöksdjur. Hur många av de giltiga verksamhetstillstånden som fortfarande används är oklart. Detta beror på att verksamhetstillstånden är giltiga i fem år och vissa verksamheter arbetar inte kontinuerligt med djurförsök. De juridiska personerna innehar ofta flera tillstånd, dvs. de har tillstånd för 1 till 4 av de olika verksamhetstyperna. De innehar också ofta flera verksamhetstillstånd av samma typ. Detta är beroende på lokalisering, fördelning av djurhus och tillgång till försöksdjursveterinär.

Verksamheterna inom branschen består främst av forskande verksamheter, men även djursjukhus, utbildningsverksamheter och natur- samt fiskeriverksamhet ingår i branschen.

10. Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Jordbruksverket bedömer inte att det kommer vara en kostnadsökning för de administrativa delarna över tid med de nya föreskrifterna. Däremot kan en kostnadsökning uppstå när verksamheterna väljer att införa de nya föreståndarrollerna och använda djurskyddsorganet för ändringar av den djurförsöksetiska prövningen. Kostnaderna och tidsåtgången är beroende av verksamhetstyp och de val som görs inom verksamheten. Över tid bedömer dock Jordbruksverket att kostnaderna för administration ska minska och inte öka.

11. Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Jordbruksverket bedömer inte att det kommer vara en kostnadsökning över tid med de nya föreskrifterna. De interna kostnaderna kan initialt öka för att införliva nya enklare regler däremot ska detta leda till att de externa kostnaderna ökar. Möjligheten att bättre anpassa verksamhetens utbildningsbehov och kompetenskrav till olika personer kan också initialt öka kostnader för att sedan leda till en effektiviseringsvinst. Den ökade kostnaden för djurförsöksetisk prövning är den ökning som troligtvis kommer få störst genomslag för verksamheternas resultat. Över tid bedömer dock Jordbruksverket att alla kostnader relaterade till krav i föreskriften L150 ska minska och inte öka.

12. Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Jordbruksverket bedömer att föreskriften kommer stärka konkurrensmöjligheterna när det gäller rekrytering av personal inom EU. Om företagen väljer att genomföra de förändringar i verksamheten som föreskriften ger dem möjlighet att göra, kommer företagen vara bättre rustade för förändringar av den interna marknaden än länder som inte införlivat direktivets fördelningsmöjligheter för kompetens.

Övriga ändringar i föreskriften bedöms inte leda till bättre eller sämre konkurrensmöjligheter.

13. Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Försöksdjursverksamheter är komplexa och det har funnits ett behov att förtydliga föreskriften när det gäller styrning och delegation inom verksamheterna. Det här är inte nya krav, men på grund av otydligheter i nuvarande föreskrift har tillståndshavarens ansvarsområde varit svårt att fastställa. Förslaget kan därmed påverka verksamheternas egna interna styrning och delegation om de väljer en tydligare intern struktur.

14. Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Föreskriften behåller alla möjligheter för verksamheter av mindre storlek att fortsätta sin verksamhet på samma sätt som idag. För väldigt små verksamheter kan det dock vara omöjligt att fördela arbetsuppgifter mellan olika roller. Detta leder till att de förenklingar som genomförs för uppdelning av ansvar och arbetsuppgifter inte får samma genomslagskraft för små företag som för stora bolag med mycket personal.

D Effekter för landsbygden

Beskrivning av hur förslaget påverkar landsbygden

Jordbruksverket bedömer att lokaliseringen av ett företag inte förändras av de nya föreskrifterna.

E Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Under processen har flertalet möten och diskussioner genomförts med externa parter. De externa parterna har kommit från försöksdjursverksamheter, djurrättsorganisationer och de regionala djurförsöksetiska nämnderna. Den centrala djurförsöksetiska nämnden, Nationellt center för djurvälstånd (SCAW) och nationella kommittén har också deltagit i diskussioner.

Kontaktperson

Jessica Johansson

036-15 62 24

Enheten för försöksdjur och sällskapsdjur

forsoksdjur@jordbruksverket.se

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:XX) om försöksdjur

Diarienummer, 31-13678/10

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Den 1 januari 2013 träder Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål ikraft. Dessa föreskrifter är en del i genomförandet av detta direktiv.

Dessa föreskrifter kompletterar djurskyddslagen och djurskyddsförordningen.

Det finns idag ett antal föreskrifter om försöksdjur. Dessa är ibland otydliga och har ofta ett svårbegripligt språk. Det kan dessutom vara svårt att veta i vilken av föreskrifterna vissa bestämmelser finns. Genom de föreskrifter som här föreslås kommer regelverket att bli tydligare och mer sammanhållet.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Både på nationell nivå och inom EU har man ansett att det är nödvändigt med bindande bestämmelser om försöksdjur. Därför är det inte möjligt med alternativa lösningar. Om vi väljer att inte reglera detta område innebär det att nämnda direktiv inte genomförs vilket är ett fördragsbrott.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs av föreskrifterna är de som föder upp, förvarar, tillhandahåller eller använder försöksdjur, t.ex. läkemedelsindustrin, andra företag inom det biomedicinska området, universitet och högskolor, myndigheter såsom Totalförsvarets forskningsinstitut och Smittskyddsinstitutet, en del gymnasieskolor samt visat djursjukhus/djurkliniker.

Dessutom berörs länsstyrelserna i egenskap av kontrollmyndigheter på djurskyddsområdet och de djurförsöksetiska nämnderna.

Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Konsekvenser för användare

Observera att här anges konsekvenser inklusive kostnader för alla användare, för företag specifikt se längre ner i detta dokument. Beräkningarna finns i separata bilagor. Jordbruksverket har räknat på 2010 års siffra på antalet ansökningar till de djurförsöksetiska nämnderna. 2011 var den siffran högre, men eftersom det kommer att föreslås att ett etiskt

godkännande ska gälla i 5 år istället för 3 år innebär det att siffrorna troligen kommer att ligga något för högt snarare än för lågt.

Konsekvenser för bestämmelser i 2 – 14 kap.

Konsekvenser som innebär lättnader

Undantag från kravet på tillstånd eller godkännande – 2 kap. 15-16 och 18-21 §§

Jordbruksverket har valt att undanta ett antal verksamheter från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande där verket har bedömt att djuren inte utsätts för något lidande och/eller har skydd på annat sätt. För exakta uträkningar se bilaga 1.

Observera att här anges den totala minskade kostnaden för alla användare, för företag specifikt se längre ner i detta dokument.

- Privatägda djur – inget lidande (15 §) – 13 500 kr
- Fria i naturen (16 §) – 12 300 kr
- Djurparker (18 §) – 41 700 kr
- Djurens hälso- och sjukvård (19 §) – 28 800 kr
- Undervisning privatägda (20 §) – 6 200 kr

Dvs en total minskning med **102 400 kr.**

Observera dock att siffran för djurens hälso- och sjukvård är beräknat på hur många som borde ha sökt och inte hur många som har sökt. Observera även att alla siffror är avrundade till närmsta hundratal och därför är det inte säkert att slutsumman stämmer med summan av alla avrundade delsummor. För exakta siffror se bilaga 1.

Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av statistik – 2 kap. 22 §

Samma verksamheter som ovan undantas från kravet på utbildning, journalföring och statistik. Eftersom dessa föreskrifter innebär att kostnaden för utbildningen kommer att vara konstant blir det ingen ändrad kostnad pga att dessa verksamheter undantas. För uträkningar se bilaga 2.

- journalföring – 4 000 kr
- statistikrapportering – 69 500 kr

Dvs en total minskning med **73 500 kr.**

Undantag från kravet på destinationsuppfödning 10 kap. 3 §

Genom handläggningen av dispenser flyttas från Jordbruksverket till de etiska nämnderna blir det samordningsvinster vid ansökan. Detta innebär en minskad administrativ kostnad för användarna på **14 500 kr.** För uträkningar se bilaga 3.

Undantag från förbud i 14 kap. 4, 5 och 12 §§

Vi har här infört en möjlighet för nämnden att medge undantag från dessa förbud. I dag är det bara Jordbruksverket som kan ge undantag. Genom att sökande kan söka om undantag i samband med den etiska ansökan kommer det att bli samordningsvinster. Genom att vissa villkor ska vara uppfyllda för att nämnden ska kunna göra undantagen bibehålls ändå djurskyddet.

Detta innebär en minskad kostnad motsvarande **4 100 kr.** För uträkningar se bilaga 4.

Försumbara eller inga ändrade konsekvenser

Byte av tillståndshavare 4 kap. 4 §

Den totala kostnaden för att användare ska anmäla ändringar vid byte av tillståndshavare eller dennes ställföreträdare beräknas till 250 kr per år. Dvs denna ökade kostnad är försumbar. För uträkningar se bilaga 5.

Föreståndare 4 kap. 9, 16 och 18 §§

I den nya djurskyddslagen ges en möjlighet för användarna att ha mer än en föreståndare. I föreskrifterna (9 §) står det att ansvarsfördelningen måste specificeras. Redan idag finns det en möjlighet att ha en ställföreträdande föreståndare, vilket är kopplat till krav på att det ska föras anteckningar om vem som har ansvaret vid varje tillfälle. Eftersom det framöver kommer att

vara tillståndshavaren som kommer att vara ansvarig för regelefterlevnaden är det inte lika viktigt att veta vilken föreståndare som i varje tillfälle har ansvaret. Med kommande bestämmelse föreskrivs endast att ansvarsfördelningen ska specificeras. Sammantaget innebär detta en minskad kostnad på **2 200 kr** per år, dvs. denna kostnad är försumbar. För uträkningar se bilaga 6.

I 16 § står det bl.a. att föreståndaren ska dokumentera de åtgärder som vidtas för att rätta till eventuell bristande efterlevnad av dessa föreskrifter och det etiska godkännandet. Då detta krav på dokumentation endast träder in om användaren bryter mot andra bestämmelser anser inte verket att detta är en administrativ börda. Dessutom förutsätter verket att detta kommer att ske så sällan att eventuell kostnad ändå är försumbar.

18 § innehåller bestämmelser om att föreståndaren ska säkerställa att finns information om de arter och stammar som hålls på anläggningen. Jordbruksverket antar att detta redan finns på alla anläggningar. I annat fall går det att lösa med att personalen har tillgång till internetuppkoppling, då relevanta databaser finns där.

Försöksdjursveterinär och expert 4 kap. 33-35 §§

De planer som nämns i dessa paragrafer har funnits sedan tidigare, därför är medför de inga ökade kostnader. Det enda som är nytt är att innehållet i planen enligt 33 § har specificerats i och med 34 §, vars bestämmelser kommer från direktivet. I sak innebär detta dock inte något nytt utan de delarna har även innan ingått i 33 §, varför kostnaden är försumbar.

Försöksdjursveterinär 4 kap. 26 §

Dessa bestämmelser om veterinärens utbildning vid verksamhet inom biomedicin och läkemedelsutveckling är nya och kommer från direktivet där det ställs krav på särskild kunskap och erfarenhet inom försöksdjursmedicin. Denna bestämmelse rör runt 100 verksamheter, men bara drygt 20 veterinärer. De som idag arbetar inom dessa verksamheter har till största delen gjort det så länge att de måste anses ha denna kunskap och erfarenhet som krävs. Omsättningen på veterinärer här är väldigt liten varför även utbildningskostnaden är försumbar.

Bestämmelsen ger även en möjlighet att ta fram en plan om veterinären inte har sådan kunskap och erfarenhet vid ansökan om verksamhetstillstånd. Med tanke på den väldigt låga omsättningen av veterinärer bör den administrativa kostnaden för att ta fram en plan i samband med ansökan vara försumbar.

Försöksledare 4 kap. 37 §

Bestämmelserna i denna paragraf finns redan i nu gällande regelverk, varför det inte innebär någon ändrad kostnad.

Etolog 4 kap. 43 §

Kostnaderna för planerna, se försöksdjursveterinär och expert.

Djurskyddsorgan 5 kap.

Bestämmelser om att det ska finnas ett djurskyddsorgan finns redan i djurskyddslagen, därför finns kostnaderna för inrättande av ett sådant redan med i DS 2011:12. Bestämmelserna i dessa föreskrifter innebär inga ytterligare kostnader.

Utbildning 6 kap.

De grundläggande bestämmelserna här är samma som gäller idag. En förändring är dock att det inte längre är möjligt att vänta i två år med utbildningen, vilket idag finns möjlighet att göra i undantagsfall. Jordbruksverket anser inte att detta ska ha några kostnadsmässiga konsekvenser då det endast innebär att kostnaden för utbildningen sköts upp. Däremot innebär det att utbildningar kan komma att behöva hållas oftare, men med dagens möjlighet att låta utbildningarna delvis vara webbaserade torde problemet inte vara så stort.

De nya bestämmelserna ställer även krav på att personalen fortlöpande ska vidareutbildas. Detta är ett nytt krav, men effekterna torde vara försumbara.

Utvärdering i efterhand 7 kap. 32 – 36 §§

Bestämmelser om att vissa försök ska utvärderas i efterhand finns redan i djurskyddslagen, därför finns kostnaderna för inrättande av ett sådant redan med i DS 2011:12. Bestämmelserna i dessa föreskrifter innebär inga ytterligare kostnader.

Herrelösa och förvildade tamdjur 10 kap. 4 §

Denna bestämmelse är helt ny och innebär ett införlivande av direktivet. Enligt Jordbruksverkets uppgifter bedrivs inte någon sådan forskning i Sverige varför effekterna är försumbara.

Primater och andra hotade djur 10 kap. 9 – 12 §§

Jordbruksverket bedömer att de ändringar som skett här är så små att de får försumbara konsekvenser för användarna.

Åtgärder i samband med avslutandet av ett försök 11 kap. 6 – 10 §§

Dessa paragrafer har omstrukturerats. Kravet på att en veterinär alltid måste godkänna att djuret ska leva vidare har dock tagits bort då det finns försök där det är självklart att djuren inte ska avlivas efter försöket, tex observationsstudier och kliniska, veterinärmedicinska försök.

Utplacering i hem 11 kap. 13 – 14 §§

Tidigare har det endast funnits bestämmelser om vad som gäller vid frisläppning av vilda djur. I och med genomförandet av direktivet föreskriver vi även om annan utplacering av försöksdjur efter avslutade försök.

Vi anser inte att dessa bestämmelser medför några ökade kostnader för användarna då det dels är så få djur som utplaceras i hem och att det inte finns något krav på utplacering.

Journalföring 8 kap.

Innehållet i journalen har inte ändrats nämnvärt – nu gällande föreskrifter och direktivet är mycket samstämmiga. Det enda som tillkommit är 8 § 3 om djurens ursprung, detta är en så liten ändring att Jordbruksverket anser att det är försumbart. Anteckning om detta görs dessutom bara en gång per djur.

Vidare ökas tiden för att journalen ska bevaras från 3 till 5 år i 12 §, detta är dock inte någon administrativ börda.

Tillsyn under försök 11 kap. 1 – 2 §§

Dessa bestämmelser leder inte till några konsekvenser för användarna då det endast är ett förtydligande av nu gällande lagstiftning.

Utbildningskrav för de som fångar vilda djur 10 kap. 7 §

Bestämmelser om att de som fångar vilda djur ska ha utbildning finns redan i djurskyddslagen, därför finns kostnaderna för detta med i DS 2011:12. Bestämmelserna i dessa föreskrifter innebär inga ytterligare kostnader.

Ansökan vid försök med ledsjukdomar 14 kap. 15 §

Då dessa försök kan vara mycket smärtsamma för djuren anser verket att det är extra viktigt att specificera vad som ska vara med i ansökan till den djurförsöksetiska nämnden så att de kan göra en fullständig bedömning. Verket har därför valt att lyfta det nuvarande allmänna rådet till föreskriftstext. Det innebär dock inte någon ändring i sak och därmed inga ökade kostnader.

Framställning av genetiskt modifierade djur 14 kap. 16 §

Denna bestämmelse är ny och innebär ett förtydligande av vad som ska finnas med i ansökan om etiskt godkännande för framställning av djur med förändrad arvs massa. Genom att göra

detta förtydligande underlättas nämndens bedömning och risken för att sökande behöver göra kompletterande ansökningar minskar. Jordbruksverket anser att konsekvenserna är försumbara.

Genbestämning 14 kap. 17 – 18 §§

Det har varit lite oklart vad som gäller vid genbestämning och godkännande av en djurförsöksetisk nämnd. Med skrivningen i dessa paragrafer blir det väldigt tydligt vad som gäller. Dessutom innebär det att de som väljer en för djuren skonsammare metod även slipper att ansöka till nämnden. Det innebär dock inga konsekvenser i övrigt.

Konsekvenser som kan innebära ökade kostnader

Populärvetenskaplig sammanfattning 2 kap. 9 §

Detta kommer att innebära en ökad administrativ börda för den som söker om godkännande från djurförsöksetisk nämnd. Jordbruksverket räknar med en ökad kostnad på **567 200 kr**. För uträkningar se bilaga 7.

I syfte att förenkla hanteringen av ansökningar om etiskt godkännande av djurförsök har Jordbruksverket fått i uppdrag att utveckla ett system för att möjliggöra ett elektroniskt förfarande för sådan ansökan. Detta kommer bl.a. innebära minskad tidsåtgång för användarna. Även de populärvetenskapliga sammanfattningarna kommer att skickas in elektroniskt och eventuellt kan systemet möjliggöra att den åtminstone delvis skapas av delar av den etiska ansökan. Det går dock inte att bedöma vilken effekt detta kommer att få förrän arbetet har kommit längre.

Statistikföring 13 kap. 1 §

Kostnaden för rapporteringen kommer att öka då användarna måste räkna ut den faktiska svårhetsgraden djuren har utsatts för. Jordbruksverket beräknar denna kostnad till **40 400 kr**. För uträkningar se bilaga 8.

Det nya system för inrapportering av statistik som verket planerar att ta fram till 2014 kommer att innebära minskad tidsåtgång för rapporteringen och därmed minskade kostnader. Hur mycket det kommer att minska har verket inga uppgifter om i dagsläget. Dessutom pågår ett arbete inom EU med att fastställa exakt vilka uppgifter som ska rapporteras. Även detta arbete kan komma att påverka tidsåtgången.

Journalföring – individuell dokumentation 8 kap. 11 §

Bestämmelserna om individuell dokumentation om primater, hundar och katter är helt nya som tillkommit i samband med genomförandet av direktivet. Delar av det som ska finnas med i denna dokumentation finns redan i journalen, vad som inte säkert framgår där är information om reproduktion och sociala förhållanden.

Jordbruksverket beräknar att kostnaden för detta kommer att ligga på **2 300 kr**. För uträkningar se bilaga 9.

Konsekvenser för bestämmelser i 15 – 26 kap.

Generellt om konsekvenser för kap. 15 – 26

De nu gällande föreskrifterna för försöksdjursanläggningar är både gamla och ofullständiga. Detta har lett till att verket under åren har kommit fram till en praxis som har använts vid förhandsgodkännandena enligt 55 § djurskyddsförordningen. Då användarna har varit skyldiga att följa förhandsgodkännandena från verket så har det alltså varit ett slags bindande regler även om de inte har varit i föreskriftsform. I de flesta fall har denna praxis tillämpats i de senaste 10 – 15 åren. Därför är det egentligen inte så stora ändringar i praktiken som det kan verka vid en första anblick. För att tydliggöra detta har verket valt att nedan även ta upp bestämmelser där det funnits en praxis och där konsekvenserna alltså är försumbara.

En av de stora positiva konsekvenserna med dessa kapitel är alltså att förutsägbarheten för användarna ökar.

Konsekvenser av måttbestämmelserna, allmänt

Med ovanstående i åtanke kommer det alltså inte heller att bli så stora konsekvenser för hållande av de olika djurslagen. Många djur hålls dessutom i lös inredning (burar och behållare) och där är avskrivningstiden så pass kort att fram till 2017 när måttbestämmelserna börjar gälla har de allra flesta burar passerat den gränsen även om de köpts in tämligen nyligen. Eftersom i stort sett alla försöksdjur ska hållas i grupp innebär de nya bestämmelserna i många fall att det endast är beläggningsgraden som måste justeras för att kraven ska vara uppfyllda. Måtten är ofta satta så att det finns en minimiyta som måste följas oavsett om man håller ett eller flera djur upp till en viss gräns som varierar beroende på djurslag.

Detta innebär, med nedanstående undantag, att kostnaderna för förändringarna kommer att vara försumbara, se även under respektive djurslag.

Stora konsekvenser för vissa anläggningar

I vissa anläggningar kan det nya förslaget få stora ekonomiska konsekvenser.

Detta rör framför allt hållande av tuppar som är svåra att hålla i större grupper och höns för antikroppsproduktion där det pga dagens försöksupplägg krävs att djuren hålls en och en. I båda dessa fall skulle anläggningarnas yta behöva ökas och inredningen byggas om.

Jordbruksverket har varit i kontakt med ett flertal av de berörda företagen. Exakt hur stora kostnader de nya måttbestämmelserna skulle leda till är svårt att beräkna, men utifrån den information som har inkommit bedömer verket att de kan medföra mycket stora investeringskostnader inför den 1 januari 2017, eventuellt så stora att vissa verksamheter inte kan bära dessa.

Verket kommer under året fortsätta att arbeta med denna fråga utifrån de ramar som genomförandet av direktivet medger.

Försumbara kostnader

15- 16 kap.

Bestämmelser om tillsyn av djuren finns redan idag, det som är tillagt är förtydligande över vad tillsynen ska leda till (15 kap. 7 §). Dessutom har det lagts till en bestämmelse att anläggningarna ska vara utformade så att tillsynen kan ske utan hinder, vilket även det är ett förtydligande av nuvarande bestämmelse – annars går det inte att utföra tillsyn.

Bestämmelsen om att djurens miljö ska kontrolleras dagligen (15 kap. 8 §) har inte funnits tidigare, men i praktiken är det omöjligt att ha tillsyn över djuren utan att samtidigt ha tillsyn över miljön där de vistas.

Det finns två bestämmelser om att det ska finnas skriftliga arbetsinstruktioner (15 kap. 2 § och 16 kap. 6 §). Detta är nya bestämmelser i föreskriftsform, men de har tillämpats i samband med förhandsgodkännande i minst 10 – 15 år.

Bestämmelserna i 15 kap. 12 – 20 §§ är förtydligande av vad som gäller idag och detta har ingått vid Jordbruksverkets bedömning i samband med förhandsgodkännanden. Samma sak gäller för bestämmelserna om vilka utrymmen som ska finnas förutom djurrummen (16 kap. 13 – 18 §§).

Bestämmelser om larm- och nödsystem (16 kap 31 – 32 §§) har inte funnits fullt så tydligt uttalat i nuvarande föreskrifter, men har krävts i samband med förhands- och slutgodkännanden.

Måttbestämmelser

Mus, råtta, gerbil, hamster och marsvin

Utrymmeskraven för alla dessa djurslag har ökat jämfört med nuvarande lagstiftning. De flesta användare följer dock i stort sett de nya måttkraven. För gerbil och hamster gäller även att det är ett förhållandevis litet antal djur som hålls och det på ett fåtal anläggningar. Marsvin används på något fler anläggningar men antalet djur är förhållandevis litet.

Med tanke på att de nya bestämmelserna inte börjar gälla förrän 1 januari 2017 kommer kostnaden för burar till stor del att ha avskrivits. Ändringen innebär dessutom bara att burar och bursystem måste bytas ut och inte att hela byggnader måste byggas om. Med tanke på detta anser verket att kostnaden blir försumbar.

Kanin

Det används förhållandevis få kaniner i försök. Utrymmeskraven för kaniner blir större än de som gäller idag. I en stor del av de anläggningar som har godkänts på senare år hålls kaninerna i grupp på utrymmen som uppfyller de nya kraven. Däremot hålls hanar i bur även i nya anläggningar då de inte går att hålla i grupp. Kravet på hylla är nytt, men eftersom man redan idag till stor del använder specialburar för kanin så finns det sådana. Med tanke på att de nya bestämmelserna inte börjar gälla förrän 1 januari 2017 innebär det att kostnaden för burar till stor del kommer att ha avskrivits. Ändringen innebär dessutom bara att burar och bursystem måste bytas ut och inte att hela byggnader måste byggas om. Därför anser verket att kostnaden blir försumbar.

Katt, hund, iller och primat

Bestämmelserna för dessa djurslag överensstämmer i stort sett helt med de som finns idag. I nu gällande föreskrifter finns det bara måttbestämmelser för krabmakak, rhesusapa, grön markatta och vit silkesapa, några andra primatarter hålls dock inte i Sverige. Därför blir det inga konsekvenser för användarna i och med dessa föreskrifter.

Nöt, får, get, svin och höns

Det finns idag inga direkta bestämmelser hur dessa djurslag ska hållas när de används som försöksdjur. Praxis har därför alltid varit att de ska hållas på samma sätt som när de hålls som produktionsdjur, ibland med vissa modifieringar. Försöksdjursanläggningar som håller dessa djurslag kan delas in i tre grupper:

Får hållas som produktionsdjur

Försöken kräver att djuren ska hållas som produktionsdjur. För dessa djur blir det ingen skillnad eftersom de även fortsättningsvis får hållas som produktionsdjur.

Ett fåtal djur på institution

Denna grupp består av anläggningar där ett fåtal djur hålls på ”institutioner”. När det gäller kalv (vuxna nötkreatur hålls inte så), får, get och svin hålls dessa på utrymmen som uppfyller kraven i de nya föreskrifterna. När det gäller höns är det inte säkert att alla anläggningar idag uppfyller kraven men konsekvenserna torde vara försumbara då de antingen hålls på golv så att belägningsgraden kan minskas, eller i ett fåtal burar som troligen kommer att vara avskrivna 2017.

Övriga

Detta gäller anläggningar där ett större antal djur hålls och där forskningen inte kräver att de ska hållas som produktionsdjur och således måste följa de nya måttbestämmelserna.

Nöt

Jordbruksverket uppskattar att det rör sig om 3 – 4 anläggningar varav ett par håller på att avvecklas då och kommer att ersättas av en ny anläggning. De andra har en boxinredning där boxarna eventuellt kommer att behövas byggas om medan själva byggnaden går att använda i befintligt skick. Anläggningarna är så pass gamla att byggkostnaderna i stort sett torde vara avskrivna när bestämmelserna ska börja gälla 2017.

Får, get och gris

I de flesta fall uppfyller de redan kraven och eftersom dessa djur hålls i lösdrift är det lätt att korrigera belägningsgraden om det behövs.

Höns

För de som har frigående höns i grupp behöver de bara korrigera belägningsgraden för att uppfylla kraven. Se även inledande diskussion under punkten ”Stora konsekvenser för vissa anläggningar” ovan.

Häst

Även om det är ett fåtal anläggningar som är godkända för häst så utgör de nya måtten en stor förändring jämfört med nu gällande regler. Framför allt gäller detta takhöjden, som ökas väsentligt, något som dessutom är svårt att åtgärda på ett enkelt sätt. Genom införande av 7 § kommer det att vara möjligt för verket att godkänna vissa anläggningar trots lägre takhöjd beroende på vilka slags försök de utför.

För ett par anläggningar kommer dock konsekvenserna att bli stora. Se allmänna kommentarer.

Zebrafink

Måtten för zebrafink kommer att bli väsentligt mycket större än de nuvarande. 2 eller 3 av de idag 6 godkända anläggningarna har dock voljärer och inte burar och uppfyller därmed de nya kraven. För de övriga krävs dock att de skaffar nya burar till 2017. Kostnaden för burarna kommer då till stor del kommer att ha avskrivits. Med tanke på detta anser verket att kostnaden blir försumbar.

Duvor, kalkon, ankor och gäss

Det finns endast ett fåtal godkända anläggningar för dessa djurslag och i dagsläget är det inte någon som använder dem, varför kostnaden blir försumbar.

Vaktel

Det fåtal anläggningar som är godkända för vaktel torde uppfylla direktivets krav möjligen med undantag för de riktigt gamla anläggningarna vars kostnad för inredning torde vara avskriven 2017. Därför anser verket att kostnaden blir försumbar.

Groddjur och kräldjur

Bestämmelserna om groddjur överensstämmer med de som finns idag, eller så rör de djur som inte hålls idag. Därför blir det inga konsekvenser för användarna i och med dessa föreskrifter.

Fisk

De tidigare bestämmelserna för fisk har inte varit anpassade till den verksamhet som bedrivs varför verket har utvecklat en annan praxis. I de nya föreskrifterna har vi valt att bara införa måttkrav för zebrafisk då det är den art som hålls mest. Det mått vi har satt är det som vi använt som praxis. I något enstaka fall har vi godkänt mindre akvarier, men till 2017 är dessa troligen avskrivna. Med tanke på detta anser verket att kostnaden blir försumbar.

Ökade kostnader

Registrering av temperatur 16 kap. 22 §

Bestämmelsen att temperaturen ska registreras dagligen är ny. Redan idag sker dock detta automatiskt på alla större anläggningar. Jordbruksverket uppskattar att detta kommer att kosta **32 100 kr**, se bilaga 10.

Konsekvenser för de djurförsöksetiska nämnderna

De bestämmelser som har direkta konsekvenser för de djurförsöksetiska nämnderna finns främst i kapitel 7.

Bestämmelsen om brådskande ärenden där nämnden inte hinner sammanträda har förtydligats och det har även införts en bestämmelse om att ordförande själv får fatta vissa beslut (5 - 6 §§). Det sistnämnda får till konsekvens att vissa, enklare ärenden, inte måste dras för hela nämnden och tidsåtgången för nämndens arbete minskar därför.

I 9 § har det förtydligats att ledamöter och suppleanter ska ha beslutsunderlag innan sammanträdet. Denna hantering kommer att underlättas av det system för elektronisk

ärendehantering som Jordbruksverket arbetar med att ta fram (se under populärvetenskaplig sammanfattning).

Jordbruksverket har föreskrivit om att nämnden ska skriva sina beslut och protokoll i mallar som verket har fastställt, detta kommer att underlätta för nämnderna eftersom det då är tydligt vad som ska ingå i beslut och protokoll.

Nämndernas hantering av de populärvetenskapliga sammanfattningarna

Jordbruksverket räknar med att nämndernas hantering av de populärvetenskapliga sammanfattningarna kommer att ta 149 timmar. För uträkningar se bilaga 11.

Hantering av ärenden

Bestämmelserna i 16 – 18 §§ är nya men torde inte få några kostnadsmissiga konsekvenser för nämnderna då sökande kan underrättas elektroniskt.

Ändring, förnyelse och återkallande av etiskt godkännande

I och med dessa paragrafer blir det tydligt att det är nämnden som ska avgöra om en ändring är av sådan betydelse att ärendet måste prövas igen. Detta torde dock inte innebära någon ökad belastning för nämnden.

Djurförsöksetisk prövning

De bedömningar som ska göras enligt 26 § motsvarar i stort sett det förarbete som nämnden måste göra redan idag för att kunna göra den etiska prövningen (förutom fastställande av svårhetsgrad – se nedan). Prövningen (27 – 28 §§) motsvarar den som nämnden ska göra idag. Bestämmelser om att nämnden ska ta hänsyn till sakkunskap torde inte få några kostnadsmissiga konsekvenser.

Bestämmelser om att vissa försök ska utvärderas i efterhand finns redan i djurskyddslagen, därför finns kostnaderna för inrättande av ett sådant redan med i DS 2011:12. Bestämmelserna i dessa föreskrifter innebär inga ytterligare kostnader.

Anmälan till Jordbruksverket

I 37 – 38 §§ har verket förtydligat att nämnden ska motivera varför de anmäler vissa etiska ansökningar och även att de ska skicka med kopior på ansökningarna till verket. Detta torde inte innebära någon större börda eftersom det är väldigt få ärenden som anmäls.

Bestämmelser om klassificering av försökens svårhetsgrad (39 – 47 §§) finns redan i djurskyddslagen, därför finns kostnaderna för inrättande av ett sådant redan med i DS 2011:12. Bestämmelserna i dessa föreskrifter innebär inga ytterligare kostnader.

Undantag nämnderna får bevilja

I och med de nya föreskrifterna (31 §) kommer nämnderna att få medge vissa undantag som tidigare verket har gjort. Detta kommer att röra sig om ca 36 ärenden totalt per år.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreskrifterna innebär bland annat genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I vissa fall går bestämmelserna utöver de som står i direktivet, det framgår dock av artikel 2 nämnda direktiv att medlemsstaterna har rätt att ha ett mer långtgående skydd för försöksdjur under förutsättning att bestämmelserna har funnits sedan tidigare.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De nya bestämmelser som införs kommer från direktivet och där finns det fastställda datum för ikraftträdande. Dessa föreskrifter följer de datumen.

Det kommer att krävas en hel del informationsinsatser, både för försöksdjursanvändare och för de djurförsöksetiska nämnderna.

B Företag

Regleringen bedöms få effekter för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt B.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Jordbruksverket har använt de siffror som används i Tillväxtverkets databas "Malin".

Företag med "liten" verksamhet: 20 st.

Företag med "mellanstor" verksamhet: 7 st.

Företag med "stor" verksamhet: 1 st.

Dessa företag är verksamma inom bioteknik och läkemedelsutveckling samt inom fiske-/naturvård. Även djurparker och djursjukhus/djurkliniker berörs, dock genom att verket föreslår att deras verksamhet till stor del ska undantas från bestämmelserna.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Eftersom konsekvenserna finns tydligt beskrivna ovan följer här bara en kort sammanfattning av vad de innebär i administrativa kostnader för företagen. Därför står inte de ändringar som innebär försumbara eller inga kostnader här.

För fullständiga uträkningar se bilagorna.

Minskade administrativa kostnader

Undantag från kravet på tillstånd eller godkännande – 2 kap. 15-16 och 18-21 §§

- Privatägda djur – inget lidande (15 §) – 0 kr
- Fria i naturen (16 §) – 1 200 kr
- Djurparker (18 §) – 38 900 kr
- Djurens hälso- och sjukvård (19 §) – 17 600 kr
- Undervisning privatägda (20 §) – 1 200 kr

Dvs en total minskning med **59 000 kr.**

Observera dock att siffran för djuren hälso- och sjukvård är beräknat på hur många som borde ha sökt och inte hur många som har sökt. För exakta siffror se bilaga 1.

Undantag från kravet på journalföring och rapportering av statistik – 2 kap. 22 §

- Journalföring – 3 400 kr
- Statistikrapportering – 58 100 kr

Dvs en total minskning med **61 500 kr.** För uträkningar se bilaga 3

Undantag från kravet på destinationsuppfödning 10 kap. 3 §

Detta innebär en minskad administrativ kostnad för företag på **3 100 kr.** För uträkningar se bilaga 3.

Undantag från förbud 14 kap. 4, 5 och 12 §§

Detta innebär en minskad kostnad för företagen motsvarande **500 kr**. För uträkningar se bilaga 4.

Ökade administrativa kostnader

Populärvetenskaplig sammanfattning 2 kap. 9 §

Jordbruksverket räknar med en ökad kostnad på **76 600 kr**. För uträkningar se bilaga 7.

Statistikföring 13 kap. 1 §

Jordbruksverket beräknar denna kostnad till **4 000 kr**. För uträkningar se bilaga 8.

Journalföring – individuell dokumentation 8 kap. 11 §

Jordbruksverket beräknar att kostnaden för detta kommer att ligga på **700 kr**. För uträkningar se bilaga 9.

Registrering av temperatur 16 kap. 22 §

Detta kommer att innebära en ökad administrativ kostnad på **3 200 kr** för företagen. För uträkningar se bilaga 10.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

De nya måttbestämmelserna kommer i vissa fall att medföra kostnader för företagen (gäller framför allt ett antal företag som håller tupper). För vidare resonemang runt detta – se ovan under Stora konsekvenser för vissa anläggningar.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Jordbruksverket bedömer inte att detta får några konsekvenser för konkurrensförhållandena för företagen.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

-

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Jordbruksverket bedömer att det inte finns något behov av att ta särskild hänsyn till små företag.

C Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Jordbruksverket har haft följande tidiga samråd i samband med framtagandet av föreskrifterna.
- En hearing den 3 februari 2011 där både försöksdjursanvändare, djurskyddsorganisationer och kontrollmyndigheter var inbjudna och där protokoll fördes.

- Ett tidigt skriftligt samråd med de djurförsöksetiska nämnderna om det som specifikt rör dem under sommaren 2011.
- Skriftligt samråd oktober 2011 om de delar som rör vissa försök med vissa specifikt insatta.
- Ett möte den 6 september 2011 där samtliga försöksdjursveterinärer var inbjudna och där vissa frågor diskuterades.
- Vid Vetenskapsrådets försöksdjurs möte den 2 december 2011 presenterade verket de stora förändringarna i de planerade föreskrifterna.
- I slutet av 2011 och början av 2012 har även Jordbruksverkets försöksdjursråd samt de därtill hörande utskotten (etik- och utbildningsutskottet samt brukarutskottet) fått ta del av och komma med synpunkter på förslaget till hela föreskrifterna, både skriftligt och via extra möten.

D Kontaktperson

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

Gerd Sundström, gerd.sundstrom@jordbruksverket.se, tfn: 036-15 59 64
Malte Ahlström, malte.ahlstrom@jordbruksverket.se, tfn: 036-15 61 26

Datum
20171002

Ert dnr:
5.2.16-4102/16

Remissinstans
Klicka här för att ange text.

Svarsblankett till REMISS – 5.2.16-4102/16

För att underlätta vårt remissarbete är vi tacksamma om ni lämnar era synpunkter på denna svarsblankett. Skicka svarsblanketten elektroniskt via e-post till jordbruksverket@jordbruksverket.se

Läs gärna igenom ”Tips till dig som skriver remissvar till Jordbruksverket” som finns på sista sidan i detta svarsformulär.

Sammanfattning, allmänna synpunkter och kommentarer

Klicka eller tryck här för att ange text.

Detaljerade synpunkter och kommentarer

1 kap. 8 §   Tillstyrker   Tillstyrker delvis   Avstyrker

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 7 §   Tillstyrker   Tillstyrker delvis   Avstyrker

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 9 §   Tillstyrker   Tillstyrker delvis   Avstyrker

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 11 §   Tillstyrker   Tillstyrker delvis   Avstyrker

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 12 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 14 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 15 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 21 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 22 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

2 kap. 24 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 kap. 4 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 kap. 5 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 kap. 7 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 kap. 8 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

3 kap. 9 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

4 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

5 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

5 kap. 6 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

5 kap. 7 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

6 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

6 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

6 kap. 7 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

6 kap. 11 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

6 kap. 13 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

7 kap. 12 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

7 kap. 17 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

7 kap. 26 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

7 kap. 27 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

7 kap. 28 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

8 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

8 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 5 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 11 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 14 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 15 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

11 kap. 16 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

13 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

13 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

13 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

14 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

14 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

14 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

14 kap. 4 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

15 kap. 1-3§§   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 4 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 5 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 6 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 8 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 10 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 11 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 12 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 15 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 18 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 19 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 20 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 21 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 22 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

16 kap. 23 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

17 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

17 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

17 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

17 kap. 4 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

18 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

18 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

18 kap. 6 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

19 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

19 kap. 7 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

20 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

21 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

22 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

23 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

23 kap. 2 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

23 kap. 3 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

25 kap. 4 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

26 kap. 8 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

27 kap. 1 §   *Tillstyrker*   *Tillstyrker delvis*   *Avstyrker*

Kommentarer:

Klicka eller tryck här för att ange text.

Tips till dig som skriver remissvar till Jordbruksverket

Börja gärna med en sammanfattning

När vi behandlar remissvar är det en stor fördel om de innehåller en inledande sammanfattning. Det underlättar vårt arbete när vi sammanställer alla remissvar. Men även remissinstanserna har ofta glädje av att skriva en sammanfattning. Den blir ett kvitto på att någon väsentlig punkt i svaret inte går förlorad. Tänk på att sammanfattningen bör vara kortfattad för att fylla sitt syfte.

Det ska vara lätt att hitta synpunkter på olika delar av remissen

För att det ska vara lätt att hitta och bli tydligt vilka ställningstagandena som lämnas för respektive paragraf i förslaget och skälen för dessa har vi valt att skicka ut detta svarsformulär som vi hoppas att samtliga remissinstanser använder. Det underlättar också vårt arbete med att analysera och sammanställa remissvaren.

Undvik onödig textmassa

Skriv kort. Den sammanlagda textmängden i en remiss kan bli avsevärd och vinsterna för läsaren blir stora om svaren är korta. Man ska inte heller bortse från att en kort och kärnfullt formulerad åsikt uppmärksammas mer än om budskapet framförs i en ordrik och mindre koncentrerad form.

Undvik därför t.ex. att återge det remitterade förslaget som en inledning till de egna synpunkterna. Ett sådant återgivande kan dessutom göra det svårt att hitta remissinstansens egna ställningstaganden och skälen för dessa. Undvik också att till varje egen synpunkt skriva in vem det är som lämnar synpunkten.

Språket ska vara klart och lättbegripligt

Undvik ett alltför fackbetonat uttryckssätt. Remissvaret måste kunna läsas inte bara av den som tar emot svaret utan också av journalister och andra som vill ta del av remissvaren.

Gör ställningstagandet tydligt

Ibland kan det vara svårt att avgöra om en remissinstans instämmer i eller motsätter sig ett förslag. Formulera därför ställningstagandet klart och tydligt samt markera i kryssrutorna i svarsformuläret. Den som är tveksam bör klart säga detta och inte låta tveksamheten komma till uttryck genom svårtolkade formuleringar. I sådant fall bör någon kryssruta inte markeras.

Skriv rakt på sak och konkret.

Det är bra om läsaren slipper försöka översätta vaga och abstrakta uttryckssätt. Menar man att ”mer kontrollpersonal behövs”, bör man skriva det och inte att ”det föreligger ett avsevärt behov av en förstärkning av den personella resursmängden”.

Undvik fackuttryck (utöver dem som använts i remissen) om man inte förklarar dem.

Undvik mer eller mindre privata förkortningar. Ett ”bl.a.” förstås av var och en, men att exempelvis ”p.s.s.s.” ska uttolkas ”på samma sätt som” är en kunskap som är fördold för de flesta.